

Riksdagens protokoll

2006/07:105

Fredagen den 11 maj

Kl. 09.00 – 13.37

Protokoll
2006/07:105

1 § Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält

Mona Sahlin som ledamot i Utrikesnämnden och som suppleant i Nordiska rådets svenska delegation,

Ylva Johansson som ledamot i krigsdelegationen och

Bo Bernhardsson som ledamot i miljö- och jordbruksutskottet.

Andre vice talmannen förklarade valda till

ledamot i Utrikesnämnden

Mona Sahlin (s)

suppleant i Nordiska rådets svenska delegation

Mona Sahlin (s)

ledamot i krigsdelegationen

Ylva Johansson (s)

ledamot i miljö- och jordbruksutskottet

Bo Bernhardsson (s)

2 § Svar på interpellation 2006/07:495 om likhet inför lagen – även i praktiken

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Peter Hultqvist har frågat mig om jag avser att ta initiativ till att den av regeringen aviserade utvärderingen av rättshjälpssystemet ska belysa och föreslå åtgärder mot den, som Peter Hultqvist menar, ojämlikhet inför lagen som i praktiken präglar dagens system med rättshjälp och rättsskydd.

Den statliga rättshjälpen är subsidiär till rättsskyddet i privata försäkringar. Det innebär att en person som har eller borde ha haft en försäkring med rättsskyddsmoment inte kan få statlig rättshjälp. Rättshjälpslagen har alltså till grundläggande syfte att fungera som yttersta skyddsnet för dem som inte kan få rättsligt bistånd på annat sätt.

Det finns ingen anledning att ändra på principen att behoven i första hand ska tillgodoses genom tillgängliga försäkringslösningar. Det är dock inte säkert att rättshjälpsystemet i alla avseenden är ändamålsenligt och rättvist utformat. Frågan om omfattningen av rättsskyddet i de försäkringar som marknaden erbjuder är självklart av avgörande betydelse för den enskilde. Den frågan kommer därför att uppmärksammas inom ramen för den nya utvärderingen.

Den närmare utformningen av uppdraget att utvärdera rättshjälpsystemet övervägs för närvarande i Regeringskansliet. Jag vill inte föregripa det arbetet.

Anf. 2 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Tack för svaret. Frågan om likhet inför lagen är stor och principiellt mycket viktig. Om breda medborgargrupper i praktiken inte har möjlighet att hävda sin rätt i domstol är det ett allvarligt demokratiskt problem. Det gör att rättssamhället urholkas och att stolta deklARATIONER om allas möjlighet att få sin sak prövad i domstol faller platt till marken.

Det är speciellt allvarligt i ett samhälle där utvecklingen i allt högre grad går mot att domstolar och jurister av olika slag avgör frågor som har med det dagliga livet att göra. Kopplas detta dessutom till det förhållandet att försäkringsbolagen över huvud taget fått en successivt starkare ställning, dels genom rättsskydds-försäkringarna, dels genom sin roll vid bland annat personskaderegleringar och egendomsbrott, blir situationen mycket allvarlig.

Den absurda situationen att det egna försäkringsbolaget blir att uppfatta som motpart av den enskilde riskerar att uppstå. När försäkringen tecknades uppfattades försäkringsbolaget som tryggheten. Men när ett skarpt läge uppstått i form av exempelvis en personskadereglering blir försäkringsbolaget plötsligt en svårhanterlig juridisk överprövare.

Denna utveckling ska också ställas i relation till förhållandet att rättsskyddet, som i dag ingår som ett moment i hemförsäkringen, uppgår till tre basbelopp, vilket motsvarar ca 120 000 kronor. Beloppet räcker inte för att driva tvister, särskilt inte komplicerade tvister. En förutsättning för detta är dessutom att tvisten kan prövas i allmän domstol. I praktiken innebär detta att rättsskyddet inte är ett tillräckligt medel för att garantera alla möjlighet att få sin sak prövad i domstol. Rättshjälpen är dessutom utformad så att den i praktiken endast omfattar ett fåtal ärenden. Min mening är att det nuvarande systemet inte är tillräckligt bra för att garantera alla en hel och full rättssäkerhet.

Ministern säger att behoven i första hand måste tillgodoses inom tillgängliga försäkringslösningar. Det här ska utvärderas. Visst kan det vara ett steg. Men först tycker jag att man måste konstatera att det finns tydliga brister i dagens system. Alla har inte råd att driva process, alla har inte råd att få sin sak prövad. Det räcker inte med vaga formuleringar om att saken ska lösas inom ramen för befintliga försäkringssystem. Jag tror att de flesta vet hur "enkelt" det är att påverka försäkringsbolagen. Det är oftast oerhört svårt.

Ska något hända på den här punkten måste regeringen tydligt peka på problemet och börja arbeta för en lösning. Rättshjälpen, som är den lilla men yttersta delen av systemet, ska utredas. Regeringen förbereder direktiven. Ministern vill inte föregripa det arbetet. Men min fråga i interpellation

lationen var om ministern avser att särskilt ta initiativ till att i den aviserade utredningen belysa och föreslå åtgärder mot den ojämlikhet inför lagen som jag menar i praktiken präglar dagens system med rättsskydd och rättshjälp.

Jag tycker inte att jag får något riktigt svar på den punkten, och jag kan inte heller se att det skulle vara svårt för ministern att ge beskedet att detta kommer att prioriteras när direktiven utformas. Jag tycker att resonemanget måste utvecklas från ministerns sida. För min del känner jag mig inte nöjd med att ministern säger sig inte vilja föregripa utformandet av direktiven. Det går mycket bra att ge ett besked på den punkten här i kammaren i dag.

Anf. 3 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Får jag börja med att säga att jag har samma uppfattning vad gäller nödvändigheten av att hävda likhet inför lagen. Jag är också den första att understryka att det finns brister i systemet. Det finns medborgare som svårligen får det stöd som de skulle kunna få.

Men det finns också skäl till att jag drar lite grann på vad som görs. Det är rätt många socialdemokratiska regeringar som har utlovat att någonting ska hända, men har gått på patrull, för ingenting har hänt. Det har till exempel sedan 1999 inte skett någon uppräknning av nivån på den inkomstgräns som man lade fast då för möjligheten att få rättshjälp. Den ligger fortfarande kvar. Man kan fundera över hur rimligt det är.

Jag avser att sätta i gång det här arbetet. Det finns utifrån riksdagsbeslut och justitieutskottets arbete, men också utifrån uttalanden från min sida, en del frågeställningar som jag har lyft fram och som vi kommer att titta på. Det är sådana saker som att småföretagare i vissa fall måste få möjlighet till rättshjälp. Det handlar också om att titta på hur offer för allvarliga brott som har begåtts utomlands ska kunna få ett bättre skydd. Justitieutskottet har lyft fram frågan om föräldrar till bortrövade barn. Det finns en del andra sådana fall.

Jag inser att det kan bli kostsamt för staten om man skapar ett brett system. Därför är det otroligt viktigt att vi lyckas titta på den nuvarande ordningen och tydliggöra och definiera var vi har de stora problemen, så att vi på ett realistiskt sätt kan förstärka och förbättra tryggheten för medborgarna. Jag tycker också att man måste se på försäkringarna som sådana. Det är viktigt att medborgarna vet vad som gäller och att de i de delar där det inte finns en statlig garanti för hjälp via sin hemförsäkring och annat har möjlighet att skaffa sig skydd.

Ett problem som vi också har lyft fram och som jag tycker är ett bekymmer är takreglerna. Möjligheten att göra undantag är väldigt begränsad, om den ens finns. Det ställer till en hel del problem.

Sammantaget kan man säga att vi har formulerat ett antal frågor när vi har analyserat problematiken kring rättsskyddet och rättshjälpen. Det gäller nu för oss att formulera ett direktiv som fokuserar på ett antal problem som måste lösas. Min ambition är att det direktivet ska vara klart före sommaren. Jag sitter inte och vilar på detta. Jag är rätt trött; vi har diskuterat det här i många år, men har inte fått fram underlagen. Det är också så att villkoren vad gäller försäkringar hela tiden ändras, och vi behöver skaffa oss en bättre bild av hur det ser ut.

Jag tycker ändå att vi är på gång. Det må förlåtas mig att jag tycker att det är fel att innan vi har landat i detaljerna säga att det blir utredningens uppgift. Ambitionen är att rätta till en del av de brister som har funnits ganska länge och se var rimliga nivåer borde ligga. Det blir en annan fråga hur väl jag lyckas få in det i budgeten. Utgångspunkten är att se till att de som är allra svagast och som i dag kanske hamnar mellan stolarna får sin trygghet tillgodosedd i detta avseende.

Anf. 4 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Vi är överens om att det finns brister i systemet. Jag väljer att uttrycka mig tydligare än vad ministern gör. Formuleringar av typen "kanske hamnar mellan stolarna" är för försiktiga. Det är så att det hamnar mellan stolarna. Många överväger över huvud taget inte att hävda sin rätt eftersom de inte ser att de har ekonomisk möjlighet att klara det med det system som finns i dag.

Jag har skrivit en motion om detta till riksdagen. Jag har fått stöd för den hos den socialdemokratiska gruppen i riksdagen och avslag på den av den borgerliga majoriteten. Det är ändå bra att ministern jobbar med frågan.

Jag har inget emot att man är beredd att prioritera småföretagare, offer för allvarliga brott utomlands och bortrövade barn. Men man borde också precisera ojämlikheten i utnyttjandet av rättskyddet som ett problem i direktiven. Det är ett reellt problem.

Preciserar man det i direktiven pekar man på den fråga som kanske är den största av allihop. Hemförsäkringarna täcker i dag kostnader upp till 120 000 kronor. Det är här problemet ligger för den stora massan av människor. Det borde vara med när man utformar direktiv.

Man kan se detta ur många aspekter. Det finns mycket man kan kommentera. Jag kan nämna en sådan sak som att många människor i dag hamnar i svåra tvister med Försäkringskassan. Det gäller arbetsskadeliivränta, handikappersättning och sjukpenningen. Här finns i princip bara LO:s och TCO:s rättskydd att tillgå, om de är beredda att ta upp fallet. Rättshjälp kan i de här sammanhangen bara beviljas i få undantagsfall.

Vid personskaderegleringar gäller rättsskyddet, som vi tidigare konstaterat. Men många av de fallen är mycket komplicerade, och det egna försäkringsbolaget blir motparten. Fram till år 1988 kunde man få rättshjälp för att anlita ombud i personskaderegleringar. När rättshjälpen ändrades utgick man från att försäkringsbolagen skulle svara för ombudskostnaderna.

Det här är viktigt. Trygg Hansa och Länsförsäkringsbolagen har i dag inskränkt denna möjlighet. Trots att man från början när man gjorde om lagstiftningen sade att försäkringsbolagen skulle ta ombudskostnaderna har de själva gjort den här typen av förändring.

Det är inte rimligt att försäkringsbolagen i praktiken ska ha ett avgörande inflytande över hur rättsskyddet utformas. Här borde samhället ta det avgörande och slutliga ansvaret. Det är inte heller rimligt att rättsskyddet i många år låg på 75 000 kronor. Det blev en debatt om att det var för lite. Sedan höjde man till 120 000 kronor. Samhället har abdikerat i förhållande till försäkringsbolagen. Det är inte bra.

Man kan mot bakgrund av det fråga sig: Är det inte lika bra, som när det exempelvis gäller trafikskadade, att gå tillbaka och återinföra rätten till trafikskadade att få rättshjälp för ombudskostnaderna när ändå försäkringsbolagen ska strida?

Det är stora krav som ställs på bevisning för den enskilde. Tre basbelopp räcker inte långt. Det måste hända någonting. Det är för många som upplever en rättslöshet i dag. Ta med ojämlikheten i det nuvarande systemet i direktivet! Det täcker betydligt större problem än de vi hittills har nämnt.

Anf. 5 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag ser fram emot en väldigt spännande ideologisk debatt. Peter Hultqvist är inne på ganska grundläggande principiella frågor inte minst för det parti jag själv företräder.

Bakgrunden till att man inte får rättshjälp annat än i undantagsfall i tvister med till exempel Försäkringskassan och en del myndigheter är att staten inte ansågs behöva ge människor hjälp att strida med de offentliga myndigheterna. Det fick man lösa på annat sätt.

Det är möjligt att samhällsförändringarna har lett till att det kan ifrågasättas. Jag vill ändå säga att utgångspunkten inte kan vara att vi garanterar rättshjälp till alla och envar i alla typer av ärenden. Den möjligheten finns inte i dag vare sig ekonomiskt eller praktiskt.

Vi är tvingade att ha ett avgränsat system som blir ett komplement till annat. Det finns också avvägningar mellan vad som är den enskildes ansvar och vad som är samhällets skyldighet att gå in och hjälpa de allra svagaste.

Jag pekade på några frågor. Det var inte för att de är de enda som är viktiga. Jag nämnde småföretagarna och föräldrar som har fått sina barn bortrövade, eller vad man nu ska kalla det för, och en del ytterligare grupper. Det innebär inte att det finns andra grupper. Det är just det som gör det svårt att ringa in de väldigt ömmande fall som vi måste titta på särskilt.

Peter Hultqvist tar upp frågan om taket och att försäkringar bara täcker kostnader upp till ett visst belopp, 120 000 kronor, och säger att det är för lite. Jag nämnde i mitt förra inlägg att det är alldeles uppenbart att det kan vara ett problem.

Det bekymmer man har är att det i dag inte finns någon så kallad ventil som ger en möjlighet att överstiga taket. Det måste man fundera rätt mycket på. Det är uppenbart i en del sammanhang att det skulle behövas. Det är en sådan fråga som vi måste lyfta fram i det arbete som ska bedrivas. Det tror jag är viktigt.

Sedan gäller det frågan om ojämlikheten. Man ska naturligtvis passa sig för svepande formuleringar. Det är möjligt att jag uttrycker mig väldigt allmänt. Jag känner också till fall där det är väldigt knepigt. Medborgare hör ofta av sig till ministrarna om enskilda ärenden och även till oss riksdagsledamöter. Jag har en bakgrund också som det.

Riktigt hur situationen ser ut måste vi analysera noggrant. Det gäller inte minst därför, som Peter Hultqvist påpekar, att försäkringarnas innehåll också har förändrats samtidigt som statens ansvar har urholkats. Vi behöver reda ut lite mer precis hur verkligheten ser ut i dag.

Det är först då vi har ett underlag att göra den bedömning som måste göras. Var ska vi verkligen garantera att den enskilde tillförsäkras rättskydd när ingen annan täcker upp? Jag tror inte att någon av oss kommer att hamna i en situation där vi kan lova allt åt alla och envar. Vi måste ha ett tydligt definierat rättskydd. Det är syftet.

Jag kommer att lägga fram direktiven innan sommaren. Det tar en tid att diskutera detta. Jag ser fram emot en väldigt viktig debatt när vi får ett underlag som visar hur verkligheten generellt ser ut och som kanske också ger förslag till förändringar som kan genomföras.

Vi har väntat väldigt länge. De tidigare regeringarna lyckades dessvärre bara lova att någonting skulle göras, och ingenting har hänt. Jag säger hellre mindre och gör mer. Det är lite grann med den ambitionen jag arbetar. Jag återkommer till detta.

Anf. 6 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! För min del handlar det inte om att lova vare sig det ena eller det andra. Det handlar om att peka på en mycket svår problematik som jag tror är större än vad man egentligen riktigt har velat kännas vid i många olika sammanhang. Det omfattar betydligt fler människor.

Jag talade med en advokat om detta senast i går. Han säger: Jag måste börja åta mig allt fler fall utan att ta betalt. Jag kan inte med min bakgrund och min syn på det låta dessa människor gå och inte få sin sak hävdad beroende på att de inte har råd att betala.

Jag vet att sådant har förekommit tidigare också. Men den mannen beskrev för mig att det börjar bli alltmer vanligt. Det beror på en lång rad olika saker. Det som rent principiellt är anmärkningsvärt i dagens system är att försäkringsbolagen har fått ett allt starkare och avgörande inflytande över hur rättskyddet fungerar i praktiken.

Det här är inte bra. Det är inte rätt balanserat i förhållande till statsmakten. Därmed inte sagt att man ska ta bort rättskyddsförsäkringarna. Det har jag heller aldrig sagt. Men man måste kunna peka på en problematik i sammanhanget om man ska kunna lösa det här.

Rättshjälpen är viktig. Men kom ihåg att den är en liten del av systemet! Det är rättskyddet som är den stora delen. Det är riktigt att man bör analysera och precisera innan man lägger fram förslag. Men det är också viktigt att man känner av de problem som finns i samhället så att man utreder och analyserar på rätt sätt. Man får inte glömma bort de stora frågorna, och jag menar att ojämlikheten är en av dem. Kontrollera och analysera utifrån det perspektivet så får ni se vad ni får fram! Det kan bli mycket nyttigt när det gäller vilken lagstiftning vi ska ha i framtiden.

Artikel 6 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga fri- och rättigheterna handlar om allas rätt till en rättvis rättegång. Det har vi skrivit på här i Sverige, och vi måste leva upp till det.

Anf. 7 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Peter Hultqvist säger att problemet är större än vad vi ser. Det är fullt möjligt. Vi ska naturligtvis ta reda på hur stort det är. Jag hoppas att jag också har gett intrycket att jag är medveten om att det finns många människor som har problem. De vittnar om det, och vi får höra talas om det.

Vi får höra att försäkringsbolagen har fått en starkare ställning. Låt mig bara säga att skälet är att staten har dragit sig tillbaka. Under många år har inte regeringar haft förmågan att lyfta fram frågeställningarna trots att vi från riksdagen har påpekat detta. Åtminstone har mina allianskamrater lyft fram frågorna mer än en gång; det har jag ett tydligt minne av. Jag får erkänna att de kanske till och med har gjort det mer än vad jag har gjort. Jag är glad att Peter Hultqvist lyfter fram det här.

Från alliansregeringen arbetar vi nu för att ta fram direktiv för att kartlägga hur det här ser ut. Jag har pekat på några av de bekymmer som vi definitivt måste analysera för att få något slags ordning. Jag ville också markera att jag i och för sig inte ser något problem med att man även har ett eget personligt ansvar. Vi har viktiga regler att fundera över när det gäller vad försäkringsbolagen tar ansvar för.

I riksdagen måste vi reda ut vem som tar ansvar för vad. Hur ser gränslinjerna ut? Är de rimliga? Tillförsäkrar vi dem som drabbas mest och de allra svagaste det skydd som de faktiskt ska ha? Har vi verkligen en realistisk syn på vad hjälpen kan kosta? Jag pekade på det tak som vi inte tar oss över oavsett hur behjärtansvärt det är i dag. Det kanske inte är rimligt. Vi får göra avgränsningar. Vi får ta den debatten när vi får utredningsresultatet, och sedan får vi diskutera vilka prioriteringar vi mäktar med i vår budget.

Jag är lika angelägen som Peter Hultqvist – kanske mer angelägen, och definitivt mer angelägen än vad hans parti har varit tidigare – om att vi har en bra ordning i det här. Staten ska vara stark när det gäller rättsfrågorna. Människor ska tillförsäkras likhet inför lagen. Det är viktigt.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på interpellation 2006/07:478 om utbyggnad av järnvägen i Skåne

Anf. 8 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Ulf Holm har frågat mig vilka initiativ jag kommer att ta för att säkerställa utbyggnaden av viktiga järnvägslinjer i Skåne, som till exempel pågatåg mellan Malmö och Trelleborg, vilka initiativ jag kommer att ta för att ge Banverket i uppgift att också väga in den klimatpolitiska samhällsnyttan i sitt arbete, till exempel via regleringsbrev, samt vilka initiativ jag kommer att ta för att säkerställa att staten ställer upp med extra ekonomiska medel för att klara en klimatpolitiskt säker infrastruktur i Skåne.

Regeringen har inlett arbetet med infrastrukturplanering för perioden 2010–2019. Uppdrag har getts till trafikverken och Sika att redovisa ett inriktningsunderlag senast den 27 juni i år. Regeringen avser därefter att lämna en infrastrukturproposition till riksdagen. Dessutom har Banverket och Vägverket i uppdrag att revidera de nu gällande infrastrukturplanerna. Deras förslag är nu ute på remiss. Redan av detta underlag kan konstateras att de planer som fastställdes av den förra regeringen inte är realistiska. Ansvaret vilar tungt på den förra regeringen och dess regeringsunderlag i riksdagen som inte avsatte resurser som motsvarade de satsningar som presenterats. Mot bakgrund av detta var det nödvändigt

för regeringen att snarast möjligt efter regeringsskiftet åstadkomma en grundlig genomlysning av planerna för att skapa en trovärdighet i infrastrukturplaneringen.

Jag vill inte föregripa myndigheternas uppdrag och kommer därför inte att kommentera prioriteringen av enskilda projekt i den pågående planeringsprocessen. Men jag kan konstatera att Region Skåne tillsammans med Västra Götalandsregionen har en särskild ställning genom att de ska bidra med sammanhållna regionala underlag för infrastrukturen som ska beaktas av trafikverken. Denna möjlighet till regional medverkan i planeringsprocessen ser jag som mycket positiv. I detta sammanhang kan också nämnas att regeringen har gett Sika i uppdrag att analysera konsekvenserna av ett eventuellt beslut att öppna trafikeringsrätten för Öresundstågen. Detta uppdrag har Sika redovisat tidigare denna vecka.

Avseende frågan rörande Banverket och dess förhållande till den klimatpolitiska samhällsnyttan vill jag framhålla följande. Frågan om människans påverkan på vårt klimat är central för vår egen och kommande generationers framtid. Dagens transportpolitik syftar till att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Detta övergripande mål är styrande för Banverkets arbete. Vidare ska järnvägstransportsystemets utformning och funktion bidra till att uppfylla miljö kvalitetsmålen, där delmålet Begränsad klimatpåverkan ingår. Redan i dag ska således Banverket vid planerandet och utformandet av järnvägstransportsystemet beakta åtgärdernas klimatpåverkan i syfte att säkerställa en långsiktigt hållbar transportförsörjning.

Anf. 9 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Tack så mycket för svaret på interpellationen, statsrådet Åsa Torstensson! Jag är glad att höra att statsrådet i alla fall är lite insatt i Skånetrafiken, hur situationen ser ut där och de satsningar som har varit planerade sedan länge för att klara en klimatsäker infrastruktur i Skåne. Det finns ett antal flaskhalsar, som jag nämnde i interpellationen. Det gäller till exempel Malmö–Lund-pågatågen, där vi måste ha en utbyggnad för att säkerställa att det inte blir flaskhalsar. För att klara en säker klimatpolitik behöver vi också få ett pågatåg på järnväg mellan Malmö och Trelleborg. Då kan vi avlasta både när det gäller persontransporter och transporter av gods. Det är viktigt att ha detta i åtanke.

Det gäller inte minst med tanke på att regeringen på EU-nivå har fastslagit att man ska minska koldioxidutsläppen ganska mycket som ett första steg och som en målsättning. I FN:s senaste rapport om klimatsituationen kommer det fram att det är möjligt att hejda koldioxidutsläppen i världen. Men rapporten säger också att man måste vidta åtgärder nu.

Mot bakgrund av det, fru talman, är jag lite bekymrad över svaret. Jag kan förstå att ministern inte kan ge några detaljer här om exakt vilka satsningar man vill göra. Det pågår ju en remissgång, och ett förslag är aviserat till sommaren. Men inriktningen i svaret är ingenting. Ministern säger helt enkelt att ansvaret ligger på den förra regeringen. Hur kan det göra det? Ministern säger också att den förra regeringen inte har gjort några realistiska ekonomiska beräkningar. Realistiska – det är ju en politisk markering här!

Regeringen sänker skatten med 40 miljarder. Man gör ofinansierade skattesänkningar av förmögenhetsskatten och fastighetsskatten. Det handlar om en politisk prioritering av vad resurserna i samhället ska gå till. Om man har råd att sänka skatterna med 40 miljarder och ta bort förmögenhets- och fastighetsskatten har man också, fru talman, råd att lägga ett antal miljarder på en infrastruktursatsning för att bygga ut järnvägen.

Vi måste ha en politik som går ut på att vi inte bara kan straffa bilister genom att höja bensinskatten. Vi måste ge alternativ till bilen. Miljöpremien på 10 000 kronor kan vara ett sätt om man ska köpa ny bil. Ett annat sätt är att se till att det finns kommunikationer så att man kan åka kollektivt. Om sådana inte finns är det enda alternativet att ta bilen. Det är möjligt att regeringen står för politiken att det är bilen som ska rulla och egentligen inte tar något ansvar för klimatsituationen.

Men jag menar helt bestämt, fru talman, att man kan göra satsningar. Det handlar om en politisk prioritering av resurserna.

I Miljöpartiets vårbudget har vi avsatt 19 miljarder till just järnvägs-satsningar, för vi ser att det finns ett behov, inte minst i Skåne, där det finns så pass många flaskhalsar och ett så pass stort intresse från de kommuner som är berörda. Till exempel vill man ha en järnväg på sträckan Malmö–Staffanstorp–Dalby, där det inte finns någon persontrafik i dag. Det skulle vara ett bra första steg för att få en bättre järnvägsstruktur i Skåne. Då måste man satsa. Man måste ge en färdriktning, och det är denna färdriktning jag saknar från regeringen.

Anf. 10 HANS WALLMARK (m):

Fru talman! Låt oss dra oss till minnes de senaste månadernas debatter här i kammaren i ett antal interpellationer och på frågestunder. Vi har gång på gång, fru talman, återkommit till just den skånska infrastrukturen. Det Ulf Holm i sin interpellation och statsrådet Torstensson i sitt svar tar upp är ytterligare exempel på det vi här i kammaren pratar om. Det handlar om järnväg, det handlar om väg, det handlar snart om hamnar, och det handlar om flygplatser.

Skälet till det är inte bara att vi är ett antal skånska riksdagsledamöter som vurmar speciellt för den här frågan, utan det är också att det finns en koppling mellan den skånska infrastrukturen å ena sidan och svensk välfärd och svenskt välstånd å andra sidan. Precis som Ulf Holm pekar på är Skåne infrastrukturmässigt delvis en svensk flaskhals. Det handlar om mycket gods, både in i och ut ur landet. Det handlar om gods på järnväg, det handlar om många lastbilar, och det handlar om hamnar.

Allt det här är alltså viktigt, inte bara för oss i Skåne, utan det är viktigt för landet som helhet. Det är alltså viktiga och angelägna diskussioner vi för när det gäller infrastrukturen, framför allt ur ett sydsvenskt perspektiv.

Sedan tycker jag att det svar som infrastrukturministern ger är väldigt bra, därför att det klargör just det som är problemet. Vad vi nu iakttar är ju den tidigare regeringens springnotor. Vi iakttar hur man har lovat en massa saker men inte gjort en tillräcklig medelstildelning. Det saknas helt enkelt pengar i förhållande till de projekt som man på olika sätt har beställt. Därför tycker jag att det ministern framhåller i sitt svar är vik-

tigt, fru talman, nämligen att det vilar ett tungt ansvar på den föregående regeringen.

Det vilar ett tungt ansvar på den här regeringen också, inte minst därför att det gäller att förverkliga det som är grunden för den här regeringen, nämligen jobbpolitiken. Därför tycker jag att Ulf Holm gör det lite för enkelt för sig när han lite populistiskt tar upp olika skatteförändringar. Grunden för allt detta är att vi måste skapa jobb och sysselsättning i det här landet, för det är med jobb och sysselsättning vi också kan finansiera viktig välfärd, till vilken järnvägar, vägar, hamnar och flygplatser hör.

Till den uppräknig som Ulf Holm gör av olika angelägna infrastrukturprojekt i Skåne kan man addera ett antal andra. Kanske det mest uppenbara är Västkustbanan. Västkustbanan, som en gång i tiden skulle vara ett stort svenskt elitprojekt inom infrastruktur, är ju fortfarande inte färdig. Den är ju i vissa delar inte ens färdig i långtidsplanerna. Jag tänker till exempel på järnvägssträckans dragning söder om Ängelholm in mot Helsingborg.

Det finns också andra angelägna projekt som jag tycker att det är viktigt att vi lyfter upp i debatten – inte för att vi kan realisera dem nu, men för att vi måste börja vänja oss vid tanken. Då tänker jag till exempel på den fasta förbindelsen mellan Helsingborg och Helsingör. Det är också viktigt för att få en helhetslösning för trafiken i Öresundsområdet.

Fru talman! Detta är inte viktigt bara för Skåne. Det är inte viktigt bara för Öresundsregionen. Det är inte viktigt bara för städer som Trelleborg, Malmö, Landskrona, Helsingborg och Ängelholm, utan det är viktigt därför att det här hänger ihop med den svenska infrastrukturförsörjningen. Det handlar om järnvägar, vägar, flygplatser och hamnar för hela landet och om hela landets välbefinnande och välfärd, och det handlar också om tillväxt.

Anf. 11 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Det är mycket riktigt så att alliansregeringen har stora ambitioner att ta sig an de utmaningar som bland annat Ulf Holm tillsammans med den tidigare regeringen undvek att ta tag i. Vi gick till val med löften om att vi skulle skapa större möjligheter för de människor som i dag står helt eller delvis utanför ordinarie arbetsmarknad att komma in i arbete och att vi skulle skapa förutsättningar för ett bättre företagarklimat. Det är på det sättet som vi skapar förutsättningar för att människor både får vara med och delta i samhällsutvecklingen och får vara med och bidra till vår välfärd.

Det är lite allvarligt att Ulf Holm undviker att över huvud taget se vilka utmaningar som Sverige står inför, de utmaningar som Ulf Holm har undvikit att över huvud taget agera i. Det är en miljon människor som inte finns i ordinarie arbete. Det kräver åtgärder och resurser, och det kräver också åtgärder för företagarpolitiken.

Vi gav detta löfte. Vi fick mandat att skapa bättre förutsättningar för nya jobb, och det är det vi också genomför. Med fler i arbete skapar vi också bättre förutsättningar för att använda kommande resurser till bra reformer, till exempel inom infrastruktur.

Det är också anmärkningsvärt att Miljöpartiet och Ulf Holm så här, sex sju månader efter den budgetdiskussion och det budgetarbete man hade med Socialdemokraterna, nu inser att man har åkt land och rike runt och gett en massa löften om investeringar, som uppenbarligen också Ulf Holm nu inser att det inte finns tillräckliga resurser för. Det är bara beklagansvärt att man har valt det arbetssättet att med så att säga falsk marknadsföring lura folk och förtroendevalda runt om i landet att det finns projekt som kan genomföras utan ekonomiska resurser.

Därför är det väldigt viktigt för mig och den här regeringen att vi faktiskt har koll på vad det är för budget som gäller, vilka projekt som är genomförbara och över huvud taget hur planerna ser ut, och därför utför vi två parallella arbeten. Vi gör en revidering, och parallellt med detta genomför vi inriktningen på en långtidsplan.

Västra Götaland och Skåne har det samlade ansvaret i den processen, och jag tror att det är ett arbetssätt som vi ska dra fördel av. Jag vill utvärdera det, för jag tror att en del av det arbetssättet också kommer att svara på en del av det som Ulf Holm efterfrågar. Med en samlad process på en regional nivå vad gäller infrastruktur och åtgärder för både miljö, jämställdhet och kollektivtrafik får man just en effektivitet både i persontransporter och för näringslivet och de godstransporter som näringslivet i de områdena behöver. På så sätt kan vi också skapa miljömässig effektivitet och ekonomisk effektivitet i transportkedjan.

Jag ser fram emot att också göra en utvärdering av den samlade planprocessen. På så sätt kan vi vidta rätt åtgärder och lägga pengarna på rätt investeringar.

Anf. 12 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Jag ställde tre frågor till infrastrukturministern. Den första gällde om ministern tänkte ta några initiativ för att säkerställa utbyggnaden av järnvägen i Skåne. Jag får inget svar i dag. Det kan jag i och för sig, fru talman, förstå eftersom det pågår ett beredningsarbete nu och är utlovat ett förslag till sommaren, men jag får inte ens en antydning om att det är viktigt. Inte ens det kommer från ministerns mun i dag.

Den andra frågan gällde om ministern anser att Banverket ska få i uppgift att väga in den klimatpolitiska samhällsnyttan i sitt arbete. Jag får inget svar i dag på detta heller, utan ministern säger att de redan har det.

Men om Banverket redan har detta undrar jag om ministern då anser att det är rimligt att dra ned på infrastruktuursatsningarna vad gäller en utbyggnad av järnvägen. Vi har ju en svår klimatsituation, och vi vet att regeringen på EU-toppmötet i Bryssel agerade för att vi skulle minska just klimatutsläppen. Har Banverket då skött sin uppgift, eller behöver regleringsbrevet ses över för att tydligare säkerställa att det finns ett klimatpolitiskt samhällsansvar i detta?

Den tredje frågan var om ministern tänkte säkerställa att staten ställer upp med extra ekonomiska resurser för att vi ska klara infrastruktuursatsningar i framtiden och nå upp till de klimatpolitiska målen. På den frågan får jag svaret nej. Däremot har regeringen genomfört skattesänkningar på 40 miljarder. Regeringen har också aviserat att förmögenhetsskatten på 7 miljarder för de rika ska tas bort och fastighetsskatten sänkas kraftigt.

Om man kan genomföra så pass stora skattesänkningar kan det inte, fru talman, vara några problem med de ekonomiska resurserna i samhället, utan det handlar om en politisk prioritering. Där väljer regeringen. Skattesänkningar är viktigare än de internationella åtagandena om att klara klimatförändringarna, att ta vårt ansvar i det arbetet. I stället väljer ministern att återigen säga att det var den förra regeringens fel. Hur länge ska ministern leva på den tron?

Jag säger ja, det finns kostnadsökningar också inom de här bolagen när det gäller att satsa på järnvägar. Det är bland annat därför som vi från Miljöpartiet föreslår ytterligare 19 miljarder till detta. Även ministern hade kunnat lägga till 19 miljarder om regeringen inte genomfört de stora skattesänkningarna – förmögenhetsskatten, fastighetsskatten etcetera. Då hade det funnits resurser också i regeringens budget. I stället har regeringen valt en annan linje i denna fråga. Jag beklagar detta.

Visst måste vi skapa arbeten, men det finns ingen konflikt mellan att skapa arbeten och bekämpa miljöförstöringen. Tvärtom kommer satsningar på infrastrukturen att skapa arbetstillfällen. Miljö ger jobb. Det borde vara en självklarhet för många, men det verkar inte vara så.

Jag tror att det är viktigt att ministern funderar över vilka järnvägsutbyggnader som är mest viktiga i en långsiktig strategi för att minska klimatpåverkan från bilismen. Vi måste ha fler järnvägar. Vi måste skapa förutsättningar för människor att kunna leva miljövänligt och ställa bilen när det gäller de dagliga transporter. Det måste vara det långsiktiga målet för regeringen.

Anf. 13 HANS WALLMARK (m):

Fru talman! Låt oss slå fast två saker som är viktiga för den här debatten. Det första är att den förra regeringen, som Miljöpartiet och Vänsterpartiet aktivt stödde, lämnade springnotor efter sig. Det gäller inte bara på infrastrukturens område utan också på en mängd andra områden som den nya borgerliga regeringen nu får ta över, områden där det finns underskott eller löften som inte matchas av pengar. Det är det första jag tycker att vi kan slå fast, fru talman.

Låt oss för det andra slå fast att den regering som nu tillträtt, och som fick väljarnas mandat att regera landet åtminstone de kommande fyra åren och förhoppningsvis ytterligare ett par mandatperioder, har jobbpolitiken som sin grund. Det är i det ljuset man också ska se förändringar av skatter och andra insatser. Det handlar alltså om att öka antalet människor som arbetar i det här landet, att öka antalet företag och att öka tillväxten. Allt detta kommer, precis som infrastrukturministern sade, även de stora statliga satsningarna till del, exempelvis på infrastrukturens område.

Fru talman! En liten detalj både i Ulf Holms fråga och i statsrådet svar handlar om att man ska bygga ut viktiga järnvägslinjer, såsom pågatågen. I detta sammanhang ska vi kanske göra distinktionen att det är Banverket som bygger rälsen medan operatörer, exempelvis Skånetrafiken, kör pågatågen. Pågatågen är våra pendeltåg i Skåne, och jag vill hävda att de blivit en succé; vi ser en stadig ökning av antalet passagerare.

Pågatågen har verkligen skapat bilden av ett gemensamt Skåne, och utöver att de knyter samman olika städer och skapar en enda arbetsmarknadsregion är de också ett viktigt verktyg i integrationen över Öresund, mellan Själland och Skåne. Därför är det, precis som Ulf Holm påpekar, viktigt med pågatåg. Det är viktigt med pendeltåg. Det är viktigt med kontakter. Men grunden för detta, Ulf Holm, är en jobbpolitik. Den för regeringen. Det gjorde inte ni.

Anf. 14 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Det är intressant att Ulf Holm angriper både förmögenhets- och fastighetsskatten utan att sätta dem i sitt sammanhang. Jag trodde att Miljöpartiet var för att vi skapade förutsättningar för riskvilligt kapital till exempelvis småföretag, men de har kanske ändrat sig. Jag trodde att de var för sänkt fastighetsskatt för dem som bor till exempel på Bohuskusten och har både förmögenhetsskatt och höga fastighetskostnader. Men även där har de kanske ändrat sig. Det är bra att få den informationen.

Också jag tror, precis som Ulf Holm, att det är oerhört viktigt att se sambandet mellan miljöåtgärder, tillväxt och nya jobb. Det är vi helt överens om. När då regeringen vidtar direkta åtgärder genom att byta ut en klimatförstörande bilpark mot en mer miljövänlig bilpark är det naturligtvis också ett incitament som tydligt angriper just CO₂-utsläppen. Vi skapar förutsättningar för en förändrad bilpark, och vi skapar förutsättningar och incitament som bejakar teknikutvecklingen.

Ulf Holms beskrivning av situationen i Skåne är intressant eftersom där nu skapas en arbetsmarknadsregion och en rörlighet bland människor som är positiv. Man kan bo och verka varhelst man vill. Därför är kollektivtrafiken avgörande – speciellt i storstadsområdena vill jag säga – för att också skapa jämställda arbetsmarknadsregioner, regioner som blir likartade för kvinnor och män. Det finns mycket i det som Ulf Holm säger, när han kommer bort från de något infekterade ideologiska vägvalen, som vi är överens om.

Jag måste emellertid ställa frågan: När har vi dragit ned på satsningarna på järnvägar? Vi har snarast tillfört resurser till Banverket just för att vi har ett stort glapp på underhållssidan. Jag tror att andra representanter för Miljöpartiet konstaterat att ni inte engagerat er i det tidigare. Vi har ett stort behov av att tillföra medel på underhållssidan. Det gäller både vägar och järnvägar.

Jag vill tillägga att vi ser ett ökat tryck från näringslivet. De säger att de nu väljer järnvägen, men då accepteras inte längre fördröjningar på grund av kapacitetsbrist eller att stormar sådana som Per förorsakar en veckas stopp. Det innebär att vi måste prioritera järnvägar genom att börja återställa standarden på befintliga banor. Där behövs stora resurser.

Inte ens i den budgetmotion som Ulf Holm hänvisar till har man tagit upp behovet av mer medel till underhåll, utan återigen tittar man på nya, spännande projekt. Jag vet att nya, stora investeringar ger rubriker, men vi har faktiskt mycket att återta på underhållssidan. I annat fall hanterar vi våra befintliga investeringar felaktigt.

Anf. 15 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Jag kan meddela ministern att jag inte fått en enda tidningsartikel om satsningen på järnvägar. Det är inte bara därför man ska engagera sig i de viktiga frågor som rör järnvägens utbyggnad.

Vi börjar komma långt från järnvägslinjerna i denna debatt, som ganska mycket handlat om statens resurser. Frågan är emellertid viktig. Jag återkommer än en gång till den, för det handlar om politiska prioriteringar. Jag tror inte att det direkt är de ekonomiska resurserna totalt i staten som är avgörande här, utan det är fördelningen, om man vill ha dem till skattesänkningar i förmögenhetsskatten eller fastighetsskatten.

Det är sant, som ministern påpekar, att även vi i Miljöpartiet ser ett behov av till exempel en förändrad fastighetsskatt, men vi prioriterar inte den drastiska ändring som genomförs nu. Vi måste sätta det i ett sammanhang där vi också har ett klimatansvar och där vi måste avsätta resurser till klimatsatsningar. Då kan man inte genomföra stora ofinansierade skattesänkningar på områden där man kanske tycker att det är viktigt att göra reformer. Vi vill ha förändringar i fastighetsbeskattningen, men vi vill inte ta bort den helt och hållet i dag.

Visst kostar det att investera. Men ministern måste också ställa sig frågan vad det kostar att inte göra investeringar för vårt framtida klimat. Vad händer om vi inte gör de här investeringarna? Vad kostar inte det om 20 år, när klimatförändringarna slår mot Skånes kust totalt? Vad kostar inte detta? Det är det som är den viktiga frågan. Vi måste investera nu för att förhindra en klimatkatastrof men också för att minimera kostnaderna för framtiden, för det kommer att bli mycket dyrare.

Jag tror att ministern och regeringen måste tänka om när det gäller de politiska prioriteringarna för att klara en klimatpolitik.

Anf. 16 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Alliansregeringen har ett antal infrastrukturutredningar på gång, just i syfte att skapa tydligare ekonomiska och miljömässiga samband mellan de olika transportslagen. Därför har vi just översynen på järnvägs- och vägsidan, en hamnutredning, en kombiterminalutredning och ett uppdrag till Banverket och järnvägen för att lägga fram en strategi för en ännu bättre kollektivtrafik i detta land. Allt detta ska knytas ihop under hösten, just i syfte att möta de mycket tydliga klimatutmaningarna. Där är vi helt överens.

Det är också avgörande att varje transportslag används så effektivt som möjligt och dessutom att transportkedjan fungerar ihop. Det blir speciellt tydligt i storstadsregionen i Skåne, som vi i dag diskuterar. Men jag vill i sammanhanget säga att det sker precis samma tryck och förändringar i de två andra storstadsområdena.

Det gör att det pussel vi nu håller på att lägga är otroligt avgörande för att vi ska vidta rätt åtgärder vid rätt tillfälle. Vi börjar med underhållssidan för att sedan göra rätt investeringar, så att de nyinvesteringar som görs får den effekt som är avsedd. Människor ska kunna lita på kollektivtrafiken, att den håller tiderna och är trygg och säker, samtidigt som vi inte ska acceptera att godstrafiken fördröjs eller inte håller tiderna.

Allt detta är i grunden ett positivt tryck, eftersom det visar att vi har en attitydförändring bland människor. Speciellt i Skåne har man inte

hunnit med, framför allt från länstrafikens sida, med de förändrade rese-mönster som har skett på kort tid.

Vi återkommer, och jag ser fram mot ytterligare spännande diskussioner just med anledning av transportpolitikens stora klimatutmaning.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2006/07:105

11 maj

---

*Svar på
interpellationer*

4 § Svar på interpellation 2006/07:482 om stopp för EU-bidrag till Nynäshamn

Anf. 17 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Mikael Damberg har frågat mig vilka initiativ jag kommer att ta för att klargöra och informera om motiven till regeringens nej till EU-bidrag till hamnprojektet i Norvik i Nynäshamn.

Låt mig först säga något om det EU-bidrag som Mikael Dambergs fråga handlar om. I det transeuropeiska transportnätet (TEN-T), vilket delvis finansieras med EU-medel, ingår ett koncept som kallas sjömotorvägar – Motorways of the Sea. Genom sjömotorvägskonceptet ska transportsystemen inom EU effektiviseras genom utveckling av bland annat hamninfrastruktur, infrastruktur i anslutning till hamnar från både land- och sjösidan samt förbättringar av logistiska och intermodala lösningar. Projekten ska vara gränsöverskridande och omfatta minst två EU-länder.

Sverige har varit drivande och positivt till idén med sjömotorvägar och kom i september 2006 överens om att med övriga EU-länder kring Östersjön gå ut med en utlysning för att erhålla projektförslag. Tidsfristen att inkomma med projektförslag gick ut i januari i år, och det inkom sex projekt som rör Sverige. Finland och Tyskland hade tidigare under 2006 gått ut med en liknande utlysning för att erhålla projektförslag, och i den utlysningen gavs även aktörer i andra länder möjlighet att medverka i projekten. Det var i denna tysk-finska utlysning som Stockholms Hamnar meddelade att de avsåg att vara part.

Ansökningsförfarandet för att få delfinansiering till projekt går till på så sätt att berörda länder kommer överens om att de önskar stödja projektet. Därefter ska länderna inkomma med sjömotorvägsförslagen till kommissionen, som i sin tur bedömer förslagen och sedan fattar beslut om vilka projektförslag som ska stödjas. Det är alltså inte regeringen som fattar beslut om vilka projekt som ska erhålla bidrag. EU:s budget för sjömotorvägsprojekt är begränsad, och att tro, som Mikael Damberg, att Stockholms Hamn skulle kunna få 200–300 miljoner kronor är helt felaktigt och orealistiskt.

I det vidare arbetet med att bestämma vilka olika projekt – alltså de som inkommit i bägge utlysningarna – regeringen önskar arbeta vidare med och ställa sig bakom har ett nationellt transportperspektiv varit nödvändigt. I denna utvärdering har regeringen funnit att andra inkomna sjömotorvägsprojekt sammantaget är mer motiverade att gå vidare med, och det är anledningen till att regeringen inte avser att stödja projektet som har Stockholms Hamnar som part.

Anf. 18 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Jag vill inleda med att tacka Åsa Torstensson för att hon är med oss i dag så att vi får möjlighet att diskutera den här frågan och få svar på de frågor jag ställde i min interpellation. Men först ska jag ge lite bakgrund.

Vi som bor och lever i Stockholms län möter en spännande framtid. Östersjön är i dag fredens och handelns innanhav, ett av världens ekonomiskt sett snabbast växande områden. Sjöfarten är det viktigaste kommunikationsmedlet, själva navet, länken mellan våra länder. Efter årtionden av kommunistisk diktatur och förtryck har länderna på andra sidan vårt gemensamma hav nått sin dröm om frihet och deltar nu på ett självklart sätt i handeln och utbytet mellan Östersjöländerna, Europa och världen.

Det är en helt fantastisk utveckling. Och utvecklingen är bara i sin linda. Allt talar för att våra grannländer, tigerekonomierna på andra sidan vattnet, kommer att fortsätta att utvecklas och växa – och vi med dem, om vi ser möjligheterna och agerar strategiskt.

I Stockholmsregionen har vi bestämt oss för att bygga en modern port mot öster och anpassa vår handelsstruktur till framtidens krav. Nynäshamn och Norviks hamn är helt centrala i detta perspektiv.

Låt mig vara tydlig på en punkt: Den nya hamnen kommer att byggas. Beslut om att investera 1,7 miljarder kronor är redan fattat. Det rullar på. Gods- och containertrafiken i Frihamnen i Stockholms stad kommer att flyttas till Norvik. Det minskar fartygstrafiken genom Stockholms unika skärgård. Det frigör mark för byggande i frihamnen och Värtan. Det finns många positiva följder av byggandet av Norviks hamn.

Det märkliga har nu inträffat att den svenska regeringen går in och gör det omöjligt för Stockholms Hamn att söka EU-bidrag, trots att det inte skulle kosta den svenska regeringen en enda krona.

Varför är infrastrukturministern så negativ till att Stockholm söker EU-bidrag? Åsa Torstensson säger i svaret att det inte är regeringen som beslutar vilka projekt som ska få bidrag från EU. Nej, vem har påstått det? Men det är svårt att få bidrag om man inte ens en gång får söka pengar.

Regeringen avskog den 29 mars Stockholms Hamns begäran om regeringens stöd för att söka EU-pengar till projektet Nordic Triangle Sea Motorway. Vice statsminister Maud Olofsson har undertecknat beslutet.

Min fråga till ministern är fortfarande varför regeringen säger nej. Normalt borde det här vara en drömsitt för en svensk regering.

Norvikssatsningen gynnar miljön, bostadsbyggandet och tillväxten i Stockholmsregionen. Jag tycker att regeringen nästan borde dansa ringdans på sina ministermöten och välkomna den här satsningen.

Vilken minister kan vara emot? Det kan inte vara finansministern, eftersom han inte behöver betala en spänn för den här satsningen. Det kan inte vara miljöministern, som ser stora möjligheter både för skärgården och för att minska transporterna på vägnätet. Det kan inte vara infrastrukturministern, som löser upp hamnfrågan i Stockholmsregionen på det sätt regionen vill.

Centerpartiet har inte alltid varit särskilt drivande när det gäller investeringar i Stockholmsregionen. Det kanske är Stockholmsfrågan som spökar. Men vad har Nynäshamn gjort för ont? Det här är inte det första

och enda Stockholmsfientliga beslutet den nya regeringen har fattat vid sin korta tid vid makten, men jag vill ändå återkomma till det svar som Åsa Torstensson har gett.

Jag ställde två frågor i min interpellation. Den första gällde om regeringen är beredd att ompröva sitt beslut att neka möjligheten till EU-bidrag. Jag har förstått av svaret att det inte är aktuellt. Okej. Min andra fråga handlade om vilka motiv som ligger bakom detta. Där får jag fortfarande inget svar. Statsrådet sade att det har gjorts en utvärdering. Var är den utvärderingen? Vilka motiv ligger till grund för utvärderingen? Är utvärderingen hemlig? Kan du redogöra för motiven? Jag frågar inte om regeringen har fattat ett beslut utan jag frågar om vad som ligger bakom regeringens beslut att neka Stockholms Hamn AB möjligheten att söka EU-bidrag. Det är något som skulle gynna både transporterna, tillväxten, miljön och Stockholmsregionen.

Anf. 19 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Frågor som rör sjöfarten är intressanta. I dagens situation där miljön sätts i centrum är sjöfarten och transporter på våra vatten en framtidsfråga. Det är därför bra att regeringen har aktualiserat en översyn av våra hamnar med tillhörande infrastruktur.

Frågan är då om Norviks hamn över huvud taget behövs. Det är en av de frågor vi kommer att få svar på i utredningen. Vad Stockholms kommun gör är bra, det vill säga ambitionen att flytta den gods- och bulktrafik som i dag trafikerar Stockholms hamnar från storstadens hjärta. Som jag ser det kan det innebära att man flyttar till andra befintliga hamnar i närområdet. Så har också skett i viss mån. Frågan är om inte hela den kapacitet som krävs för att täcka det behov som finns i Mälardalen kan täckas av befintliga hamnar med redan uppbyggd infrastruktur. Ett ifrågasättande av Norviks hamn innebär inte att man är Stockholmsfientlig utan att man är Sverigevänlig. Vi måste se till att infrastruktursatsningar görs på rätt ställen.

Fru talman! De signaler som jag har fått från Sjöfartsverket visar en tveksamhet inför Norvikssatsningen. Samma negativa besked gav den utredning som länsstyrelserna i Mälardalen gemensamt gjorde så sent som för fem år sedan. Behovet av hamnen kan alltså ifrågasättas. I stället kanske befintliga hamninvesteringar borde utvecklas. Att dessutom staten ska stå för delar av kostnaden för att tomtmark ska friställas för exploatering av attraktiva tomter i staden vittnar om en felsyn. Om marknaden finns för den typen av exploatering finns det också förutsättningar att bekosta en sådan satsning genom privata insatser, en form av OPS-projekt.

Byggnationen av en hamn är ett primärkommunalt ansvar. Att kräva att statliga medel ska anslås för infrastruktur till och från Norvik till en summa i storleksordningen 3 miljarder kronor är knappast en prioriterad fråga i dagsläget. Den frågan ligger i förlängningen av satsningen på Norviks hamn.

I Stockholm–Mälardalenregionen är däremot satsningar på järnvägar genom staden, genom Stockholm, prioriterade. När vi diskuterar investeringar måste vi se de ekonomiska realiteterna. Vi har inte råd med allt, och vi kan framför allt inte få allt samtidigt. I Mälardalen är 58 kommuner och 5 landsting överens om att det är satsningarna på järnvägarna

genom Stockholm som ska prioriteras. Att dessutom satsa pengar på en hamn som i förlängningen kan innebära en ökad miljöbelastning i området är knappast försvarbart.

En satsning på Norvik kan innebära en nedläggning av Mälarsjöfarten. Det är knappast miljömässigt försvarbart. I dag tar Mälarhusarna i Västerås och Köping emot ett stort tonnage, och verksamheten växer. Nu finns det problem, nämligen att den flotta som för närvarande finns rangeras ut och nya fartyg köps in. Normerna är sådana att slussen i Södertälje inte kan ta emot fartygen, och med andra ord måste slussen byggas ut. Det är en fråga som har stötts och blötts i många år. Kostnaden för investeringen är i storleksordningen 700 miljoner kronor.

En sådan satsning gör att man kan ta emot större fartyg, och den garanterar också vattennivåerna i Mälaren – med tanke på de klimatförändringar som trots allt finns i dag. Här behövs investeringar. Här finns en prioriterad investering, och här ser jag fram emot satsningar från samhällets sida. Det är en fråga om såväl säkerhet, miljö som aktiv näringspolitik.

Fru talman! Norviks hamn kanske har ett berättigande i framtiden. Om Stockholms kommun väljer att bygga hamnen ser jag det som naturligt att man också betalar större delen av notan. Utifrån ett nationellt perspektiv kan inte en sådan bedömning prioriteras i dagsläget.

Anf. 20 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Tack för att jag får delta i denna debatt med statsrådet Torstensson.

För ovanlighetens skull vill jag å Miljöpartiets vägnar helt hålla med statsrådet i frågan om bedömningen av Norvik. Jag kan också ansluta mig till föregående talare när det gäller prioriteringen av slussen i Södertälje. Det är för Stockholmsregionen en viktig fråga att man ur miljösynpunkt inte satsar på investeringar som riskerar att leda till betydligt högre klimatbelastningar än de som redan finns. Norvik är med dess läge trots allt en blindtarm. Det finns hamnkapacitet i regionen som utan vidare kan ta emot fartyg.

Det kanske tydligaste beskedet i den riktningen har givits av den största containerkunden hos Stockholms Hamn AB i dag, Team Lines, vars vd tydligt säger att ur ekonomisk synpunkt och miljösynpunkt vill han att fartygen ska komma så nära slutkunden som möjligt. Även om de skulle tjäna några kronor på lägre hamnavgifter vinner deras kunder mer på kortare lastbilstransporter. Det är den totala kostnaden för kunden som avgör hur mycket gods som kommer att fraktas till Stockholmsregionen via båt, järnväg och lastbil. Team Lines gav ett mycket negativt besked i remissomgången när det gäller Norvik.

Vi måste ta till oss av detta. Här finns också frågan om statens ansvar. Det pågår utredningar som, vad jag förstår, kommer att bli klara ganska snart. Men det finns redan två statliga utredningar som har visat på vikten av att göra prioriteringar på nationell nivå också när det gäller hamnar – även om det är en primärkommunal fråga. Jag har själv som Södertäljebo ett intresse när det gäller Södertälje Hamn. Men vi kan inte heller, som när det gäller Norvik, se att det byggs storhamnar med en sådan kapacitet att de riskerar att ta hem hela tonnaget från Norrköping till Gävle. Vi ser framför oss ett priskrig, och vi ser framför oss betydligt längre landtrans-

porter, som inte alls är lika miljövänliga som de sjötransporter som vi egentligen ska främja.

Utifrån Stockholmsregionens perspektiv undrar jag om regeringen är beredd att gå vidare för att i framtiden göra dessa prioriteringar, inte nödvändigtvis gå in på det primärkommunala området när det gäller hamnar men att ändå tydligt peka ut hur vi kan skapa en väl fungerande hamnstruktur i Sverige. Då kan sjöfarten komma så nära kunderna som möjligt, och det kan naturligtvis kopplas till miljövänliga järnvägstransporter. Det kan gärna ske inom den befintliga strukturen. En nackdel med Norvik är att det i dag inte finns en befintlig infrastruktur på järnvägs-sidan.

Anf. 21 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Även jag vill tacka för att jag får delta i denna debatt med statsrådet Torstensson. Jag instämmer i huvudsak i den beskrivning av fördelarna med Norviks hamn som Mikael Damberg ger i sin interpellation.

Jag är glad över att det är så många som deltar i Stockholmsdebatten numera. Under tidigare år har jag varit nästan ensam i debatten i dessa frågor. Inte minst har Socialdemokraterna, bortsett från Börje Vestlund, lyst med sin frånvaro.

Fru talman! Det finns vissa stora projekt som är viktigare än andra ur nationell synpunkt. Utbyggnaden av Göteborgs hamn är ett mycket stort nationellt intresse. Det gäller också tågtrafiken genom Göteborg. Också Haparandabanan, som i huvudstadsregionen inte står så högt i kurs, menar jag har mycket stort nationellt intresse tillsammans med LKAB-delen. Den innebär att vi får öst-västliga förbindelser i norr också.

Jag noterar att vi under de senaste 15 åren har fått två stora broprojekt, nämligen Öresundsbron och den statsrådet närliggande Svinesundsbron, som har stor betydelse för våra förbindelser.

Också i storstadsområdet Stockholm har vi stora eftersatta trafikprojekt. Vi har Citybanan, som hittills är underfinansierad. Jag vill gärna ge statsrådet en eloge för att hon har tagit initiativ till att hitta nya former för finansiering, delfinansiering av andra kommuner, för detta är inte bara en Stockholmsfråga. Det är en nationell fråga.

Vi har kringfartsleden runt Stockholm, som behövs, precis som det behövs kringfartsleder runt andra städer. Vi behöver en kringfartsled så att vi slipper de enorma bilköerna inne i Stockholm. Vi måste också fortsätta att satsa på det nav som Arlanda är för trafiken.

Så kommer vi till frågan om sjöfarten. Det är fullständigt orimligt som vi har det nu i Stockholms stad, med så mycket containertrafik och oljetrafik genom staden. Det är ett nationellt intresse att göra något åt detta. Jag menar att den satsning som Stockholms Hamnar har gjort på alternativet att bygga Norviks hamn tillsammans med Nynäshamns kommun är ett mycket lönsamt och gott projekt.

Jag ser Norviks hamn inte alls som Mats Pertoft och Jörgen Johansson, som något som står i motsatsställning till hamnarna i Södertälje, Köping eller Västerås. Jag är absolut för att man också ska fixa till slussen i Södertälje. Mitt parti har under många år drivit att vi vill satsa på att större fartyg ska kunna komma in till Västerås och Köping. Tyvärr har vi inte fått något gensvar ens från Mats Pertofts parti.

Jag tror att det avslag som nu har kommit från regeringen sänder en felaktig signal, inte minst genom att det inte fanns någon motivering till avslaget. Det tror jag var väldigt olyckligt. Sammantaget, Åsa Torstensson, är det en viktig signal att de sjömotorvägar vi har behöver byggas ut. Vi behöver nya kapaciteter för den väldigt omfattande öst-västliga trafik vi har från Finland med stora godsmängder som går vidare genom landet till Göteborg. Det handlar om mycket stora investeringar – ungefär 5 miljarder sammanlagt – och mycket stora godsmängder.

Jag skulle vilja se att man förnyade prövningen av synen på vad som är viktigt i den här regionen. Det här beslutet har varit olyckligt i det avseendet.

Anf. 22 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Först och främst vill jag vara mycket tydlig: Jag tänker inte gå in i någon diskussion om kommunens val att bygga Norviks hamn. Den diskussionen får ni hantera på annat sätt.

Vi har en pågående hamnutredning som tar upp detta som Mats Perftoft efterlyser. Bengt Owe Birgersson har i uppdrag att se över de nationella, strategiska hamnarna. Det är en del av det arbete som jag refererade till tidigare som jag återkommer till i höst. Jag ser fram emot underlaget från det arbete han genomför.

Inom Näringsdepartementet arbetar vi ständigt för att få så mycket EU-bidrag som möjligt till olika projekt. Det gäller naturligtvis också sjömotorvägarna.

Låt mig förklara. För att Sverige ska vara framgångsrikt i arbetet med att erhålla EU-medel till projekt måste projekten ha hög kvalitet och vara väl underbyggda för att bli genomlysta och bekräftade. Det är inte som Mikael Damberg verkar tro, att det bara är att skicka in projekt för att de automatiskt ska få pengar.

I regeringens ställningstagande till vilka sjömotorvägsprojekt som man ska arbeta vidare med har alla inkomna projektförslag beaktats både ur ett nationellt transportperspektiv, alltså tillsammans med våra trafikverk, och med avseende på vilken kvalitet förslagen har. I utvärderingen har regeringen funnit att andra sjömotorvägsprojekt än det som har Stockholms Hamnar som part har större förutsättningar att få kommissionens godkännande för att erhålla bidrag.

De projekt som regeringen avser att arbeta vidare med i den här omgången är Karlshamn–Klaipeda, Karlskrona–Gdynia, Ystad–Świnoujście och Trelleborg–Sassnitz. Dessa projekt är att föredra ur ett sammantaget nationellt transportperspektiv då de redan i dag utgör viktiga nationella noder i det svenska godstransportsystemet som gör att de medför att redan befintlig infrastruktur används mer optimalt.

Projektens infrastrukturplaner stämmer också bra överens med Banverkets och Vägverkets långtidsplaner, vilket är en viktig del av bedömningskriteriet. De aktuella hamnarna har också väl etablerade färjelinjer som går i kontinuerlig trafik till hamnar på andra sidan Östersjön.

Till saken hör också, även om Mikael kanske inte är så intresserad av det, att vi har beslutat att inte stödja ett antal andra sjömotorvägsprojekt som vi anser inte heller uppfyller de krav som regeringen anser ska uppfyllas för att man ska nå framgång i kommissionen.

Sjömotorvägarna är EU:s 30 prioriterade TEN-projekt. Det innebär att de finansieras av flerårsbudgeten, MIP. MIP-perioden löper fram till 2013. När det gäller sjömotorvägar har kommissionen tänkt sig att ta in projektansökningar i december varje år fram till 2012. Det första ansökningstillfället blir i år i december.

Kommissionen har endast avsatt en mindre summa det första året, motsvarande 20 miljoner euro. Om man delar upp det på de fyra geografiska områdena – Medelhavet, västra Medelhavet, Atlanten och Östersjön – blir det alltså en fjärdedel av de miljonerna som kan bli aktuella i Östersjön. Det motsvarar 50 miljoner svenska kronor.

Anf. 23 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Jag vill tacka för något av ett svar, som jag nu fick muntligen. Man kunde ju ha skrivit något av det i det skriftliga interpellations-svar som har författats inför den här debatten.

Att den borgerliga regeringen har inlett mandatperioden med en rad Stockholmsfientliga beslut är ingen hemlighet. Man kan se på bostadspolitiken, komvux, högskoleplatser, trängselskatten och uppskjutningen av och oklarheterna om Citybanan. Men jag hade faktiskt inte kunnat drömma om att regeringen nu med Miljöpartiets glada tillrop och stöd skulle säga nej till möjligheten att söka EU-bidrag för en av de största infrastruktursatsningar som Stockholmsregionen just nu genomför på hamnsidan.

Jag tycker att det är anmärkningsvärt att man kan göra det utan att ge några rimliga motiveringar till vare sig stockholmarna, Nynäshamnsborna eller riksdagen om varför man stoppar detta.

Det är väldigt allmänna formuleringar. Det sägs att det är ett nationellt perspektiv. Man kan fråga sig om det internationella perspektivet i transportpolitiken inte finns för regeringen. Jag trodde att hela poängen med hamnarna var att ha kontakter med andra länder. Jag trodde att det var själva syftet med hamnarna att öka kontakterna med våra grannländer och öka handeln och möjligheterna till tillväxt och jobb. Det perspektivet nämns inte när Åsa Torstensson säger att det finns en nationell strategi.

När det här hamnprojektet ändå blir av måste man fundera på om regeringen ska sätta käppar i hjulet för projektet eller om man ska understödja det. Den tidigare socialdemokratiska regeringen gjorde en rad insatser för att understödja den här satsningen, skulle jag vilja säga. Motorvägen till Nynäshamn var jätteviktig. Man tittade på partiella dubbelspår som ett första steg. Man har gjort en utredning om dubbelspår till Nynäshamn. Man har haft flera överläggningar med Nynäshamns kommun om utvecklingsmöjligheterna och framtiden. Och man har haft kontinuerliga dialoger mellan Stockholms Hamnar och Näringsdepartementet hela tiden om de här frågorna. Näringsdepartementet och regeringen har sett den ansökan som våra grannländer har gjort och också godkänt de kriterier som har legat till grund för det här, allt i syfte att stärka det. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att regeringen på det här sättet sätter käppar i hjulen och försöker försvåra och förhindra en hamnsatsning som kommer att få stor betydelse för Stockholmsregionens utveckling de kommande åren.

Jag kan också konstatera och förstå att Miljöpartiet med sin skepsis sedan länge är det enda partiet i Stockholmsregionen som motarbetar den här satsningen. Det är ju faktiskt så. Men däremot hade jag inte förväntat mig att Miljöpartiet skulle säga nej till EU-bidrag, särskilt inte när det inte kostar någonting för Sverige att få pengarna. Jag har inte hört Miljöpartiet tidigare framföra de argumenten.

Jag vill återkomma till den principiella frågan. Ska jag tolka det här på det sättet – jag kan inte tolka det på något annat sätt – att regeringen vill motarbeta och försvåra den hamnsatsning som nu görs i Norviks hamn för att andra hamnsatsningar ska gå före? Jag är lite förvånad över den centralistiska synen på politik som innebär någon form av kommandoekonomiskt synsätt som Centerpartiet också i den här debatten har fört fram, att den här hamnen är fel. Men om marknaden nu säger att vi ska bygga den här hamnen, om Stockholms kommun går in och flyttar hamnverksamheten dit så kommer det att bli så. Då gäller det att se möjligheterna med den hamnen. Det trodde jag att den svenska regeringen faktiskt skulle undersöka, inte motarbeta.

Sorgligt nog har vi fått ytterligare ett bevis för att den borgerliga regeringen fattar en rad beslut som faktiskt försvårar Stockholmsregionens utveckling, inte underlättar den. Det beklagar jag.

Anf. 24 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Det finns stora infrastrukturbehov i Stockholm. Det är vi helt överens om. Därför har Mälardalsrådet, alltså 58 kommuner och 5 landsting, helt enigt sagt att det vi måste satsa på är järnvägs- och spårtrafiken genom Stockholm och få någon ordning på det.

En satsning på Norviks hamn kommer att innebära en ökad belastning på statskassan i form av investeringar. Ett exempel tog Mikael upp. Det gäller dubbelspåret till Nynäshamn. Det är inte ens med i den plan fram till år 2015 som i dag diskuteras.

Om vi för en realistisk diskussion om investeringar och ekonomi kan vi inte fortsätta den form av fiktiv diskussion som den socialdemokratiska regeringen hade tidigare, nämligen att föra upp projekt på listan som en form av önskeprojekt och därmed också tro att de kommer att genomföras. Så fungerar inte den här regeringen, utan vi ska finansiera och ha pengar innan vi börjar att bygga.

Jag återkommer till att det är en satsning primärt i storleksordningen 3 miljarder från statens sida om man gör det här. Sedan kommer ombyggnad av väg 225. För närvarande pågår en ombyggnad av väg 73 i det här området, och så vidare. Det är en mängd satsningar som måste till.

Om vi tittar på Mälarhamnarna och satsningen på 700 miljoner så vet vi ju att OK Q8 som i dag är etablerat i Loudden i Stockholm vill flytta till Västerås med sin verksamhet, alltså en avlastning. Man har tidigare flyttat bulk, alltså flygbränslet från Stockholm till Gävle hamn. Det finns ett utrymme i de hamnar som finns i Mälardalen. Ingen hamn har så pass stor möjlighet att ta tunga transporter på järnväg som Oxelösund har, och så vidare. Om vi tittar på Ica så bygger man nu sitt rikslager i Västerås och för över containertrafiken från Göteborgs hamn till Västerås. Detta kräver en satsning på slussen i Södertälje för att det ska fungera.

Anf. 25 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Det här verkar mer eller mindre bli en debatt kring frågan för eller mot Norvik i stället. Man kan fråga sig om Stockholmsregionen består av Stockholms stads hamnar, eller finns i Stockholmsregionen också ett hänsynstagande till de andra hamnarna, inte minst Mälardalen, som jag nämnde från Gävle till Norrköping. Det här är egentligen en fråga om volym. Naturligtvis måste Södertälje sluss byggas ut. Det håller jag helt med om.

När det gäller sjömotorvägarna kan jag mycket väl hålla med om att det är projekt som är väl underbyggda. När man ser på planeringen för Norvikshamnen så ska den ta emot 300 000–500 000 TEU. Det är ett mått för container.

I dag har Stockholms hamn 36 000 TEU. Det är minst en tiodubbling. Var ska det komma ifrån? Det är ju därför som jag förut läste upp att Team Lines, den största kunden, klart tar ställning. Jag kan säga det ännu tydligare. De säger: På lång sikt gynnas sjöfarten av en rationell hamnstruktur, och en hamn med Norviks blindtarmsläge i förhållande till Stockholmsregionens varubehov och dominerande från syd och väst inkommande varuflöde gynnar inte sjöfarten.

Det är det som näringslivet och marknaden säger. De säger totalt nej till detta. Därför vill jag uttala förhoppningen att statsrådet även i fortsättningen ser på väl underbyggda projekt och inte på enstaka hamnars vilja att egentligen slå ut konkurrensen.

Anf. 26 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag tycker att det är väldigt bra att de projekt som nu ska genomföras av den här regeringen är väl finansierade. Det är alldeles uppenbart att den metod som framför allt Björn Rosengren använde, att åka omkring och lova väldigt mycket, är helt meningslös. Det är svårt att överträffa alla de löften som han gav när det gäller ofinansierade vägar. Även väg 73 till Nynäshamn når tyvärr inte ända fram längre. Tolv kilometer återstår att bygga och finansiera. Det är ett problem. Jag tycker att den nya regeringen är vällovlig i sina syften att se till att saker och ting blir finansierade fullt ut så att de kan nå ända fram innan man sätter i gång.

Det är ändå olyckligt att det har blivit ett omotiverat avslag för Stockholms hamn. Det gäller också Malmö och Oskarshamn. Om jag får säga det till statsrådet så hade det varit klokt om vi hade fått klart för oss vad grunderna var för själva avslaget. Det kan man inte utläsa av regeringsbeslutet.

När det gäller om man ska bygga Norviks hamn eller inte har det blivit en annan debatt här. Där måste jag säga att den planekonomiska syn som framför allt Mats Pertoft företräder är mig främmande. Det måste vara Stockholms Hamnar AB som självt beslutar om det företaget tror är en lönsam investering. Det kan ingen annan besluta. Framför allt inte jag, och jag tror ingen annan här i riksdagen som inte möjligen sitter i Stockholms Hamn AB:s styrelse. Det måste vara det företaget som gör den bedömningen.

Anf. 27 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Låt mig först klargöra en sak. Team Lines tar inte avstånd från Norvik. De deltar faktiskt i planeringen av Norvik. De vill fortsätta att vara kunder i Stockholms Hamn. Så kan vi få den saken bort från den här debatten i alla fall för den här gången.

Jag är väldigt konfunderad över regeringens sätt att bedriva hamnpolitik. Jag trodde faktiskt, fru talman, att vi hade kommit överens om att vi skulle sätta i gång och be förhandlingsmannen som blir Birgersson att titta på vilka naven var som skulle utses från den svenska staten. Det var det man skulle göra i det sammanhanget. Han har fortfarande detta uppdrag. Varför fick inte han jobba klart? Varför har man prioriterat Karlskrona–Gdynia, Karlshamn–Klaipeda, Ystad–Świnoujście och Trelleborg–Sassnitz? Varför ska man inte ha någon sjömotorväg mellan Ryssland och Sverige? Varför ska man inte ha någon sjömotorväg mellan Finland och Sverige?

Det är frågorna man bör ställa sig i de här sammanhangen. Regeringen struntar i detta.

När man hör Jörgen Johansson och Mats Pertoft kan man konstatera att detta inte handlar om något annat än en förlängning av en kommunalpolitisk debatt. Det är väldigt tydligt. Jag kan argumenten sedan min tid i trafikutskottet. Västerås hamn och Mälarhamnarna slogs hårt för detta. Detta innebär inte att jag i något sammanhang skulle säga att vi inte skulle vara för en utbyggnad av Södertälje sluss. Det har inte ett dugg med det att göra. Detta är möjligen ett hjärnsnöke hos några i denna kammare.

Södertälje hamn har hela tiden ansett att man kan bli den nya hamnen i Stockholm. Det är heller inget nytt. Hade det varit en östgöte här hade man pratat om Norrköpings hamn. Hade vi pratat med andra hade det varit Gävle hamn. Det här är ingenting nytt för oss som har sysslat med transportpolitik under flera år.

Det är fortfarande obegripligt att regeringen inte är intresserad av detta nav mellan Stockholmsregionen – vi kan strunta i var, men det är Norvik som har planerna – och Finland respektive Ryssland.

Alla de hamnar jag har nämnt här, förutom dem i södra Sverige, säger så här: Vart ska godset någonstans? Jo, godset ska i huvudsak till Stockholmsregionen. Man vill avlasta vägarna och järnvägarna genom att komma så nära Stockholmsregionen som möjligt. Då är det ju smått fantastiskt att man säger nej till det enda alternativ som verkligen kan sluka detta gods.

I verkligheten är det både en miljö- och Stockholmsfientlig politik när regeringen säger att den här hamnen inte är intressant. I stället minskar man möjligheten för stockholmarna genom att säga nej till sjömotorvägarna. Sjömotorvägarna skulle ju binda samman de olika stråken för att man skulle slippa ha transporter på flyg, vägar och järnvägar. Man vill använda dem och göra sjöfarten attraktiv. På det här sättet säger man att det bara är den södra delen av Östersjön som är viktig. Den norra delen av Östersjötrafiken är oviktig. Detta är en signal som heter duga, fru talman, och det tycker jag är helt oacceptabelt från regeringens sida.

Anf. 28 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Jag upprepar: Jag tänker inte gå in i en diskussion om Norvik. Den debatten hör hemma på kommunal nivå. Vi har kommunalt självstyre som jag, till skillnad från Mikael Damberg, är väldigt för. Jag tycker att man ska bestämma mycket på den kommunala nivån.

Den här debatten handlar om ett antal EU-miljoner och om nationella prioriteringar av vilka projekt som ska gå vidare till bedömningar från kommissionen. Det handlar i den första omgången om 20 miljoner euro. Vi tror att en fjärdedel av detta, ungefär 5 miljoner euro, kommer att beröra Östersjön. Låt oss föra diskussionerna på den nivån.

Vi kom också in på den nationella synen på hamnar. Där har jag ärvt en utredning, och jag har stora förväntningar på Bengt Owe Birgerssons arbete. Han har uppsökt alla hamnar runt omkring i landet just för att se vilka nätverk av nationella strategiska hamnar som kan pekas ut på ett tydligare sätt. Detta hänger naturligtvis ihop med att vi därmed också förbinder oss till vilken infrastruktur vi måste ha ett samband med på land, annars får vi aldrig de strategiska valen med en bra transportkedja och en logistik mellan de olika transportslagen. Jag ser fram emot detta. Det är otroligt avgörande. Tillsammans med kombiterminalutredning och så vidare kan detta bli väldigt spännande.

Men vi ska inte dra in detta arbete i en diskussion om vi från alliansregeringens och mitt perspektiv skulle vara för eller emot Norviks hamn. Det är ett kommunalt ställningstagande. Jag yttrar mig inte om Norvik och inte heller om de andra hamnarna, eftersom vi håller på med den här utredningen. Det är en ganska naturlig hantering att låta en utredare arbeta självständigt.

Jag vill återigen upprepa detta med det nationella transportperspektivet, där våra verk har varit involverade i synen på de förslag som kommit in. Jag vill också upprepa att kvalitet underbyggd i ansökan också är en avgörande del. Det har naturligtvis visat sig att dem vi har prioriterat har haft större förutsättningar att gå vidare.

Jag vill avsluta med att säga att det är lite beklagansvärt att Mikael Damberg använder ett sådant tonläge kopplat till intresset av att lösa Stockholms infrastruktur. Vi har ju haft andra debatter här om att hitta lösningar för Stockholms infrastruktur. Där har alliansregeringen tagit just det ansvar som jag tycker att Mikael Dambergs eget parti inte tagit tillsammans med Miljöpartiet och Vänstern. Det gäller att hitta en långsiktig lösning för Stockholm, Stockholms kommuninvånare och Stockholmsregionen så att man även i fortsättningen kan vara en tillväxtregion och inte en propp i en alltmer spännande region där människor rör sig på ett sätt som bara för några år sedan inte var möjligt. Men detta kommer att ställa krav på en vägstandard och en vägstruktur som underlättar både för människor och för företag att fungera i området. Detta är en del av den prioriteringen.

Anf. 29 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Jag börjar med det sista. Den nuvarande regeringen har ju börjat med att först blåsa väljarna i Stockholm på alla sätt när det gäller trängselavgifterna. Man förbjuder att pengarna från trängselavgifterna ska kunna gå till kollektivtrafiksatsningar. De som röstade ja till träng-

selavgifter i Stockholm sade att man gjorde det för kollektivtrafiksatsningarna. Detta har man nu förbjudit.

Det andra är att man har försenat och fördyrat Citybanan – den viktigaste järnvägsinvesteringen i Stockholmsregionen där vi fortfarande inte har fått något besked från regeringen, trots att vi före valet hade ett avtal där hela regionen ställde upp, eftersom Citybanan var av nationellt intresse och skulle byggas.

EU-pengarna handlar inte bara om pengar i början utan om sammanlagt 310 miljoner euro. Det är ganska mycket pengar att slåss om för Sverige.

Man talar om att Norvikssatsningen skulle kräva 3 miljarder kronor i investeringar, men där tror jag att man ska vara lite försiktig. Motorvägsbygget till Nynäshamn är ju redan på gång. Den motorvägen behövs. Väg 73 till Nynäshamn behövs.

Dubbelspåret tog jag upp som ett exempel på en fråga som är viktig för Nynäshamn och utvecklingen i Stockholmsregionen men mest för pendeltågstrafiken. Det är klart att det också har en viss effekt på hamnfrågan, men hamnen behöver inte dubbelspår hela vägen till Nynäshamn för att klara sin kapacitet med den nya containertrafiken. Det klarar man nattetid, och då går det inte så många pendeltåg i Stockholmsregionen.

Ministern säger att hon inte vill tala för eller emot Norvik. Men vad gör man om man säger att den ansökan som Stockholms hamn har lämnat in saknar kvalitet och är dåligt underbyggd? Vad är det man säger till Finland, till Ryssland och till de andra deltagande länderna? Den projektansökan som man gjort tillsammans är alltså dåligt underbyggd och har dålig kvalitet, men den svenska regeringen tänker inte redovisa vilka skäl och vilka argument man har för att anse detta.

Jag tycker att det är svagt gjort av regeringen att behandla Stockholm på det här sättet.

Anf. 30 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Om man ska bygga Norvik eller inte ska inte den här debatten handla om. Där delar jag statsrådets bedömning. Hamnen ska uppenbarligen byggas. Jag delar den uppfattningen.

Däremot måste detta vara en regering som har näst intill världsrekord i hyckleri, åtminstone som jag någonsin har hört talas om: Vi ska avvakta Bengt Owe Birgerssons utredning, sedan får vi se.

Samtidigt, fru talman, skickar man in en ansökan som avser Karlshamn, Karlskrona, Ystad och Trelleborg. Är inte detta att faktiskt säga att man redan har fattat ett beslut om att detta är någonting som den här regeringen verkligen vill? Är inte detta ett sätt att säga att de här hamnarna i varje fall är prioriterade från regeringens sida? Man har ju redan bestämt sig för att de här fyra hamnarna är viktiga. Man har bestämt sig för att den södra delen av Östersjön är viktig. Den norra delen av Östersjön är inte viktig. Det kallar jag för ett stort hyckleri och ingenting annat.

Låt mig också säga, fru talman, att det som är viktigt när det gäller sjömotorvägarna ju är att vi ska få ett nät av just snabba transporter på sjön över hela EU. På det här sättet skär man bort den norra delen av Östersjön, för man är inte intresserad från regeringens sida.

Slutligen, fru talman, får vi väl se hur mycket till infrastruktursatsningar det blir från Stockholm. Hittills har jag inte sett en enda krona. Man har tillsatt förhandlingsmän, och man diskuterar och diskuterar. Jag tänker inte göra någon bedömning av det förrän jag ser resultatet, för det är väl det som räknas, fru talman, inte vad som diskuteras i några slags hemliga rum med ett antal kommunpolitiker och Carl Cederschiöld.

Anf. 31 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Jag tror att det är viktigt för alla parter att jag återupprepar detta: EU kräver prioriteringar när kommissionen ska fatta beslut. Återigen: Det är inte bara att skicka in ett antal projekt och tro att det är kommissionens ambition att dela ut pengar utan att det finns prioriteringar. Jag tror att de flesta av er är införstådda med hur den här typen av projekt måste hanteras på nationell nivå. Anledningen till att vi går vidare med de utpekade hamnarna i Karlstad, Ystad och Trelleborg är att de har ett godstransportsystem med en redan befintlig infrastruktur som då kan utnyttjas optimalt.

Det sägs att det inte kommer att kosta något utifrån ett nationellt perspektiv. På regeringens uppdrag har Banverket naturligtvis svarat på frågan vilka järnvägsinvesteringar som krävs för att till exempel kunna möta det som ingår i utvecklingsplanen när det gäller Norviks hamn. Det innebär infrastrukturåtaganden på järnvägssidan för att kunna möta detta. Det finns naturligtvis ett samband när vi beskriver att det finns en infrastruktur på land, och de hamnarnas eget underlag bekräftar detta när det gäller den struktur som redan finns. Det är det som tjänat som underlag.

Jag vill återigen säga att jag är intresserad av att följa Birgerssons arbete, för det har mycket tydligt med det nationella perspektivet att göra.

Vad gäller sjömotorvägar har jag också sagt, och jag får upprepa det, att det första ansökningstillfället är i december. Sedan återkommer det varje år fram till 2012, med något mer pengar de sista åren.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2006/07:497 om vallöften inom sjukvården

Anf. 32 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Sven-Erik Österberg har frågat statsministern om han står fast vid sitt vallöfte att inte sälja ut de svenska sjukhusen och vilka åtgärder statsministern i så fall avser att vidta med anledning av planerna i Västmanland. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som svarar på interpellationen.

Regeringen gick bland annat till val på att den så kallade stopplagen skulle tas bort för att på så sätt stimulera till mångfald på lika villkor. I propositionen *Driftsformer för sjukhus* (prop.2006/07:52) har regeringen redan lämnat förslag om att ta bort de inskränkningar som funnits sedan den 1 januari 2006 när det gäller verksamhet vid sjukhus som bedrivs på entreprenad.

Propositionen innehåller fyra huvudpunkter. Kravet på att verksamhet vid sjukhus ska bedrivas utan vinstsyfte tas bort. Även kravet på att verksamheten enbart ska bedrivas med offentlig finansiering tas bort. Det ska också vara möjligt att lägga ut verksamhet som bedrivs vid regionsjukhus eller regionklinik på entreprenad. Dessutom avskaffas kravet på att landstinget ska bedriva verksamhet vid minst ett sjukhus. Skälen som anförts för förslaget är bland annat att öppna för en ökad mångfald och att på detta sätt bidra till en mer kreativ och effektiv hälso- och sjukvård. En klar majoritet av remissinstanserna tillstyrkte också förslaget.

Oavsett om en verksamhet bedrivs av landstinget eller av en privat vårdgivare ska vården bedrivas så att den uppfyller hälso- och sjukvårdslagens (1982:763) krav på en god vård på lika villkor. Vidare ska vården ges med respekt för alla människors lika värde och den enskilda människans värdighet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården. Ledningen av hälso- och sjukvården ska dessutom vara organiserad så att den tillgodoser hög patientsäkerhet och främjar kostnadseffektivitet. Regeringen avser inte att föreslå någon ändring av dessa grundläggande principer.

Landstingen ansvarar för hur hälso- och sjukvården organiseras och att besluten som fattas ger förutsättningar för en långsiktigt hållbar hälso- och sjukvård. Landstingen har, även om driften av en verksamhet överläts, kvar huvudmannaskapet och därigenom också det yttersta ansvaret för verksamheten och ska se till att den anlitate entreprenören uppfyller de bestämmelser som gäller för verksamheten. Regeringen avser inte att lämna förslag som innebär någon ändring när det gäller landstingens ansvar när hälso- och sjukvård drivs på entreprenad.

Förtroendet för hälso- och sjukvården är avhängigt av att vården lever upp till de krav som medborgarna har rätt att ställa. Om hälso- och sjukvården ska kunna utvecklas och klara det framtida åtagandet måste förutsättningar för nytänkande och mångfald skapas inom hela hälso- och sjukvårdssystemet. Konkurrensutsättning och upphandling stimulerar till ökad dialog kring kvalitetsbegreppet och ger ökade möjligheter att skapa det vårdutbud befolkningen är i behov av till lägsta möjliga kostnad för skattebetalarna. Alternativa driftsformer kan dessutom ge positiva effekter i form av tydligare organisation, mål och ledarskap, vilket behövs för att klara av att attrahera arbetskraft till hälso- och sjukvården även i framtiden. Mångfald inom hälso- och sjukvården ger ökade valmöjligheter för både patienter och personal.

I förrgår debatterade och beslutade riksdagen i enlighet med den proposition som jag har redogjort för här.

Anf. 33 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Jag ska i vanlig ordning tacka för svaret. Men svaret är egentligen en upprepning av den debatt som fördes här för två dagar sedan. Min fråga hade ingenting i sak med den debatten att göra.

Det jag tyckte var intressant i den här frågan var precis det som är frågans rubrik. Det var en direktsänd tv-debatt mellan Göran Persson och Fredrik Reinfeldt i svensk television den 10 september 2006. I en tidigare debatt hade Göran Persson sagt att han var oroad för att borgerligheten i händelse av en valvinst skulle sälja ut akutsjukhusen, som hade debatterats. Den frågan kom på tal i den här debatten, och då sade Fredrik Rein-

feldt: ”Vi vill inte sälja akutsjukhus som du påstod i en tidigare debatt. Vi har inte det förslaget och jag är glad att du gav mig möjlighet att ge det beskedet här i kväll.”

Prot. 2006/07:105
11 maj

Det var ett rakt besked från nuvarande statsministern, dåvarande oppositionsledaren, till svenska folket. Det skulle inte bli någon utförsäljning av akutsjukhus i Sverige. Jag tror att det hade en väldig betydelse i valdebatten. Oron för vad som händer med akutsjukhusen, om de ska säljas ut, om privata vinstintressen ska köpa upp dem, tjäna pengar på sjukvården och kunna dela ut vinster till sina aktieägare, som kan vara internationella kapitalägare och så vidare, är ganska stor i det svenska samhället. Den går långt in i den borgerliga valmanskåren. Det vet vi genom undersökningar som har gjorts. Därför var det här en viktig signal för hur folk skulle lägga sin röst.

Nu efteråt, bara en liten tid efteråt, visar det sig i andra debatter att man talar om sjukhus som gallerior. Men anledningen till att jag ställde frågan till statsministern var egentligen att den borgerliga landstingsledningen i Västmanlands län, där landstingsstyrelsens ordförande är moderat, i en intervju i tidningen sade att han kunde tänka sig att sälja ut akutsjukhuset i Västerås, Centrallasarettet. Han kunde tänka sig olika modeller för det här och hänvisade till att man faktiskt kommit längre med detta i Stockholm.

Det handlar inte om andra driftsformer eller så, utan här handlar det om att man säljer byggnaden och den infrastruktur som finns. Landstinget avlövas ju det som ska vara verksamheten och kan på så vis styra verksamheten mycket mindre än om man är ägare.

Det var därför intressant att veta om det löfte gällde som vid det här tillfället gavs och om ytterst statsministern och den borgerliga regeringen var beredda att leva upp till vad som lovades och tänkte säga till partivännerna i Västerås: En utförsäljning tycker inte vi ska ske, för det har vi sagt.

Att ni däremot har talat om andra driftsformer kan jag inte förneka. Ni har ju tidigare pekat på det. Men det är inte riktigt det som frågan handlar om, utan det gäller själva utförsäljningen av sjukhuset.

Jag ställde samma fråga för ett tag sedan när det var statsministerns frågestund. Då smet statsministern undan genom att säga att det var Akademiska sjukhuset och Karolinska som menades. Senare i debatten ingick även Huddinge sjukhus i den del som inte skulle säljas ut. Men det återgivna gällde akutsjukhus rakt över.

Jag tycker att det här är att vilseleda svenska folket. Jag tänker då på det krystade svaret från statsministern under frågestunden och det vi i dag hört som egentligen inte alls är något svar på min fråga utan en beskrivning av den reform, den förändring, av sjukvården som socialministern vill genomföra och som riksdagen har beslutat om. Det är ju det som är svaret. Men det är inte ett svar på min fråga i interpellationen.

Anf. 34 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag har följt Socialdemokraternas inlägg såväl här i kammaren som i medierna i min valkrets, och jag blir något konfunderad över agerandet.

I ett befolkningsperspektiv är det helt ointressant vem som ger mig vård. Det viktiga är att jag blir botad. Den debatt som förs alltför ofta är en debatt ovanför våra medborgares huvuden.

Här bör vi kanske i stället börja tala om de frågor som berör människor – inte leva i vår egen lilla politiska värld. Därför ifrågasätter jag den oro som Sven-Erik Österberg säger sig vara tolk för.

Jag blir något förvånad när en före detta kommunminister frågar landets statsminister vilka åtgärder han ska vidta med anledning av planerna i Västmanlands läns landsting.

Vart har det kommunala självstyret tagit vägen? Vart har tilltron till de folkvalda på hemorten tagit vägen? Och vem är det som egentligen ska ställas till svars för vad som sker eller inte sker i ett landsting eller en kommun? Är det inte de folkvalda som finns på plats?

Fru talman! Jag ser frågeställningen nästan som ett övergrepp på hela det demokratiska systemet. I sak är det dessutom så att landstingsledningen i Västmanland aldrig har haft för avsikt att sälja ut vården. Det har man tydligt klargjort i uttalanden, debattartiklar och intervjuer efter det att Socialdemokraterna påbörjat sin kampanj i frågan.

Trots det fortsätter det anklagande som många upplever mer eller mindre som ett smutskastande av de folkvalda i Västmanlands läns landsting.

Fru talman! Agerandet gör mig ännu mer förvånad och frågande när jag blickar tillbaka på historien. Jag har själv under någon valperiod samregerat med Socialdemokraterna i Västmanland. I mitten av 90-talet genomförde vi tillsammans den största privatiseringen då i Vård-Sverige. Drygt 40 procent av primärvården privatiserades. 10 procent överfördes till entreprenad. Resterande del av primärvården blev kvar i landstingskommunal drift.

Resultatet var häpnadsväckande. 92 procent av patienterna färdigbehandlades på den primära nivån. Effektiviteten och kvalitetshöjningen inom primärvården var påtagliga. Socialministern under en del av förra mandatperioden, Lars Engqvist, bedömde det västmanländska familjeläkersystemet som Sveriges bästa primärvård.

Den rabiata inställning som Socialdemokraterna nu visar mot alternativ i vården tar sig alltså underliga vägar. Man funderar över vart det sunda förnuftet egentligen tagit vägen. Ännu underligare blir det när man konstaterar att det i mitten av 90-talet fördes diskussioner just om att lägga ut verksamheter inom Centrallasarettet i Västerås på entreprenad. Det vi diskuterade var urologen. Nu blev det ingen entreprenad, men diskussionen var långt gången.

Vad jag nu upplever är att den nya ledningen i landstinget diskuterar i precis samma banor som vi tidigare diskuterade i – alltså en uppföljning av tidigare diskussioner. Men nu är det tabu att över huvud taget föra en stillsam diskussion om alternativ i vården.

Fru talman! Jag bedömer Socialdemokraternas agerande som ett retoriskt spel för en befolkning som egentligen hellre vill ha bättre vård än en debatt om *hur* vården ska ges.

Det vore bättre om Socialdemokraterna ägnade sig åt något som är mer målinriktat, nämligen åt att marknadsföra de positiva effekter som privatiseringen i Västmanland trots allt medförde för medborgarna, för den landstingsdrivna verksamhet som blev kvar och för landstingsekonomin i Västmanland. Jag är helt övertygad om att ett sådant agerande skulle vinna mer gehör än retorisk politik på det sätt som i dag sker.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 35 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Det som Sven-Erik Österberg tar upp i sin interpellation handlar egentligen om två saker, två olika frågor. Vi kan börja med den senare frågan: Vad avser i så fall statsministern att vidta för åtgärder med anledning av planerna i Västmanlands läns landsting?

Den frågan är inte en fråga för Sveriges riksdag. Den frågan är inte en fråga för regeringen i Sverige. Den frågan är en fråga för de folkvalda företrädarna i Västmanlands läns landsting, en fråga för medborgarna i Västmanlands län.

Jag tror att det är väldigt viktigt att vi har den här arbetsfördelningen klar för oss. Vi på den nationella nivån förväntar oss alltid att landstingen som vårdens huvudmän tar sitt ansvar för att bedriva verksamheten. Vår uppgift är naturligtvis att se till att de har de befogenheter som möjliggör för dem att ta sitt ansvar för verksamheten.

Jag menar att Socialdemokraterna nu ofta hamnar i en debatt som är tämligen ointressant för de många patienterna. Man diskuterar privat och offentligt i stället för att diskutera hur vi uppnår bästa möjliga kvalitet, hur vi kan korta vårdköerna och därmed öka tillgängligheten och hur vi kan öka medborgarnas frihet när det gäller valet av vårdgivare. Jag tror att sådana saker spelar en större roll för människor än vad som står på de vårdanställdas rockar.

När det gäller de förändringar som häromdagen klubbades igenom här i riksdagen finns det en bred uppställning i Vård-Sverige. Remissinstanserna har varit väldigt positiva till den här förändringen. De som är aktiva inom vården i form av till exempel Läkarförbundet och Vårdförbundet tycker att det är väldigt bra att man tar bort en lagstiftning som fungerar som en hämmare.

Jag tror inte att den lag som riksdagen häromdagen beslutade om över en natt kommer att revolutionera vården. Däremot tror jag att den kommer att fungera som en signalgivare; den signalerar till aktörer att här är många välkomna att bidra till att utveckla svensk hälso- och sjukvård i stället för den politik som tidigare bedrivits och som gått ut på att försöka sätta käppar i hjulet för andra aktörer som vill bidra i utvecklingen av hälso- och sjukvården.

När det gäller den debatt som Sven-Erik Österberg refererar till var det så att nuvarande statsminister, dåvarande företrädare för oppositionspartiet Moderaterna Fredrik Reinfeldt, meddelade att han hade ringt runt till sitt partis företrädare ute i landet och frågat dem om det fanns några planer på utförsäljningar av sjukhus. Han kunde i tv-debatten återkomma och säga att det inte fanns några sådana planer. Det var det besked som han gav.

Vad riksdagen gjorde häromdagen var att fatta ett beslut som upphäver de förbud som har funnits i vissa delar för att ge klartecken till landstingen att själva disponera över sina egna resurser. Vi tror att beslut blir bättre om de fattas så nära medborgarna som möjligt. Landstingen är huvudmän för vården runt om i Vård-Sverige, och därför bör de ha de här befogenheterna.

Anf. 36 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Det går väldigt snabbt att ändra position och säga att nu kan inte den centrala nivån alls ha någon åsikt eller lägga sig i vad som

händer på andra nivåer i svensk politik. Det ska jag följa upp. Det ska bli intressant att se hur många gånger Jörgen Johansson har ställt ministrar till svars genom interpellationer och frågor här på områden som ligger på andra nivåer. Nu får man inte ställa den frågan, för det här ska skötas lokalt, och då lägger man sig i det kommunala självstyret.

Har Fredrik Reinfeldt varit lika noga med den principen när han svarat på frågan och sagt: ”Vi vill inte sälja akutsjukhus”? Du påstod det i en tidigare debatt. Vi har inte det förslaget, och jag är glad att du gav mig möjligheten att ge det här beskedet i kväll, sade han.

Hade han sagt att han inte kan svara på den frågan, att det beror på vad landstingsledningarna tar för beslut och att han inte ska lägga sig i den frågan eftersom det handlar om det kommunala självstyret, så hade det varit ett korrekt svar.

Det besked han gav svenska folket var att han skulle verka för att det inte skulle ske. Han skulle se till i sin partigrupp att några sådana frågor inte kommer upp i de borgerliga partierna eller hos Moderaterna. Det var det beskedet som gavs. Då tycker jag att det här var en berättigad fråga att ställa. Han sade det och gav en tydlig vink tre dagar före valet till riksdagen att så skulle det inte bli med en borgerlig regering. Att sedan skylla på att landstingsledningen har tagit ett beslut som man inte kan göra någonting åt, därför att det är det kommunala självstyret som gäller, är falsk marknadsföring och en häpnadsväckande kovändning i en politisk debatt.

När det gäller Västmanlandsmodellen, Jörgen Johansson, har jag aldrig sagt någonting om vårdcentralerna i Västmanland. Det är vi väl medvetna om. Det har jag aldrig debatterat, jag har aldrig haft ett kritiskt inlägg därvidlag. Jag tycker att Jörgen Johansson ska vara lite uppmärksam på vad som händer i Västmanland nu. Man håller på att överge den modellen och tittar på Hallandsmodellen med fri etableringsrätt. Det fina med Västmanlandsmodellen var att man där kunde begära vad entreprenörerna eller andra utförare skulle tillhandahålla för vård på familjeläkarheten i Köping, i Kungsör eller i Fagersta. Man kunde säga: Vi vill ha de här kompetenserna. Det är det vi vill att ni ska leverera.

I den Hallandsmodell som man nu tittar på kommer det att vara upp till den som etablerar sig att välja vad det blir för vård. Landstinget får täcka upp på annat sätt om etableringen inte ger sådan fullvärdig vård som har varit.

Man håller på att överge din modell, Jörgen Johansson. Har du inte kontakt med dina partivänner i landstinget så att du kan tala om för dem hur förträfflig den modellen är? Ni stod ju bakom den. Ansluter du till oss kan du se till att den modellen faktiskt finns kvar. Jag har inte motsatt mig andra utförare i sjukvården. Vrid inte om debatten, Jörgen Johansson, och säg att jag skulle vara emot att också andra aktörer kan finnas med och bidra till god vård.

Vad det handlade om i Västmanland var att man skulle sälja Västerås centrallasarett. Det var det landstingsstyrelsens ordförande sade. Jag vet att han har retirerat. Han har dragit sig ur det men aldrig gett ett rakt besked. Dessutom säger han nu att det bara är ett moderat förslag. Tydligt är ni inte med på det eller så har ni inte fått vara med i hans funderingar, utan det är någonting som kommer från honom. Men så bra, dementera det då! Då kan vi lägga det bakom oss och säga att det inte blir

någon utförsäljning av Västerås lasarett. Jörgen Johansson kanske är garanten för det. Men han får inte lägga sig i det, för det är det kommunala självstyret som gäller i Västerås. Men här får han tala om hur förträffligt det har varit. Det går alldeles utmärkt. Men när det kommer till kritan kan han inte göra någonting åt det.

Vi vet att stopplagen gav möjlighet till en rad olika aktörer. Vad den garanterade var att landstingen inte avlövdades totalt vad gäller sjukhusäggande. Man var tvungen att äga minst ett sjukhus. Vad socialministern gör nu är att han öppnar för dubbla väntrum, ett för dem som inte har någon försäkring och ett för dem som har försäkring. Vilka patienter tror socialministern kommer att ropas in först? Är det de som betalar via försäkring till sjukhuset eller de som inte gör det i det läget? Det är där orättfärdigheten ligger i vården, som jag är oerhört rädd för kommer att gå ut över patienten.

Anf. 37 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag lämnade landstinget för ett antal år sedan. Jag har fullt förtroende för att de folkvalda som finns där sköter det på ett bra sätt. Sedan kan vi konstatera att var tid har sina problem och sina möjligheter. Hur man än gör förändringar i dag har jag förtroende för att man sköter det.

Sven-Erik Österberg talar om det kommunala självstyret. Titta gärna i riksdagens protokoll några år tillbaka och du kan konstatera att jag i den här kammaren ett antal gånger kritiserat den debatt som förts här. På fråga efter fråga visar det sig att man diskuterat saker som egentligen inte ens hör hemma på nämndnivå i en kommun. Vi måste börja fundera över vilka roller vi har på de olika nivåerna. Det kommunala självstyret är grundmurat såväl inom mitt parti som inom alliansregeringen. Jag förväntar mig att vi visar förtroende för dem som finns på respektive nivå.

Vad gäller det familjeläkarsystem som vi införde i Västmanland tycker jag att du som socialdemokrat borde vara stolt över det, slå dig för bröstet och säga: Fler alternativ inom vården. Det systemet innebar en bättre kvalitet i vården. Det innebar en effektivare vård, ökad tillgänglighet och framför allt en bättre situation för kvinnor i vården som fick en helt annan löneutveckling, de som arbetade inom den privata sektorn. Det i sin tur påverkade den landstingsdriva verksamheten. Helt plötsligt fanns det konkurrens.

Se möjligheterna, slå dig för bröstet och ställ verkligen upp för att få fler alternativ inom vården. Jag tror att patienterna kommer att jubla om du gör det.

Anf. 38 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Sven-Erik Österberg för ett resonemang om den centrala nivån kontra kommuner och landsting. Det är en diskussion som det finns anledning att föra uppenbarligen. Jag kan ha väldigt starka uppfattningar om vad man borde göra i en kommun. Jag kan ha det som privatperson, som riksdagsledamot eller som regeringsföreträdare. Men vi ska väl ändå tänka över: Behöver allt det som ni tycker och det som jag tycker bli lagstiftning? Jag tycker inte det. Vi har ett förtroende för att de som står närmare verksamheten faktiskt kan fatta beslut som fungerar väl i den verklighet som de finns i. Annars får vi ett enormt arbete om vi ska

reglera allting åt alla kommuner och alla landsting. Ge förtroende till dem som är folkvalda! Låt oss stå till svars inför väljarna som kommer att utkräva ansvar om vi gör någonting som väljarna anser vara fel eller belönar om vi bedriver utvecklingen i en positiv riktning.

Sven-Erik Österberg beskriver Västmanlandsmodellen, som han naturligtvis är mer kunnig om än vad jag är, som att det fina med den är att man kan beställa den vård som man vill ha. Själva poängen med avskaffandet av stopplagen är ju densamma. Är det så att ett landsting upplever att det finns delar i verksamheten som skulle kunna läggas ut på någon entreprenör att genomföra, så beställer man en viss vård som någon annan utför. Man gör det naturligtvis om man tror att det blir bättre för patienten och om man kan göra det till en lägre kostnad. Annars gör man det inte.

Sven-Erik Österberg säger att vi öppnar för dubbla väntrum. Det är naturligtvis ett felaktigt resonemang. Det är tvärtom så att en vård som inte fungerar, en vård med dålig tillgänglighet där människor får vänta i oändliga köer är det som leder till vad som brukar kallas för gräddfilen. Människor med de större plånböckerna eller med arbetsgivare som är beredda att betala för att de anställda snabbt ska komma tillbaka köper sig vården förbi köerna i den offentliga vården. Det är precis den utveckling vi har sett under de senaste åren när Socialdemokraterna haft makten. Antalet personer som har omfattats av privata sjukvårdsförsäkringar har ökat dramatiskt.

Jag ser det som min uppgift att motverka detta eller att onödiggöra införskaffandet av dubbla försäkringar. Vi har en solidariskt finansierad vård. Den ska vi organisera så effektivt att människor kan få den vård som de eftersträvar. Socialdemokratisk politik har lett till långa köer som i sin tur har lett till att människor som har haft mer pengar än andra har kunnat köpa sig förbi de köer som finns.

Vi vill organisera vården på ett annat sätt. Det kommer att innebära att vi får en större koncentration på tillgänglighet och kvalitet. Det är en politik som leder till ett större mått av valfrihet till gagn för den enskilde patienten.

Anf. 39 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Jörgen Johansson säger att om jag ansluter mig till det som Jörgen Johansson säger här kommer patienter att jubla i Västmanland. Jag tvivlar på det. Det är ju inga patienter i Västmanland som har jublat över Jörgen Johansson och det agerande som har varit. Jag kan berätta mer om det, men jag ska inte göra det här.

Det som är viktigt med hela frågan om sjukvård och olika alternativ är ändå det besked – jag vill återvända till det – som gavs i den sista darrande minuten av en intensiv valrörelse. Det fanns ett stort intresse för frågan om akutsjukhus skulle säljas ut eller inte, och den nuvarande statsministern gav beskedet att det inte skulle ske med en borgerlig regering. Det beskedet gavs direkt till miljontals svenska tv-tittare. Det var ett lugnande besked.

När det gäller att sälja ut sjukhus och lägga ut dem på marknaden, som det ytterst handlar om, har socialministern en naiv inställning när han säger att om man öppnar upp för det blir det bättre och lika vård för alla. Socialministern vet väl lika väl som andra vilka det är som har råd

att skaffa sig försäkringar och bättre sjukvård. Erbjuds det ytterligare tjänster och du har en försäkring kan du få eget rum och du kan få bättre mat.

Se hur det fungerar i länder som har detta försäkringssystem. Sätter man in näsan i USA är den första frågan man får om man är sjukförsäkrad ifall det händer något, så att det inte drabbar den man besöker. Första frågan när man är där är inte hur man mår utan om man har en sjukvårdsförsäkring, så att man vet om man ska köra till ett A- eller B-sjukhus. Så fungerar det i de länder som har det utpräglade försäkringssystemet.

Det är blå dunster som socialministern försöker slå i svenska folket att det ska ge en mer likvärdig vård om man öppnar för det här. Det handlar inte om alternativa former. Jag har inget emot om någon driver en läkarstation eller en mottagning med särskild specialitet på uppdrag av landstinget i privat regi. Där finns det ju full kontroll, och vården är på villkor som är lika för alla. Det är det som fungerar. Det är ju något helt annat som ni har diskuterat.

Anf. 40 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Man talar ibland om att man fäktar mot väderkvarnar, vilket betyder att man ser framför sig en fiende som i själva verket inte existerar men ändå fäktar mot den. Det var det som Sven-Erik Österberg gjorde sig skyldig till i det sista inlägget.

Det är en dramatisk skillnad mellan svensk och amerikansk hälso- och sjukvård. I Sverige finansierar vi hälso- och sjukvården solidariskt och gemensamt. Vi ger vården efter behov, inte efter plånbokens tjocklek.

Men vi har sett en oroande utveckling under de senaste åren, som jag försökte redovisa i mitt tidigare inlägg, där människor inte har varit nöjda med vad det offentliga har kunnat erbjuda och har köpt sig förbi köer. Det är detta som har inträffat i Socialdemokraternas Sverige. Är det någonting som har bidragit till något slags amerikanisering av vården så är det den misslyckade socialdemokratiska politiken som har lämnat människor med de minsta resurserna utanför.

När det återigen gäller Fredrik Reinfeldts besked kunde han efter att ha ringt till de moderata landstingsföreträdarna runt om i landet säga att det inte fanns några planer beträffande utförsäljningar av akutsjukhus. Det var också det svar jag gav tidigare.

Jag tror att Sven-Erik Österberg nu ägnar sig mycket åt att försöka sprida en annan bild av verkligheten än den som den svenska lagstiftningen ger möjlighet till och som den ska ge möjlighet till.

Vi har av någon anledning inte samma ideologiska skygglappar som Socialdemokraterna har på just det här området. Jag har svårt att förstå varför det skulle vara okej med privata alternativ i en viss form men att det just när det gäller sjukhus skulle vara omöjligt att lägga ut en viss del av verksamheten på andra.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 41 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Cecilia Wikström har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att förbättra vård i livets slutskede, vilka åtgärder jag kommer att vidta för att människor i alla delar av landet ska få god tillgång till läkarbaserad palliativ vård, vilka åtgärder jag avser att vidta för att ta fram ytterligare riktlinjer för behandling av patienter i livets slutskede samt om jag är positiv till ökade möjligheter för samarbete mellan vården, kyrkorna och trossamfunden vid vård i livets slutskede.

Jag vill börja med att framhålla att jag anser att frågan om en god och värdig vård i livets slutskede är mycket viktig. Målet är bästa möjliga livskvalitet, både fysisk och psykisk, för patienten och för de närstående. Alla ska kunna känna en trygghet i att få en värdig vård i livets slutskede.

Det är inte acceptabelt att det råder stora regionala skillnader i vården. Landstingen har ett lagstadgat ansvar för att se till att alla medborgare erbjuds den vård de behöver. Detta ansvar omfattar naturligtvis även palliativ vård. Landstingens rätt till självbestämmande innebär samtidigt att de väljer hur de vill prioritera inom sin verksamhet och på vilket sätt de vill organisera sin vård. Grundläggande är dock att den vård som landstingen erbjuder ska uppfylla de krav på god vård och likabehandling som finns i hälso- och sjukvårdslagen.

Socialstyrelsen konstaterar i sin rapport *Vård i livets slutskede* att möjligheterna att få palliativ vård har ökat över hela landet, både i tätort och i glesbygd. Utbyggnaden av avancerad hemsjukvård har också påtagligt ökat möjligheterna att få specialiserad palliativ vård, framför allt i ordinärt men även i särskilt boende.

Vårdprogram för palliativ vård har utarbetats i sju regioner och landsting. Samtidigt har en majoritet av de kommuner som tagit över ansvaret för hemsjukvården utarbetat riktlinjer för den palliativa vårdens mål och utformning. I två av tre kommuner finns samverkansavtal mellan kommunerna och landstinget/regionen. I nästan hälften av kommunerna finns särskilda samverkansavtal som rör den palliativa vården. I var tredje kommun har huvudmännen också utarbetat gemensamma planer för kompetensutveckling av personalen.

Utvecklingen av vården i livets slutskede bör främjas med utgångspunkt från uppföljning och utvärdering av den utveckling som pågår. Förutsättningarna för verksamhetsuppföljning inom den palliativa vården har också förbättrats. Ett nationellt kvalitetsregister för palliativ vård håller på att byggas upp, vilket kommer att ge förutsättningar för ett systematiskt förbättringsarbete på regional och nationell nivå. Dessutom satsar regeringen nu på att förbättra informationsförsörjningen i stort inom hälso- och sjukvården med hjälp av IT, genom satsningar på förbättrade tekniska lösningar för elektroniskt informationsutbyte och genom framtagande av enhetliga begrepp och termer. Dessa satsningar stärker patientsäkerheten samt skapar nya förutsättningar för uppföljning, forskning och styrning av verksamheten. Sammantaget bidrar detta till ökade kunskaper om palliativ vård och därmed bättre förutsättningar att på olika sätt främja den palliativa vårdens utveckling.

Samtidigt vill jag nämna att regeringen har tillsatt en utredning om en värdighetsgaranti som handlar om att en god vård ska erbjudas även när

Svar på
interpellationer

patienten inte längre kan föra sin egen talan. Utredningen ska bland annat föreslå metoder som säkerställer att alla verksamheter som ansvarar för omsorgen om äldre präglas av ett etiskt förhållningssätt.

För att säkerställa tillgången till god vård i livets slutskede behöver vi få fler inom vården att ägna sig åt detta vårdområde. Det är samtidigt viktigt att ta till vara den kunskap om palliativ medicin som redan finns inom professionen. Socialstyrelsen har bland annat därför analyserat möjligheterna att göra palliativ medicin till en egen specialitet. Styrelsen har funnit att kompetensområdet bör uppmärksammas i högre grad än vad som nu är fallet, men att det inte innefattar en så avgränsad kompetens att det motiverar en ställning som medicinsk specialitet. Som komplement till den formella specialitetsindelningen finns dock möjligheten att skapa så kallade profilområden. Det är Svenska Läkaresällskapet som definierar ämnesinnehåll och kompetenskrav samt meddelar kompetensbevis för sådana områden.

Jag vill också framhålla att jag anser att det är viktigt att kanaler för ett förtroendefullt samarbete byggs upp mellan företrädare för verksamheter som vårdar patienter i livets slutskede och företrädare för religiösa samfund.

Sammanfattningsvis är det glädjande att kvaliteten på vården i livets slutskede generellt sett har förbättrats. Samtidigt måste man vara medveten om att det är många parter som är involverade som alla måste fortsätta att ta sin del av ansvaret. Jag kommer att fortsätta att följa utvecklingen för att se om ytterligare åtgärder behöver vidtas från regeringens sida.

Anf. 42 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka socialministern för det genomarbetade och innehållsrika svaret.

Jag ställde interpellationen till socialministern, inte för att på något sätt kritisera allt det fantastiska arbete som regeringen genomför, utan för att vi ska få möjlighet att diskutera den palliativa sjukvården.

Det är ett område som jag menar förtjänar uppmärksamhet därför att, fru talman, vården i livets slutskede är en fråga som rör oss alla. Alla kommer vi att en gång få möta denna form av sjukvård – när nära anhöriga eller vänner är döende och en dag när vi själva står inför livets slut.

Det är märkligt att frågan trots detta så sällan är prioriterad i den politiska debatten, och det är mot bakgrund av det som jag har ställt interpellationen.

Hur ska sjukvården ta hand om människor som inte kan botas och som oundvikligen kommer att dö? Hur säkerställer vi att de som kommer att dö behandlas som individer med de drömmar, tankar, relationer till nära och kära som de bär på och de andliga behov som aktualiseras som aldrig förr när livet står inför att alldeles snart ta slut? Detta är svåra frågor utan enkla färdiga svar, men det är viktigt att vi lyfter fram dem.

Den slutsats i Socialstyrelsens rapport *Vård i livets slutskede* som inspirerade mig att ta upp frågan var just dessa regionala skillnader i vården av patienter i livets slutskede. Socialministern understryker i sitt svar att dessa mycket riktigt är oacceptabla. Om detta är Göran Hägglund och jag såklart överens. Det är oacceptabelt att det ser ut så. Det är därför viktigt att det kommer till nationella riktlinjer som understryker att det

ska finnas ett slags miniminivå för vården av människor som befinner sig i livets slutskede. Jag vill uttryckligen fråga socialministern om han är beredd att medverka till att sådana riktlinjer införs.

Regeringen har visserligen mycket klokt tillsatt en utredning som ska föreslå metoder för att erbjuda vård för patienter som inte längre själva kan föra sin talan och för att säkerställa att omsorgen präglas av ett etiskt förhållningssätt och medvetande.

Eftersom jag själv har arbetat som präst och inte sällan suttit hos döende människor och mött deras anhöriga vet jag hur viktigt det etiska förhållningssättet i vården är. Jag hoppas att denna utredning leder till att det etiska perspektivet kommer att genomsyra hela vård- och omsorgskedjan och att sjukvårdspersonal får möjlighet till utbildning och vidareutbildning i etik men också i religionskunskap.

Häromdagen, för någon vecka sedan, kom det ett pressmeddelande från Socialstyrelsen som handlade just om detta med forskning som speglar vården i livets slutskede. Man menar att trots den kunskap som har vuxit fram under mer än 30 års tid finns det behov av fortsatt forskning när det gäller döende, död och vård vid livets slut. Man poängterar också i slutbetänkandet hur viktigt detta är.

Men det finns inget kompetenscentrum där utbildning, forskning och vård kombineras. Jag menar att tiden nu är mogen för ett sådant. Jag vill fråga socialministern om han är överens med mig om att vi skulle kunna medverka till att ett sådant centrum, i enlighet med rapportens förslag, blir verklighet.

Anf. 43 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Först vill jag tacka Cecilia Wikström för att hon genom sin interpellation bidrar till att ge denna fråga ökad uppmärksamhet och också till eftertanke kring dessa svåra frågor.

Jag föreställer mig att en del av förklaringen till att detta diskuteras så lite som det görs – med tanke på att väldigt många av oss så småningom kommer att behöva hjälp på just det palliativa området – handlar om en rädsla, en ängslan, en ovana att diskutera sådant som handlar om döden.

Det som i forna tider var en självklarhet har blivit något som vi gärna ryggar och skyggar en del inför. Det spiller också över på politikens område och i olika professioner. Även om man inom professionen är van vid att människor dör är det så att detta får ett lite mindre utrymme än vad det kanske annars skulle ha. Vår rädsla för döden spelar roll för satsningar och kanske också lite grann för den ställning som en viss gren inom vården kan ha när det gäller status och intresse från sådana som söker sig till vårdområdet.

Detta understryker ytterligare det som Cecilia Wikström har tagit upp, nämligen att det måste finnas ett utrymme för att få ventilera och diskutera existentiella frågor i livets slutskede då det ofta aktualiseras för människor och att vi har kompetent personal som i det sammanhanget kan vara ett stöd för den döende.

Det händer mycket på området, och det försökte jag beskriva i mitt svar. Glädjande mycket, får man säga. Det finns fortfarande mycket att efterlysa, men det finns ett stort medvetande runt om i Landstings- och Kommun-Sverige om detta. Jag själv, och flera av mina medarbetare, har

*Svar på
interpellationer*

medverkat i många olika konferenser. Det finns ett sug och ett behov av att få diskutera detta och förstärka sitt kunnande.

Viktiga saker att tänka på i detta sammanhang är för det första att stärka kompetensen för personal som redan i dag är verksam inom denna sektor, att man får möjlighet att prata med andra som jobbar med dessa frågor och möjlighet att vidareutveckla sitt kunnande på detta område. För det andra ska vi arbeta vidare med att förstärka den palliativa vårdens utrymme inom vårdens grundutbildningar. Den ska vara en naturlig del av de utbildningar som kan komma att beröra människor som befinner sig i denna situation.

Vi ska fortsätta att arbeta med kvalitetsregister och jämförelser så att vi kan lära av de verkligt goda exemplen som finns. Det finns ingen som kan sägas göra allt perfekt, men på en del håll i landet har man lyckats bättre än på andra. Man har kommit längre i sitt tänkande, och genom jämförelser och spridning av kunskap om detta kan vi utveckla vården vidare.

Det handlar också om mer forskning. Vi ska stärka forskningen på detta område som har fått stå tillbaka under en längre tid. Det handlar också om frågor som rör etiska riktlinjer, rekommendationer och prioriteringar. Detta är ett område som ligger i den första gruppen efter de prioriteringsbeslut som vi har. Frågan är om vi alltid lever upp till det runt om i Sverige. De etiska frågorna är naturligtvis av största betydelse i sammanhanget.

Anf. 44 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp):

Fru talman! Tack för detta förtydligande, socialministern!

Jag lyfter också fram frågan inte bara om den etiska medvetenheten utan också om religionskompetens. Vi lever i ett mångkulturellt land. Människor har flyttat hit från andra länder med andra livsåskådningar och andra stora trosuppfattningar. Ofta är det så att just vid livets slutskede tränger dessa frågor närmare. Också omhändertagandet av den döende och den döda människan ser olika ut i de olika världsreligionerna.

Jag skulle vilja att det blev denna regerings signum att vi håller det etiska medvetandet högt och att vi minskar religionsinkompetensen. Det torde vara så att vi i detta land är det mest religionsinkompetenta folket i västvärlden. Det finns studier som gör detta tydligt och synligt – dock inom en annan vetenskap, nämligen den teologiska. Jag skulle önska att vi under denna regeringsinnehav kunde förändra den positionen.

Ingen människa föds ensam, och vi lever våra liv omgivna av relationer. Ingen människa ska heller behöva dö ensam. Alla ska ha rätt till den trygghet som det kan innebära att någon följer med mig den sista biten på livets vandring. Så är det inte i dag. När jag för 20 år sedan var student jobbade jag extra inom sjukvården och satt och höll många i handen när de levde sina sista timmar. I dag är det så att sjukvården faktiskt inte har råd med detta. Man sätter inte in extravak på det sätt som man gjorde för 10–20 år sedan. Det här är också en del av den etiska medvetenheten. Många människor som känner oro för döden behöver få någon med sig. Det är lika självklart som att man inte ska känna smärta eller ångest. Det handlar om ett värdigt slut på livet. Om detta är vi fullständigt överens, men vi behöver göra det här tydligt, att fästa avseende

och vikt vid de enskilda människornas perspektiv, de som inte själva kan göra sina röster hörda.

Det är också viktigt att kyrkor och samfund kommer in i den här processen. Jag vet inifrån hur viktig den andliga vården vid sjukhuskyrkorna är för just sjuka människor, och inte sällan deras anhöriga. Präster och personal inom sjukhuskyrkan har mycket lång erfarenhet och många gånger en unik kompetens att vårda människor och deras anhöriga. Här är detta med religionskompetensen viktigt igen. Där kan man understryka att det här numera är en helt ekumenisk verksamhet. Det är företrädare för alla stora kyrkor och samfund som bedriver det här tillsammans med judiska och muslimska församlingar.

Jag skulle önska att sjukvården ännu mer fungerade så att man i den palliativa vården på ett självklart sätt inkluderade den unika kompetens som kyrkor och samfund har. Här tycker jag också att jag vill säga att jag är tacksam för att socialministern givit uttryck för att det här samarbetet ska byggas upp, samarbetet mellan människor som vårdar patienter i livets slutskede och företrädare för religiösa samfund.

Värdighetsgarantin är en viktig reform som regeringen vill genomföra, och jag skulle vilja uppmana socialministern att låta stödet till anhöriga inrymmas i den här garantin. Jag menar att den palliativa vården inte är slutförd när patienten dör utan när man har haft ett uppföljande, avslutande samtal med dennes nära och kära. Det borde ingå i denna värdighetsgaranti.

Anf. 45 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Jag kan nog skriva under på allt det som Cecilia Wikström har sagt. Vi är ganska dåliga i Sverige, väldigt dåliga i ett internationellt perspektiv, på att diskutera stora livsfrågor, frågor som ändå de allra flesta brottas med någon gång under sitt liv. Vi vet att vi har en koncentration av sådana tankar hos många människor i livets slutskede, och där behöver det finnas människor i omgivningen som har en vana vid att resonera om sådana frågor och en kunskap som kan vara till hjälp. Precis som Cecilia Wikström också stryker under har vi i dag en lite brokigare bild av det religiösa Sverige än för 50 eller 100 år sedan. Det gör ju att det måste finnas kunskap som bygger på de olika världsreligionerna så att alla kan få en möjlighet att mötas. Hur det organiseras kanske man inte kan ha en enda mall för. Det kan säkert organiseras på olika sätt så att den som känner sig behöva det här samtalet och vill diskutera de här frågorna också får en möjlighet att göra det.

Vi har varit inne på att vi redan har åstadkommit väldigt mycket förbättringar. Det som vi pratade om nu senast är säkert ett område där väldigt mycket ytterligare finns att göra. Det gäller också det som Cecilia Wikström tar upp när det gäller att ingen ska behöva dö i ensamhet vilket, tycker jag, borde vara en självklarhet men som i dag inte är det. Vi ser också att vi har en del brister när det gäller till exempel sådana i någon mening enkla saker som trycksår, som man ju med högt medvetande enkelt kan åtgärda eller se till att det inte uppkommer. Vi vet att vi har en bristande kunskap om patientens önskemål beträffande var han eller hon vill dö och att vi har en bristande dokumentation genom de undersökningar som har gjorts på det här området.

Här sker mycket stort och viktigt arbete, bland annat av Nationella rådet för palliativ vård. Det sker väldigt mycket viktigt arbete runt om i Sveriges kommuner och landsting, och det finns all anledning att se om vi behöver ta ett större grepp omkring de här frågorna förutom det arbetet som i dag sker runt om i landet för att vi ska kunna hjälpa till och ge det stöd som kan behövas här och var.

Anf. 46 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp):

Fru talman! Livet är uppbyggt av kontraster: ljus och mörker, glädje och sorg, sjukdom och hälsa och ytterst liv och död. Jag tycker att vi har haft ett mycket fint samtal i dag omkring vård i livets slutskede, och jag vill än en gång tack för möjligheten att lyfta fram den här viktiga frågan.

Vi får alla erinra oss att sorg och omsorg hör ihop. Vi kommer alla att få djupa erfarenheter av att sörja, att vara sjuka och också, en dag, att vårdas inför livets slut. Men vi får också alla, om vi vill och vågar, vara de som förmedlar omsorg om den andra som befinner sig där, i den kanske mest känsliga och utsatta av platser i livet.

Jag tycker att den här regeringen har börjat väldigt bra. Jag tycker att det känns fint med den värdighetsgaranti som nu är under utredning. Jag förväntar mig väldigt mycket och bidrar gärna i den process som kommer efter den. Jag vill återigen tacka för detta. Jag tror att det är bra om debatter om svåra frågor förs, för förs de inte i Sveriges riksdag har vi med det givit en signal om att det är något man inte ska prata om. Liv och död hör ihop, och i dag har vi lyft fram frågan om den sista stunden i livet. Det gör att det kanske blir lite mindre dramatiskt nästa gång. Vi har inspirerat andra människor att våga tala om det som är svårt, så tack så jättemycket för det här samtalet!

Anf. 47 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Jag vill tacka Cecilia Wikström för att hon har ställt den här interpellationen och för den här debatten, eller möjligen det samtal som har utspunnit sig här. Sista ordet är inte sagt, ska inte vara sagt, utan detta är frågor som vi får all anledning att återkomma till för att diskutera hur vi kan utveckla en vård där man inte behöver vara rädd för att dö – så långt vi kan åstadkomma det med de metoder som vi har. Vi behöver göra det här i samarbete med många olika aktörer eftersom det är många olika som är inblandade, och jag är väldigt glad att Cecilia Wikström tillhör dem.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2006/07:493 om regeringens linje inför omförhandlingarna av EU-konstitutionen

Anf. 48 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Max Andersson har ställt en lång rad frågor till mig, och därför är svaret något längre än vanligt.

Max Andersson har frågat mig om jag avser att driva att det konstitutionella fördragets artikel 41.2, som slår fast att EU ska skaffa sig ett

gemensamt försvar, ska ändras, och dessutom om jag avser att verka för en strykning av artikel 41.3 om att ”medlemsstaterna ska åta sig att gradvis förbättra sin militära förmåga”.

Max Andersson har också frågat om jag avser att driva att förslaget om en EU-president ska strykas samt driva att varje medlemsstat ska få behålla sin ledamot i EU-kommissionen.

Slutligen har Max Andersson frågat om jag avser att verka för att det skrivs in nya paragrafer i fördragen som motverkar EG-domstolens tendens att utvidga EU:s makt på medlemsstaternas bekostnad genom kreativa tolkningar av fördragen – det senaste är ett citat.

Till att börja med vill jag klargöra för Max Andersson – eller Ulf Holm – att den svenska regeringen nu precis som tidigare står bakom det konstitutionella fördraget i dess helhet. 18 medlemsstater har i dag godkänt fördraget genom nationella beslut, två har sagt nej i folkomröstningar och flera länder, däribland Sverige, har inte slutfört sina nationella förfaranden.

Eftersom Frankrike och Nederländerna har sagt nej till det konstitutionella fördraget i folkomröstningar är det uppenbart att vissa förändringar av den ursprungliga texten måste ske. Det tyska ordförandeskapet har fått i uppdrag att lägga fram en rapport i frågan till Europeiska rådets möte den 21–22 juni. Ordförandeskapet lägger stor vikt vid att söka en gemensam grund hos medlemsstaterna för att föra frågan vidare, och samtal pågår nu som bäst mellan ordförandeskapet och samtliga medlemsländer.

Den svenska regeringens utgångspunkt i diskussionerna är det breda stöd som finns för innehållet i det konstitutionella fördraget. Det stödet delas också av majoriteten i riksdagen. De kompromisser och lösningar som nåddes under flera år av förhandlingar är på det hela taget väl avvägda och balanserade. Därför är det regeringens uppfattning att balansen och helhetslösningen i det liggande förslaget bör upprätthållas, och att innehållet i sak inte bör öppnas för nya förhandlingar.

Den idé som nu presenteras av det tyska ordförandeskapet innebär att det nya fördraget får formen av ett ändringsfördrag som ersätter gällande fördrag bara i de delar som är nya. Så stora delar som möjligt av lösningarna i det nya konstitutionella fördraget kan bevaras genom ett ändringsfördrag, men texter som har symbolisk betydelse kan tas bort.

Det är viktigt att ett nytt fördrag kommer på plats för att göra beslutsfattandet mer demokratiskt och effektivt, öka insynen och dessutom säkra den fortsatta utvidgningen av unionen. Sverige har därför aviserat att vi kan acceptera formen av ett ändringsfördrag, och mycket talar för att en sådan kompromiss kan accepteras brett av de övriga medlemsstaterna. Den positionen förankras också i riksdagen.

Så till försvarspolitiken. I artikel 41:2 i det konstitutionella fördraget står att den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken ska omfatta den gradvisa utformningen av unionens gemensamma försvarspolitik. Det kommer att leda till ett gemensamt försvar, när Europeiska rådet med enhällighet har beslutat detta.

Det konstitutionella fördraget förutsätter alltså fullständig enighet bland medlemsländerna om ett gemensamt försvar ska bli aktuellt. En liknande formulering finns i det nuvarande EU-fördraget. Jag vill också understryka att det konstitutionella fördraget – liksom de fördrag som

*Svar på
interpellationer*

gäller nu – slår fast principen att antalet ledamöter i kommissionen i framtiden ska vara lägre än antalet medlemsstater. Det innebär att platserna i kommissionen ska rotera mellan medborgare från alla medlemsstater. Varje land ska i det avseendet behandlas lika, oavsett storlek.

Frågan om en ordförande för Europeiska rådet, en EU-president, avgjordes i slutförhandlingarna av det konstitutionella fördraget, och regeringen ser inga skäl att rubba balansen i fördragets innehåll genom att ta upp den frågan till nya förhandlingar.

Slutligen, fru talman, vill jag påpeka att EG-domstolen har ett mycket viktigt uppdrag för att garantera respekten för EG-rätten och uttolkningen av dess innehåll. Denna roll för domstolen ska självfallet inte ändras.

Jag delar inte Max Anderssons syn på domstolen som att den utövar makt på medlemsstaternas bekostnad. EU är ett samarbete mellan 27 självständiga stater. I vissa frågor har vi valt att utöva beslutsfattandet gemensamt i frågor som angår oss alla och där vårt agerande tillsammans är starkare än det vi kan förmå på egen hand. Med innehållet i det konstitutionella fördraget på plats ökar dessutom rollen för både nationella parlament och Europaparlamentet, vilket leder till förbättrad insyn och ökad demokrati i EU-samarbetet.

Då Max Andersson, som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav tredje vice talmannen att Ulf Holm i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 49 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Interpellationsdebatten har tyvärr i dag dragit ut på tiden så Max Andersson sitter nu i en debatt i förstakammarsalen om just EU, tillsammans med talmannen och andra prominenta personer. Man diskuterar just framtiden i EU.

Det är lite förvirrande vad som egentligen är regeringens åsikter.

Regeringen gick till val på ett smalare men vassare EU. Det var en viktig utgångspunkt. Frågan är om man verkligen kan se att det här EU-fördraget är smalare men vassare. Jag tycker inte det. Det finns en rad punkter i sakfrågorna i fördraget som är intressanta och som faktiskt gör att EU får mer att säga till om. EU:s makt ökar med det nya fördraget.

Vi vet att två medlemsstater i EU, Frankrike och Nederländerna, har sagt nej till förslaget i folkomröstningar. Strategin är nu att man gör en del kosmetiska ändringar och sedan lägger fram samma förslag igen och då tror man att folk ska säga ja. Är det inte att underskatta folks förmåga att förstå vad EU håller på med?

EU är inte berett att på en enda punkt förflytta en position. Det måste ju finnas orsaker till att medlemsstater har sagt nej till det liggande förslaget.

Man öppnar nu för en diskussion om innehållet. Borde inte Sverige då ta tillfället i akt och föra fram synpunkter, inte minst det som borgerliga politiker förde fram under den förra mandatperioden? Det gäller till exempel frågan om EU-president. Det var ingen borgerlig politiker i riksdagen som egentligen ville ha det. Man ser det som att man ökar EU:s makt. EU närmar sig allt mer att bli en stat med en EU-president.

Det finns förslag om kommissionen, som vi diskuterade mycket i denna kammare under den förra mandatperioden. Vi slog fast att det

borde vara så att varje medlemsland i EU ska ha en egen kommissionär. Nu säger man att det inte kommer att fungera när EU växer. EU är ju i dag 27 medlemsländer. Det finns 27 EU-kommissionärer. På vilket sätt fungerar det inte i dag? Det fungerar alldeles utmärkt. Jag tror inte att det skulle försvåras, även om EU skulle utvidgas med ett par stater och det blev ett par EU-kommissionärer till.

Det är viktigt för förståelsen hos folket i de enskilda länderna att man har en person i EU-kommissionen som förvisso inte ska vara politiskt styrd, men som man ändå kan identifiera EU med. Det gör till exempel många svenskar när det gäller Margot Wallström, som är den svenska EU-kommissionären. Jag tror att det är viktigt om man ska behålla någon sorts demokratisk legitimitet för EU.

Regeringen borde ta tillfället i akt och försöka lyfta upp frågorna i diskussionerna med det tyska ordförandeskapet om ett eventuellt förändrat fördrag. Man måste ta tillfället i akt och föra fram dessa synpunkter.

Är det kanske så att andra länder ska föra fram synpunkter på vad som skulle kunna förändras i EU-konstitutionen? Jag undrar om Sverige bara ska sitta på åskådarläktaren och säga: Ni får bestämma hur EU:s framtid ska se ut. Vi har inga synpunkter. Vi är helt nöjda med det som förhandlades fram för två år sedan. Vi har inga nya synpunkter alls. Vi accepterar det som var innan.

Jag tycker att det är fejt att ha den inställningen till EU-samarbetet. Jag tycker inte att andra länder ska lägga fram förslag på hur EU:s framtid ska se ut. Det ska göras gemensamt. Det är ju det som EU ska vara – en gemenskap.

Anf. 50 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Det är glädjande att Ulf Holm tycker att Sverige ska vara aktivt och pådrivande i EU. Det är ju därför vi är medlemmar i EU. Ju mer aktiva och pådrivande man kan vara, desto bättre kan man naturligtvis påverka. Vi försöker göra det. Det finns en rad exempel på att Sveriges regering har drivit på i många sakfrågor. Det gäller Turkiet och klimatfrågorna till exempel. Det kan vi återkomma till.

Fördraget är ett viktigt redskap för att kunna leverera resultat. Ambitionen var att kunna fatta beslut i ett alltmer utvidgat EU i en situation med frågor där många medborgare i Europa känner att EU måste kunna fatta beslut. Det handlar om miljö och sådant som rör migration, polis-samarbete, utrikespolitik och så vidare. Det fanns också ett behov av att få en tydlighet i hur beslut fattas. Det ledde efter en öppen process fram till det här konstitutionella fördraget.

Det var naturligtvis inte perfekt i alla delar, men det var en hygglig kompromiss som den förra regeringen sade sig stödja, med stöd från samtliga borgerliga partier som i dag sitter i regeringen. Jag vet att Ulf Holm och hans parti hade invändningar då precis som nu.

Den här positionen har gjort att vi har sällat oss till de 18 länder som har ratificerat och tycker att det här är bra. Det är inte defensivt; det är offensivt. Vi tycker att det var en mängd viktiga reformer som kom igenom som ökade demokratin, insynen, de nationella parlamentens inflytande och, inte minst, medborgarnas ställning. Därför tyckte vi att vi vill bevara det som vi lyckades åstadkomma.

Nederländerna och Frankrike röstade nej, som Ulf Holm sade. Då har man ställt frågan till dem: Vad vill ni förändra? Mycket av det som finns tyckte ju de också var bra. De – framför allt Nederländerna – har haft processer i sina länder och förankrat detta på olika sätt och haft samtal i sina parlament. Man verkar kunna landa i positionen att detta är rimligt.

Det är fortfarande lite tidigt att säga vad Frankrike vill ha. De har också uttryckt sitt stöd för ett mindre fördrag – ett minifördrag, har Sarkozy sagt. Det verkar vara i den här linjen.

En del länder – väldigt få – har under resans gång rest frågan om specifika paragrafer som bör omförhandlas. En förkrossande majoritet har sagt att man inte vill öppna detta. Då blir det en Pandoras ask. Då tar varje land fram sin hobbyhäst. Resultatet blir att vi får väldigt långdragna förhandlingar, säkert flera år framöver. Jag är övertygad om att det inte kommer att gynna små länder eller Sveriges position. Därför har vi värnat om helheten.

Om man värnar om helheten och säger att ingen annan får ändra blir det konstigt om Sverige säger att ingen annan får ändra, men vi vill gärna tycka något. Ett 20-tal länder har avhållit sig från att komma med förslag.

Det kommer att bli fler fördragsändringar. EU:s historia är full av fördragsändringar. Men just nu känns det viktigt att få igenom detta. Och det verkar som om man tar en nedbantad version. Man tar bort symboler som flagga, hymn och motto. Man kallar det inte konstitution, utan man gör det till en traditionell fördragsändring eftersom detta är någonting som några av länderna har varit emot. Sedan diskuteras ett fåtal tillägg. Och det som det verkar finnas enighet om i dag är att det blir någonting på klimat- och miljöområdet. Sedan diskuteras några andra frågor, men vi har inte riktigt landat där.

Regeringen konsulterar regelbundet såväl EU-nämnden som det sammansatta utskottet där Ulf Holm sitter, så han vet hur läget är.

Sverige sitter alltså inte på åskådarplats, utan vi slår vakt om väldigt viktiga demokratiska reformer som vi tror kan stärka EU:s handlingskraft. Vi vill att detta ska komma på plats nu – naturligtvis inte till vilket pris som helst – därför att en annan väldigt viktig fråga som har stöd i Sveriges riksdag, också hos Miljöpartiet, tror jag, är att vi vill att EU så småningom när man är redo ska kunna ta in fler medlemsländer. Det är väldigt svårt med Nicefördraget att göra det. Det öppnar för att man gör en del institutionella förändringar som inte är beroende av att vi stannar vid 27 medlemsländer.

Anf. 51 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Cecilia Malmström säger två saker. Å ena sidan ska det vara som det har varit; det är utgångspunkten i konstitutionen. Å andra sidan säger hon själv att vi måste diskutera mindre ändringar och att det krävs mindre reformer för att alla ska acceptera det. Jag antar att hon syftar på Frankrike och Holland som har haft folkomröstningar där man har sagt nej till det. Där måste man nu gå igenom texten. Och det finns förslag på att ta bort vissa saker. Det som har nämnts är EU-hymnen och lite andra kosmetiska saker.

Men jag uppfattar ändå att det nu tydligen finns en diskussion bilateralt mellan länderna om att det kanske krävs andra mindre reformer. Cecilia Malmström säger själv att det kanske ska vara någonting om miljö- och energifrågan. Men då är vi ju inne och ändrar på sakfrågorna och maktförhållandena. Hur mycket makt ska ligga på EU respektive de nationella staterna? Hur ska frågorna avgöras? Då är man inne och petar på de konkreta sakfrågorna. Då måste vi här i kammaren få veta vilka andra punkter som tas upp. Det duger inte att man hänvisar till att det finns ett sammansatt utskott i riksdagen där detta diskuteras bakom stängda dörrar. Det måste ut till allmänheten för diskussion. Vilka förändringar är på gång i EU-samarbetet när det gäller konstitutionen? Är det bara kosmetiska saker, eller är det som EU-ministern antyder, nämligen att det också kan finnas andra sakfrågor som vi måste titta på. Då måste vi ha en debatt om detta.

Då för vi från Miljöpartiet fram att vi tycker att det är viktigt att titta på formuleringar som gäller 41.2 om att vi ska ha ett gemensamt försvar. Är det verkligen rätt formulerat som det står i konstitutionen att den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik ska omfatta en gradvis utformning av unionens gemensamma försvarspolitik? Det kommer att leda till ett gemensamt försvar. Är det egentligen rätt formulerat och som vi vill ha det från svensk sida när vi diskuterar EU:s roll i världen? Är det inte så att denna formulering tvärtom kan bidra till en gradvis upprustning av försvarspolitik och militariseringen ur ett globalt perspektiv?

Det finns också artikel 41.3 att medlemsstaterna ska åta sig att gradvis förbättra sin militära förmåga. Vart tog nedrustningen vägen, det som vi har kämpat för så länge? Vi kämpade för att få bort muren och konflikten mellan öst och väst. Det är det som det handlar om, alltså den gradvisa nedrustningen. Och nu skrivs det in i fördraget att det ska vara en gradvis upprustning av den militära förmågan. Är det rätt formulerat ur ett svenskt perspektiv? Är det så vi tror att freden ska bevaras i Europa – att ha ett gemensamt försvar?

Det är dessa sakfrågor i konstitutionen som måste diskuteras. Det kan vara så att det finns andra medlemsstater som också tittar på dessa formuleringar nu. Har EU-ministern kontakter med de 26 andra länderna för att diskutera möjliga förändringar i sakfrågorna eftersom det nu tydligen är så att man är inne och tittar på sakfrågorna och inte bara på de kosmetiska frågorna? I så fall tycker jag att det ska redovisas här i riksdagen också, så att vi kan ha en öppen debatt. Den nya regeringen har ju sagt att öppenheten är det viktigaste när det gäller EU-samarbetet och att vi måste ha en diskussion om EU:s framtid. Men varför lägger man då locket på och kör bilaterala förhandlingar med bara ordförandelandet Tyskland och inte talar om vad som är på gång och vilka förändringar som vi från svensk sida vill se och vilka förändringar som regeringen vill se? Därför måste vi från Miljöpartiet föra fram att vi ser dessa förändringar som viktiga.

Vi kan diskutera EU-medlemskapet, men nu är vi konstruktiva och försöker se förändringar när det gäller hur vi skulle kunna få ett bättre europeiskt samarbete i fråga om konstitutionen. Det är dessa frågor som vi måste ha svar på för att kunna föra en seriös diskussion om EU:s framtid.

Anf. 52 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Det finns ingen konspiration, Ulf Holm. Det pågår inte någonting hemligt bakom lyckta dörrar som alla utom Ulf Holm och Miljöpartiet är delaktiga i. Det som händer är att Tyskland har fått i uppdrag att undersöka bland länderna hur långt man kan komma, och om man kan presentera ett slags skelett, ett slags utkast, ett mandat, som det sedan blir en regeringskonferens om. Och den regeringskonferensen kan man eventuellt besluta om till toppmötet i midsommarhelgen. Och den regeringskonferensen kommer naturligtvis att involvera Sveriges riksdag på det sätt som är brukligt och som Ulf Holm har lång och konstruktiv erfarenhet av.

Det som händer är att vi har ett fördrag, en konstitution eller vad man väljer att kalla det, som har tagits fram på ett väldigt bra sätt. Vi hade naturligtvis stora ambitioner om att försöka specificera vad EU ska göra, hur det ska göras och hur det ska kunna öppnas upp och förtydligas. Jag tycker att vi nådde en bra bit på väg i den konstitution som man enades om 2005. Jag är säker på att Ulf Holm hade kunnat skriva en annan version och att jag också hade kunnat skriva en annan version. Men detta var ändå ett bra förslag. Det är så långt som vi kan komma nu. Läget är inte att man ska börja om från början och gå in i varje sakfråga och försöka ha ett nytt konvent. Det ska man inte göra nu. Det kanske man kan göra någon gång i framtiden. Nu är det inte så. Nu handlar det om att göra ett antal väldigt konkreta institutionella reformer för att möjliggöra att EU ska kunna fungera och för att möjliggöra en utvidgning för att öka demokratin, insynen och tydligheten och för att kunna fatta effektiva beslut inom ett antal områden där vi vet genom vetenskapliga undersökningar att medborgarna förväntar sig att det fattas beslut. Därför står vi kvar med denna institutionella del.

Därför har Sverige och en förkrossande majoritet av de andra medlemsländerna känt att det nu är de institutionella frågorna som ska räddas. Vi öppnar inte det kapitlet eftersom det kommer att leda till en lång och segdragen diskussion som kan ta flera år och som inte för oss vidare.

Sedan har det kommit fram några frågor. De handlar bland annat om att ta bort dessa symboler, vilket vi har redovisat. Sedan finns det från några medlemsländer uttryck om att man kanske mot bakgrund av vad som har hänt under de senaste åren inom klimat- och energiområdet ska uppdatera EU, vilket jag tror att Ulf Holm är positivt inställd till. Om det ska i juridisk form eller bara som något slags politisk markering, att detta är ett viktigt framtida uppdrag, är inte riktigt klart än.

Sedan har det i några medlemsländer cirkulerat några andra förslag som mer är av karaktären politiska markeringar. Inför det franska presidentvalet förde Ségolène Royal fram tankar om ett socialt protokoll. Detta specificerades aldrig, och det lades aldrig fram något konkret förslag till tyskarna, och det finns i dag inget sådant förslag och vad ett sådant skulle kunna innebära.

Vi har inte känt att det nu är läge att föra en stor och bred diskussion om EU:s säkerhetspolitiska uppdrag i framtiden och så vidare. Det kan komma senare på ordinarie rådsmöten och i den procedur som finns inom EU och naturligtvis i bred diskussion med svenska folket och i riksdagen och så vidare. Nu handlar det om de institutionella frågorna, och vi vill försöka bevara dem i så stor utsträckning som möjligt.

Man måste alltså skilja detta från konventsprocessen som var en process. Den var bra. Nu är det en annan där vi ska försöka rädda detta och försöka göra det inom rimliga tidsramar, inte minst för att vi vill se till att EU kan fortsätta att fungera och kunna fatta beslut på ett ännu mer effektivt sätt och för att möjliggöra utvidgningen. Vi är oroliga för att detta ska bli en process som drar ut väldigt mycket på tiden. Det skulle kunna få dåliga konsekvenser för EU-samarbetet. Det är detta som det handlar om.

Anf. 53 ULF HOLM (mp):

Fru talman! När man kräver öppenhet i EU-samarbetet för att få veta hur förhållandena är och vilka positioner som olika EU-länder intar, beskylls man för att vara konspiratorisk. Jag tycker att det är lite dålig stil. Jag tror nämligen att både jag och EU-minister Cecilia Malmström är överens om att det behövs en öppenhet och en större diskussion om EU:s framtid. Det är inte konspiration. Till och med Margot Wallström, Sveriges EU-kommissionär sade i en debatt i onsdags, då Cecilia Malmström var med, att det nya förhandlingssätt som det tyska ordförandeskapet har skapat är lite problematiskt genom att man har bilaterala samtal med de olika länderna, där man inte vet vilka synpunkter som de andra medlemsländerna för fram. Jag hoppas att Cecilia Malmström inte tycker att Margot Wallström är konspiratorisk när hon uttalar något sådant.

Vi måste ta det här på allvar. Jag frågar ärligt: Vilken diskussion förs om det kommer att bli några sakändringar i konstitutionen? Det har ni själva öppnat för genom att säga att vi kanske ska lägga till någonting om klimat- och energipunkterna. Det finns kanske andra frågor som det finns diskussioner om som också måste lyftas fram. Finns det kontakter med Polen, Tjeckien och England om det finns andra punkter som man måste titta på för att nå en bred uppgörelse om detta och framför allt för att få medborgarna i EU att tycka att det är bra ändringar?

Det är viktigt med folkomröstningar just för att få ett godkännande från medborgarna om att EU är på rätt väg. Det är lite dumt att försöka undvika folkomröstningar och säga att det bara är kosmetiska ändringar och att det inte är så stora saker som ska göras. Jag tycker att det är lite dumt.

Förra veckan var det en diskussion om tolv frågor som det tyska ordförandeskapet har ställt till Sverige. Vad har Sverige svarat? Vad har andra länder svarat? Var finns möjligheterna att hitta ändringar? Jag tycker till exempel inte att frågan om att varje land ska ha en EU-kommissionär är för mycket att lyfta fram i diskussionen. Jag tror att det är väldigt viktigt för EU:s framtid.

Anf. 54 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Vi är helt överens om att öppenheten är bra. Öppenheten är generellt bra och viktig. Den kan öka betydligt inom EU. Jag har själv i många år jobbat med att försöka åstadkomma detta. Med förslaget till fördrag som nu diskuteras ökar också öppenheten, till exempel inom rådet. Tydligheten när det gäller budgeten, att man för över hela budgeten till Europaparlamentet, ökar synligheten i jordbrukspolitiken, som

utgör nästan hälften. Det ökar öppenheten och gör att besluten kommer ut i en större offentlighet. Det tycker jag är bra.

De två förändringarna är inte okontroversiella bland medlemsländerna. Om vi tar upp och vill ändra antalet kommissionärer kommer det att finnas andra länder som vill ändra på den punkten eller minska riksdagens och andra nationella parlaments makt. Alla de här punkterna är kontroversiella på något sätt i något land. Risken är att det nästan inte blir kvar någonting alls. Vi tycker att de här framgångarna ändå är så pass viktiga att de är värda att försvara och att vi kan leva med den helhetskonstruktion som detta utgör. Det har också varit det ställningstagande i den förra riksdagen som den här riksdagen har konfirmerat.

Vi försöker att hålla riksdagen informerad så mycket det är möjligt. Inget annat land är så öppet med detta som just Sverige. Vi har sett till att det sammansatta utskottet har fått tillgång till enkäten. Vi har diskuterat hur vi ska svara. Statssekreterare Nicola Clase var i går – tror jag, eller om det var i förrgår – i utskottet och redovisade diskussionerna.

Vi har inte inblick i exakt hur de andra länderna har lämnat in sina enkäter; det är ingen offentlig handling. En del av de här frågorna är mycket känsliga. De för sina samtal nationellt. Naturligtvis för vi samtal med de länder som vi tror är allierade i vissa frågor. Klimatfrågorna är inte kontroversiella, men det gäller till exempel formuleringen om ett socialt Europa, som vi inte tycker är på sin plats; den är för luddig. Det finns en diskussion om man ska föra in Köpenhamnskriterierna också. Där har vi förhållit oss skeptiska – inte till Köpenhamnskriterierna naturligtvis, utan till att föra in dem. Vi försöker att vara så öppna som möjligt i frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2006/07:506 om EU-parlamentets flyttande

Anf. 55 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Ulf Holm har frågat mig om jag kommer att ta initiativ för att EU-parlamentet ska sluta med sitt flyttande och i framtiden bara ha en ort för sina möten. Ulf Holm har också frågat om Europaparlamentets beslut om att det ska göras en officiell studie av miljökostnaderna på grund av den nuvarande situationen har stöd av de 27 medlemsstaternas regeringar.

Det är inte en bra lösning att Europaparlamentet har sitt säte på en plats men under längre tider sammanträder även på en annan. Ordningen är kostsam, opraktisk och inte minst negativ för bilden av EU. Vi skulle gärna se en utveckling där denna ordning förenklas eller avskaffas. Tyvärr verkar det vara uteslutet att de 27 medlemsländerna på kort sikt skulle kunna enas om att Europaparlamentet alltid ska sammanträda i Bryssel.

Det har fattats beslut om att Europaparlamentet ska göra en officiell studie som även ska omfatta de miljömässiga kostnader som det innebär att ha Europaparlamentets möten på två olika orter. Det är positivt att en sådan studie görs. I debatten om miljöpåverkan och klimatutsläpp är det

viktigt att få kunskap om de miljökostnader som följer av politiska beslut. Men frågan har inte varit föremål för diskussion mellan EU:s medlemsstater.

Prot. 2006/07:105
11 maj

---

*Svar på
interpellationer*

Anf. 56 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Jag tackar statsrådet så mycket för svaret, men det var kortfattat. Jag hade förväntat mig en längre och utförligare redovisning, eftersom jag vet att statsrådet har varit mycket engagerad i frågan om EU-parlamentets säten.

Parlamentet har 785 ledamöter. Det finns egentligen tre säten. I Bryssel finns huvudkontoret, där man har möten tre veckor per månad. I Strasbourg har man fyradagarsmöten en gång i månaden. Det finns också ett sekretariat i Luxemburg, men det används inte längre, eftersom det är för litet för att rymma 785 ledamöter.

Frågan är om det egentligen är lämpligt att man ska kуска runt på detta sätt. Man har smält upp miljardbyggen för parlamentet i både Strasbourg och Bryssel, nybyggda för att rymma fler ledamöter efter en utvidgning av EU. Det handlar om miljardbelopp. Och så ska man flytta varje vecka. Är det rimligt? Det tycker varken jag eller Cecilia Malmström.

Cecilia Malmström tog när hon var EU-parlamentariker initiativet till en namninsamling på webben för att få slut på detta. Men sedan vi fick en ny regering har total tystnad inträtt i denna fråga. Man vill inte ta upp den i något sammanhang, vilket jag tycker är märkligt. Det har sedan 1995, då vi blev medlemmar i EU, med i princip enhälligt stöd från de svenska EU-parlamentarikerna förts en diskussion om att detta inte är hållbart.

Det har kommit en rapport, beställd av den gröna gruppen i EU-parlamentet, min partigrupp, om miljökostnaderna av att ha parlament på flera ställen. Vi vet att EU-toppmötet först andra helgen i mars bestämde att EU:s långsiktiga mål är att man ska minska koldioxidutsläppen i EU. Man satte som ett första steg upp att det måste ske. Detta påhejades av EU-parlamentet, men också av Sveriges regering. I rapporten har man uppskattat hur stora koldioxidutsläpp som sker genom att man har två parlament. 3 000 personer ska en gång i månaden förflytta sig, framför allt tjänstemän. Det gäller översättare, tolkar, lobbyorganisationer och EU-kommissionärer. Miljöstudien visar att det i runda tal blir mellan 20 000 och 30 000 ton extra koldioxidutsläpp för att man har denna lösning. Det är naturligtvis inte hållbart om EU samtidigt ska kräva av andra att de ska dra ned på koldioxidutsläppen. Det krävs en förändring.

Jag har ställt en fråga till ministern om vilka initiativ som kommer att tas. När kommer regeringen att lyfta fram frågan i EU-sammanhang? Svaret jag får är: "Vi skulle gärna se en utveckling där denna ordning förenklas eller avskaffas." Vad menas med "förenklas"? Jag har inte fått något svar på det. Kanske kommer jag att få ett svar.

Den tydliga svenska ståndpunkten måste vara att det ska vara *ett* säte för EU-parlamentet. Vi måste sluta med flyttcirkusen. EU-parlamentets byggnad i Strasbourg kan användas till annat. Det finns andra större organisationer som också behöver hålla möten i kongressalar etcetera. Det kan inte vara det stora problemet.

På frågan om miljöstudien svarar ministern: "Frågan har inte varit föremål för diskussion mellan EU:s medlemsstater." Men kommer Sverige att föra upp frågan till diskussion mellan EU:s medlemsstater? Det är faktiskt ministerrådet som bestämmer över detta. Därför måste Sverige lyfta fram frågan på ministerrådsmötena för att få en förändring i fördraget till stånd. Man kan inte bara sitta tyst och vänta på att någon annan ska ta initiativet.

Anf. 57 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Ulf Holm redogjorde för hur situationen är i dag med de tre olika sätena. Det är historien som har gjort att det har blivit på det sättet. Så småningom har det också blivit fördragsreglerat att det ska vara så. Därigenom är detta inte så enkelt att ändra på, utan det kräver en fördragsändring.

Jag står fast vid det jag sade och som också står i det skriftliga svaret: att det naturligtvis är en väldigt olämplig ordning. Den är kostsam och dyr och förmörkar EU:s rykte. Tyvärr finns det alltför många som förknippar EU med de här koffertarna, som både Ulf Holm och jag har packat genom åren.

Den namninsamling som du är vänlig att referera till känner jag också väl till. Mitt personliga engagemang i den frågan tror jag inte kan ifrågasättas. Jag har också kontakt med Europaparlamentets arbetsgrupp i frågan och vet hur den jobbar.

Jag har läst den rapport som Ulf Holm redovisar. Det är mycket riktigt väldigt intressanta siffror som finns där. Frågan var om den hade diskuterats bland EU:s medlemsstater. Det har man inte gjort. Den kom ganska nyligen. Vi har inte diskuterat den.

Europaparlamentet är inte helt enigt i den här frågan. Det har inte varit möjligt att få en majoritet i Europaparlamentet att uttala att man vill ändra ordningen. Det är en fråga som har varit aktuell och ett arbete som har pågått i många år. Men det har inte varit möjligt.

Det är därför väldigt svårt för regeringen att driva den frågan. Signalerna är starka. Det är mycket opinionsbildning, men det är inte rent institutionellt en tydlig åsiktsförklaring från Europaparlamentet.

Ska man driva den frågan? Ja, för att ändra på det, eftersom det står reglerat i fördraget, måste det till en enhällighet. Den finns inte. Det är inte bara att det inte finns enhällighet. Det finns mycket få länder som är villiga att driva frågan.

Ska Sverige göra det nu? Nej, jag tycker inte att vi ska resa den frågan inför toppmötet i juni eller regeringsförhandlingen. Det är av det skäl som jag nämnde i vår tidigare interpellationsdebatt. Vi vill inte lyfta in några nya frågor. Vi vill lösa dem som finns.

Ska man resa frågan måste man vara säker på att det finns en mycket stor del länder som är med i att driva frågan. Vi gör inte det just nu. Det finns ett alliansbyggande som pågår, och det tar tid. Det sker kanske inte under samma former som opinionsbildande i Europaparlamentet. Sådant alliansbyggande tar tid.

För närvarande har jag kunnat konstatera att det finns ett väldigt litet stöd för att driva den här frågan.

Anf. 58 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Visst finns det en historisk förklaring. Det nekar jag inte alls till. Det finns en på den tiden väldigt viktig förklaring till att det blev en sådan uppdelning mellan parlamentets byggnader. Parlamentet var mycket mindre då och hade mindre att säga till om, och framför allt var det färre medlemsstater.

Men tiderna förändras. Allt kan inte vara som det alltid har varit. Om man på ett EU-toppmöte bestämmer att vi ska få ned koldioxidutsläppen måste man också se över EU:s egna verksamheter. Där är parlamentet en viktig fråga att lyfta. Som ministern också vet är väldigt många människor engagerade i den frågan.

Jag tror inte att det finns enhällighet bland alla EU:s medborgare om att parlamentet ska flytta. Men du har ett väldigt starkt stöd inte bara från svenska medborgare utan också från andra länder. I samtliga 26 medlemsländer finns det personer som är på denna linje.

Det finns både ekonomiska och miljömässiga skäl för att flytta parlamentet och ha en byggnad, och då den i Bryssel. Jag är också medveten om att det i dag nog inte finns enhällighet i rådet om att göra en ändring. Men ska man bara lyfta frågor i EU-sammanhanget som man i förväg vet att det finns enhällighet om? Jag tycker inte det.

Sverige måste våga kunna ta initiativ i frågor där vi vill se en långsiktig förändring. Vi kanske inte får den i morgon och kanske inte nästa år. Men efter ett par års tid kanske vi har nått en förändring. Detta är just en sådan fråga. Vi måste lägga ned energi och engagemang på att driva de frågorna.

Cecilia Malmström har visat att hon är engagerad i frågan, och hon har stöd från många EU-medborgare i denna fråga. Är det inte en utmärkt fråga att driva som EU-minister bland de andra ministrarna på EU-nivå att detta är en viktig förändring för framtiden och för att man i EU ska kunna bli trovärdig i klimatfrågorna?

Det är lite skrämmande att man inte vågar lyfta frågan. Det sätter verkligen locket på all diskussion i frågor som är viktiga för framtiden om vi bara kan lyfta fram frågor som vi vet att vi har enhällighet om.

Jag tycker absolut att regeringen måste börja lyfta fram denna fråga på kommande EU-toppmöte och säga: Detta är en viktig signal från Sverige. Vi vill att andra länder också ska titta på det och just ge stöd till parlamentet.

EU-parlamentet har fattat beslut att man ska utreda miljöeffekterna av att ha två parlament. Det finns ett EU-parlamentsbeslut om det. Om inte EU-parlamentets ordförande själv kommer att säga det på EU-toppmötet tycker jag att Sverige ska markera och lyfta upp denna fråga.

Vi stöder och ser fram emot en studie av miljöeffekterna och att ministerrådet och EU-toppmötet ska följa frågan när rapporten kommer. Den rapport som finns är bara beställd från gröna gruppen i EU-parlamentet. Men parlamentet har nu tack vare en svensk ledamot fått ett beslut om att parlamentet officiellt ska utreda detta. Det borde kunna följas. Det är ett utmärkt tillfälle att lyfta detta på EU-toppmötet nu i juni.

Anf. 59 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Jag är oerhört medveten om de skäl som finns bakom att det inte är en bra ordning. Ulf Holm behöver inte övertyga mig om detta. Jag delar den uppfattningen och är engagerad i detta.

Jag följer mycket noga det arbete som Europaparlamentet gör på olika områden. Det gäller bland annat den studie som den gröna gruppen har tagit fram och den som ska följa efter. Jag välkomnar den. Jag kommer att läsa den med mycket stort intresse. Jag tror att den kommer att få stor uppmärksamhet och vara en viktig del i debatten.

Jag konstaterar också att Europaparlamentet som institution i dagsläget inte har uttalat sig. Även om jättemånga av dess medlemmar och väldigt många av medborgarna runt omkring i Europa har uttalat att ordningen bör ändras har inte Europaparlamentet med majoritet och som institution uttalat att man vill bryta ordningen. En sådan signal vore väldigt viktig i diskussionen. Men den har inte kommit ännu.

Man har olika roller. Att vara Europaparlamentariker innebär förutom att delta i lagstiftningsarbetet att vara opinionsbildande och pådrivande och att kunna lyfta fram frågor och vara medborgarnas röst. När man sedan hamnar i den mycket lyckliga omständigheten som jag har lyckats hamna i, nämligen att vara statsråd, kan man ha samma övertygelse. Men man driver frågor på ett lite annat sätt. Det tror jag säkert att Ulf Holm och jag kan vara överens om.

Man måste ordentligt fundera på: Vilket stöd finns det för den här frågan? Sverige ska absolut ensamt driva frågor och lägga dem på EU:s bord. Det är klart att vi ska göra det. Det ingår i begreppet att tillhöra Europas kärna. Vi driver frågor, och ibland positionerar vi oss väldigt extremt i några frågor. Men om man vill samarbeta och få resultat är det angeläget att försöka hitta allierade och driva frågorna tillsammans.

När det gäller fördragsfrågor, som vi vet kräver enhällighet, är det ännu viktigare att ha allierade om man vill framstå som seriös. Ett alliansbyggande finns. Det alliansbyggandet har inte lett till resultat. Jag har kunnat konstatera att det inte finns en enhällighet och inte ens en majoritet utan ett mycket litet stöd för att driva frågan i dagsläget.

Det kanske ändras. Men så är läget i dag. Frågan är: Kommer vi att driva frågan på regeringskonferensen, om det nu blir någon i sommar? Svaret blir: Nej, det kommer vi inte att göra.

Anf. 60 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Det var i varje fall skönt att veta att man kan få ett klart och tydligt svar från en ansvarig minister på en konkret fråga. Det hör inte till det vanliga i interpellationsdebatter. Jag är tacksam för att jag har fått ett svar. Men jag är naturligtvis besviken på svarets innehåll.

Jag tycker att det vore lämpligt att föra fram frågan. Jag är lite förvånad över den handlingsförlamning som redan tycks ha skett i regeringen. Ni har suttit vid makten i sju månader och vågar inte föra fram några frågor om EU-toppmötena därför att man kan börja bråka lite och därför att andra kan ha andra åsikter.

Jag är lite förvånad över detta. Det är nu när man har en ny minister och en ny regering som man skulle kunna säga: Nu ska vi visa på handling från Sveriges sida till skillnad från den förra regeringen. Därför vill vi lägga fram de här förslagen.

Men man gör inte ens detta. Tvärtom säger man: Vi vågar inte eftersom människor kan börja säga emot oss. Det är klart att människor kommer att säga emot positionen att man ska flytta parlamentet. Men det finns nya omständigheter.

Det är en ny tid. Vi har klimathotet. Vi har haft ett EU-toppmöte där man tog ett steg framåt och sade: Klimatmålet måste vara att vi ska minska koldioxidutsläppen. Det måste bli effekter av detta.

Parlamentet och EU måste gå före och visa på att det är möjligt. Då måste man ta tag i vissa svårare frågor. En av de svåra frågorna tror jag faktiskt är att flytta parlamentet till ett ställe. Jag tror inte att det är någon lätt fråga; det håller jag med Cecilia Malmström om. Det blir ingen lätt strid, men vi måste våga ta den.

Därför anser jag att Sveriges regering måste ta initiativet. Man måste ta upp debatten på EU-toppmötet i juni och säga att Sverige stöder parlamentets beslut om att det ska ske en miljöstudie. Vår grundläggande uppfattning är att parlamentet borde ha *ett* säte. Det borde ministern kunna ta upp på EU-toppmötet.

Anf. 61 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Tack för diskussionen, Ulf Holm! Jag försöker att alltid svara på Ulf Holms frågor så öppenjärtigt och konkret som jag någonsin kan. Jag ska försöka göra det i fortsättningen också.

Jag tycker dock inte att det är rättvist att säga att regeringen är handlingsförlamad. Tvärtom har vi under våra sju månader markerat tydligt i många EU-frågor. Sverige intog närmast en extremistposition när det gällde förhandlingarna med Turkiet i vår strävan att försöka minimera de kapitel som skulle frysas på toppmötet i december. Där drev vi på mycket, och jag tror att det till stor del är Sveriges förtjänst att det trots allt bara blev åtta kapitel. Vi driver på intensivt, trots många länders hårda kritik, när det gäller Doharundan och ett antal med den förknippade frihandelsfrågor.

Vi drev på mycket kraftfullt, inte ensamma men tillsammans med andra länder, när det gällde att det skulle vara bindande mål i klimatfrågorna. Jag fick ett mycket starkt stöd för detta i EU-nämnden. Vi hade velat gå ännu längre, som Ulf Holm vet. Men det blev ändå bindande mål både när det gäller åtaganden om övergång till mer förnybar energi och när det gäller minskning av växthusgaser.

Vi driver också på för minskandet av de administrativa kostnaderna och att det ska vara bindande. Jag tror att varje statsråd som har suttit på något rådsmöte kan ge Ulf Holm flera exempel där vi faktiskt har drivit på – ibland ensamma och ibland tillsammans med andra. Sverige ses inte som en lydlig och tyst medlem, utan som en som är lite besvärlig ibland. Och så ska det naturligtvis vara.

Däremot måste man agera strategiskt i de frågor som man inte omedelbart kan påverka på ett rådsmöte, nämligen fördragsändringar. Det är frågor som kräver lång förberedelse och ett alliansbyggande. Det är ju en mycket känslig fråga, som Ulf Holm vet. Jag tror att många av mina kolleger mycket väl känner till den här kampanjen, som jag har varit involverad i. De vet också vilket stort stöd den har.

Men för att man ska kunna driva detta framgångsrikt så att det inte bara blir symbolpolitik måste man ha stöd. I dag har vi inte det stödet, och därför finns det för tillfället inte möjlighet att driva detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2006/07:481 om bränderna i Rosengård

Anf. 62 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Luciano Astudillo har frågat statsministern vad han avser att vidta för konkreta åtgärder från den borgerliga regeringens sida för att bryta utanförskapet i storstädernas segregerade bostadsområden. Interpellationen har överlämnats till mig.

Alliansen gick till val på att bryta utanförskapet genom arbete, utbildning och trygghet. Regeringen har inlett ett omfattande program för detta.

Den övergripande inriktningen i regeringens samlade politik är att göra det mer lönsamt att arbeta, enklare att anställa och mer attraktivt att starta och driva företag. Att ha ett arbete är det första och största steget bort från utanförskap. Arbete ger egen försörjning, trygghet, makt över vardagen, social gemenskap, delaktighet och möjlighet till utveckling. Utan jobb ökar risken för ekonomiska, sociala och hälsomässiga problem. Boende i Rosengård, som Luciano Astudillo nämner i sin fråga, ser effekterna av massarbetslöshet och utanförskap bokstavligen in på knuten. Möjligheten att bryta utanförskapet för boende i Rosengård och andra områden som präglas av arbetslöshet och utanförskap ökar med en politik som skapar tillväxt och arbetstillfällen.

I vårpropositionen presenterade regeringen ett integrationspaket för att underlätta för fler att komma i arbete. Långtidsarbetslösa och socialbidragstagare erbjuds en jobb- och utvecklingsgaranti. Instegsjobb – en subventionerad anställning som är kopplad till undervisning i svenska för invandrare – införs. Extra stimulans ges till kommuner för varje nyanländ invandrare som kommer i arbete eller praktik eller får godkänt i sfi. Sänkta arbetsgivaravgifter, en särskild jobbgaranti och en satsning på lärlings- och yrkesutbildning erbjuds för unga. Ett reformpaket genomförs för att göra det enklare och mer lönsamt att starta och driva företag. Regeringen har redan tidigare infört nystartsjobb och sänkt skatterna för alla som arbetar. En tredjedel av hittills tillsatta nystartsjobb har gått till personer med invandrarbakgrund. Allt detta bidrar till att bryta utanförskapet på arbetsmarknaden.

För att bryta utanförskapet behöver vi också en skola som kan ge trygghet, arbetsro och kunskaper för alla elever – också för dem som inte får så mycket stöd hemifrån och för dem som har det svårt med det svenska språket. Därför satsar regeringen mer än 2 miljarder kronor på fortbildning av lärare åren 2007–2009. Vi har satsat 155 miljoner kronor för att förbättra skolsituationen för elever i segregerade områden. 10 miljoner kronor per år kommer att satsas för åtgärdsprogram mot mobbning i skolväsendet. Sammanlagt har regeringen ökat anslaget till utveckling i skolan med 760 miljoner kronor för i år jämfört med året innan. Vi fortsätter arbetet och kommer att prioritera verktyg för att alla elever ska få det stöd de behöver för att lära sig läsa, räkna och skriva under de första skolåren. Det handlar till exempel om att utforma tydliga mål i läroplanen, införa nationella prov tidigare och att skapa en ny specialläroplan. Myndigheten för skolutveckling ska ta fram en nationell strategi för utbildning av nyanlända elever i grundskolan och gymnasieskolan. Allt detta bidrar till att bryta utanförskapet i skolan.

Det här var några av de konkreta insatser som regeringen genomför för att bryta utanförskapet. Till detta kan läggas att rättsväsendet har fått ökade resurser för att öka tryggheten också för dem som bor i utanförskapsområden. Introduktionssystemet för nyanlända invandrare ses över för att åstadkomma bättre incitament till snabb etablering på arbetsmarknaden. Diskrimineringslagstiftningen slås samman och en gemensam ombudsmannamyndighet skapas för att de som diskrimineras enkelt och effektivt ska kunna söka upprättelse. Allt detta bidrar till att bryta utanförskapet i hela samhället.

Jag vill avsluta med att tacka Luciano Astudillo för att han uppmärksammar och visar uppskattning för statsministerns reaktioner avseende bränderna i Rosengård. Under den senaste tiden har jag själv fått tillfälle att träffa driftiga, framgångsrika och optimistiska människor som bor och trivs i Rosengård. Vi får inte låta deras röster försvinna i brandbruset, och deras vilja och förutsättningar att forma sin hembygd får inte kuvas. Där har både Luciano Astudillo och jag en uppgift.

Anf. 63 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag tackar för svaret, men jag tycker ändå att det är lite synd att jag inte fick ta samtalet med Fredrik Reinfeldt, som var den jag riktade frågan till. Då hade jag till exempel frågat honom hur det kan komma sig att det finns fler i utanförskap nu än före valet. Det är ett problem som ni borde ta ansvar för. Fler finns i utanförskap nu än före valet trots att landet går som tåget och trots att fler jobb skapas. Det kanske inte var så enkelt att bryta utanförskapet som ni hävdade.

Jag skulle också ha frågat om de prioriteringar som regeringen gör. Man bestämmer sig för att sänka förmögenhetsskatten. Man bestämmer sig för att lägga om fastighetsskatten så att man gynnar de allra rikaste – de som har de största villorna. Det gör man i stället för att satsa på de så kallade utanförskapsområdena, om jag får använda Folkpartiets retorik.

Det är en tydlig politisk prioritering som görs. Jobb är viktigt. Jobb är A, B och C – det är allt. Jag skulle också ha ställt frågan om varför man rustar ned arbetsmarknadspolitiken och varför det som görs på arbetsmarknadens område framför allt handlar om att ge sig på den som är arbetslös. Regeringen försämrar a-kassan och ökar kraven på de arbets-

lösa samtidigt som man drar ned på allt det stöd som innebär arbetsmarknadsutbildningar, vuxenutbildningar, anställningsstöd och till och med starta-eget-bidrag. Sabuni vet att Ams och arbetsförmedlingen i dag har tagit timeout i arbetet för att stötta arbetslösa i att komma tillbaka till arbetsmarknaden.

De generella skattesubventioner som regeringen har slagit in på har kritiserats till och med inom forskningen. Ändå fortsätter ni på samma bana. Det är dyrt och ineffektivt, och det hjälper inte dem som står längst från arbetsmarknaden.

I svaret finns väldigt lite om flyktingpolitiken och flyktingmottagningen och hur den är strukturerad. Det finns bara en mening. Jag förstår det, för regeringen vill inte göra något åt det här. Men jag som är från Malmö vet att det finns ett tydligt samband mellan detta och de problem som finns på Herrgården. Sabuni besökte min hemstad. Hon besökte Rosengård. Jag vet att hon satt instängd där på Tegelhuset och tog emot medborgare och tjänstemän från den stadsdelen.

Jag ska berätta lite om hur min stad, och inte minst Rosengård ser ut. Det finns villor, bostadsrätter och hyresrätter. Det bor 20 000 invånare där. I stadsdelen Herrgården bor det 5 000 invånare i ett område som byggdes för 2 000–3 000 invånare. Människor bor trångt, och då är inte de som bor i så kallat eget boende, de som väntar på uppehållstillstånd, inräknade. Det är klart att detta är svårt. Det område som det kommunala bostadsbolaget MKB har köpt är lika stort som två fotbollsplaner. Där bor 1 600 människor. 800 barn ska dela på ett utrymme som är lika stort som två fotbollsplaner. Det finns en mening om flyktingmottagningen i svaret.

Till Södertälje kommer 25 irakier i veckan, och det finns fortfarande massor av kommuner i Sverige som säger: Nej, vi tar inte emot en enda flykting.

Det finns massor av borgerliga kommuner i Sverige som recenserat den politik som ni står för och sagt: Nej, vi kommer inte att öppna våra dörrar.

Detta är ett problem. I Herrgården har 13 procent av befolkningen bott i Sverige sedan den 1 januari förra året – inte längre tid än så. 13 procent flyttar varje år från den stadsdelen.

Flyktingpolitiken skapar problem, men det sägs väldigt lite om det här.

Anf. 64 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Jag vet inte var Luciano Astudillo har fått det ifrån att någon skulle säga att det är lätt att bryta utanförskapet. Jag tror att alla inser hur det ser ut och framför allt att det tilläts fördjupas under den tid som Luciano Astudillos parti, Socialdemokraterna, styrde detta land. De senaste åren, sedan början av 90-talet, har utanförskapet ökat. Folkpartiet ägnade sig åt en kartläggning under den förra mandatperioden för att visa hur stora problemen var medan statsråden stod här i kammaren och sade: Kuggarna tar i. Det blir bättre.

Utanförskapet ökade från 3 områden år 1990 till 157 år 2004. Det är verkligheten, Luciano Astudillo. Vi har aldrig påstått att det skulle vara

enkelt att lösa utanförskapets problem, men vi inser att de inte löses med hjälp av projekten. Det är den generella politiken man ska satsa på.

Du nämner fastighetsskatten och förmögenhetsskatten. Varför måste du ställa saker mot varandra? Vi har ett integrationspaket där vi satsar 3 miljarder kronor. Varför nämner du inte det? I mitt interpellationssvar nämner jag alla de åtgärder vi sätter in för att komma till rätta med utanförskapet. Vi satsar på företagande. Vi tar bort trösklarna för mänskorna som behöver komma in på arbetsmarknaden med hjälp av olika subventioner. Vi ser till att jobben kommer. Vi ser till att skolan fungerar och satsar miljoner och miljarder på skolan för att också de barn som går i skolor som präglas av utanförskap ska få den utbildning de har rätt till. Vi satsar på rättsväsendet. Polisen har fått mycket pengar. De har fått så mycket pengar att Åklagarmyndigheten i dag inte hinner med. Nu måste vi ha mer pengar till Åklagarmyndigheten. Om polisen gör sitt jobb och vi sedan inte har kapacitet på Åklagarmyndigheten gör det ju ingen nytta. Vi satsar på dessa saker som ska skapa trygghet också för de människor som befinner sig i utanförskap.

Allt detta låter du bli att se därför att vi har tagit bort förmögenhetsskatten, vilket vi menar också kan få konsekvenser för oss andra. Om pengarna stannar kvar i landet kan man investera dem i de svenska företagen. Då kan man se till att fler jobb skapas och att fler människor kommer ut i arbete. Så kan man också se på den skattesänkningen.

Luciano har väldigt många frågor, men ger själv väldigt få svar på vad Socialdemokraterna vill göra i sitt budgetsvar. Jag kan konstatera att ni vill ha 7 500 platser i arbetsmarknadsutbildning. Det är jättebra. Jag ska inte förakta det, men nystartsjobben har faktiskt gett fler platser i riktiga jobb än de 7 500 platser som ni har i er budget. Om de här frågorna är viktiga, Luciano Astudillo – och jag tror att de är viktiga för dig, för vi står här i kammaren ganska ofta – tycker jag faktiskt att du ska övertyga ditt parti om att det också ska framkomma i budgeten att det är viktigt. Jag har lyckats göra det med min regering. Det här är viktigt. Därför har vi också ett integrationspaket. Hela regeringen inser att utanförskapet är en av de större utmaningar som vi har i vårt samhälle i dag. För att komma till rätta med det räcker det inte med 7 500 platser för arbetsmarknadsutbildningar, men det är också bra.

Du säger att vi har tagit bort arbetsmarknadsutbildningar av olika slag. Två tredjedelar av dem finns kvar. Det viktigaste för oss är att människor, unga, invandrare och alla, ska komma ut på arbetsmarknaden. Det handlar om riktiga jobb, och det är därför vi gör så väldigt stora satsningar på det.

Vi lägger om hela organisationen för flyktingmottagningen. Vi ser till att schablonersättningen till kommunerna ökar. Vi ser till att organisationen kommer mer på regional nivå i stället för på riksnivå. Där tror jag faktiskt att vi kan skapa solidaritet kommuner emellan. Fler kommuner borde självfallet ta emot fler, men problemet för Malmö eller Södertälje är inte att för många människor vill söka sig till era kommuner. Problemet är att vi har haft en politik som inte har lyckats skapa jobb, och därmed har det blivit väldigt svårt för kommunerna i dag.

Boendefrågan är faktiskt en kommunal fråga. Jag tycker att du ska gå till dina partikamrater i Malmö och fråga hur man ska göra för att medborgarna inte ska bo så trångt som i dag.

Anf. 65 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Sabuni använder 1990 och 2003 i sin jämförelse. Då mis-sar hon att däremellan satt det också en borgerlig regering som innebar massarbetslöshet i Sverige. Utanförskapet ökade framför allt i början av 90-talet och fram till mitten av 90-talet. Det är tidigare borgerliga rege-ringar som bär ansvaret för det, men det väljer Sabuni att mörka nu när hon för den här debatten.

Ni satsar mer på polisen men inte på det totala rättsväsendet. Där sat-sar ni mindre resurser än ni hade lovat. Det gör ni på område efter om-råde. Ni har övergett arbetslinjen när det gäller arbetsmarknadspolitik. När det gäller bostadssegregationen ger ni er på hyresrätten. Det finns mycket i den generella politiken som kommer att spåda på detta. Och som lök på laxen ger ni mer till dem som redan har mycket och ger er på och attackerar dem som är utsatta, arbetslösa och lever i utanförskap. Fakta talar för sig själv. Utanförskapet har inte minskat utan tvärtom ökat.

Jag är ändå tacksam att vi för debatten på det här sättet och inte såsom Sabuni gjorde efter att hon var i Rosengård. Då sade hon: Den nationella och lokala politiken har gjort sitt. Nu är det upp till föräldrarn-na. Det är föräldrarna som är det stora fiaskot här.

Jag vill passa på att bemöta det lite här. Det finns en aning populism i det som jag retar mig på väldigt mycket. Jag ska ge en beskrivning av familjesituationerna på en av förskolorna i Herrgården.

Det finns en flicka där familjen kommit som flyktingar från Irak för en månad sedan. Pappan är försvunnen i Irak.

En flicka har sett mamman utsättas för mycket våld under hela sin uppväxt. Mamman behöver mycket stöd av personalen.

Pappan till två flickor, syskon, har suttit häktad misstänkt för terrorism och har fotboja.

Mamman till en flicka är psykiskt sjuk. Hon har varit det under hela sitt liv.

En pojke har levt gömd i Sverige med sin familj. Det är oklart hur länge. Mamman har panikångest som förmodligen har uppstått under den gömda tiden.

En pojke kommer från Palestina. Pappan blev skjuten när pojken var fyra månader. Detta är fortfarande ett trauma för hela familjen som får psykologhjälp.

Mamman till en pojke våldtogs som ung tonåring. Hon pratade inte under många år och har inte kunnat tillgodose pojkens spädbarnsbehov. Pojken har också varit tyst och har nyligen börjat prata lite.

Detta är det som personalen känner till om familjerna till 11 av 20 barn på en avdelning. Detta är social misär. Så går Sabuni hem från Ro-sengård, tillbaka till sitt hem på Östermalm, och säger att det är upp till dem att börja ta lite mer ansvar. Det är inget nytt under solen, för över-heten och högerns parti i Sverige har alltid gett sig på människor på det här sättet. Det är bara att ta sig i kragen, klippa sig och ta ett jobb. Det är ett sådant förakt för hur människor har det. Dessutom ger ni mer till dem som har mycket och rycker undan det stöd som politiken ändå innebär för den här typen av människor och många andra.

Jag kunde ha gått igenom familjesituationen för alla de barn som är lite äldre än de här på förskolan. Du borde skämmas!

Anf. 67 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

*Svar på
interpellationer*

Fru talman! Luciano Astudillo behöver inte beskriva för mig hur det ser ut i vårt land. Jag var en av dem som ägnade förra mandatperioden åt att beskriva för din regering hur det såg ut, och jag upprepar igen: Dåvarande statsrådet Jens Orback stod här i talarstolen och sade att kuggarna tar i och att det blir bättre. Men det blev inte bättre.

Jag säger inte att vi inte tar ansvar för det som hände i början av 90-talet, men det var tre år vi hade på oss då. Socialdemokraterna har haft tolv år på sig, och utanförskapet har fördjupats. Vi kanske alla har del i detta, men man får ju ta ansvar för den tid man har varit ansvarig för att förbättra situationen i vårt land.

Har man inte så mycket att kritisera så måste man kanske fabricera en historia. Jag har aldrig sagt att politiken har gjort sitt, därför att politiken kan aldrig och kommer aldrig att ha gjort sitt. Politiken är ju en ständigt pågående process. Hela tiden dyker det upp nya problem i samhället. Den dagen politiken har gjort sitt, ja, då behövs inte den här kammaren, och då behövs ingen regering. Så kan det självklart inte vara.

Det jag uttryckte var att vi gör vad vi kan på nationell nivå, och mer kommer att behöva göras. Man gör också vad man kan på lokal nivå. De samverkansgrupper som jobbar i Rosengård har faktiskt lyckats rätt så bra. Man kan se att trenden har brutits när det gäller sysselsättningen och arbetslösheten. Man kan se att tryggheten ökar. Jag pratade dessutom med barn i Rosengård som också upplevde det här: Det är inte så illa i den stadsdelen som det framställs i medierna. Det finns stora problem, men det blir bättre. Det är det jag vill uppmuntra, och det är därför jag åkte ned dit: för att uppmuntra detta.

Så Luciano, lägg inte ord i min mun. Det finns stora problem som vi måste komma till rätta med, men jag upprepar återigen: Föräldrar har faktiskt också ett ansvar. Det populistiska, det är att säga att samhället ska fixa allt. Det är ju en standardfras från många politiker, framför allt på din sida. Samhället ska fixa allt. Ja, samhället har ett ansvar. Men om inte vi som enskilda personer tar ansvar för våra barn och för våra medmänniskor så kommer det aldrig att gå, för vem är samhället om inte vi?

Föräldrar är en del av samhället, och det är orimligt att barn är ute vid elva–tolv-tiden på kvällarna. Det är orimligt. Är man det, då hittar man på saker. Det handlar inte bara om Rosengård. Det kan också hända på Östermalm om tio- till tolvåringar är ute på natten. Det har ingenting med de här svårigheterna att göra. Det är bara så att föräldrar har ansvar för att ta reda på vad deras barn gör och se till att de vet var barnen finns.

Du talar om ett ökat utanförskap. Vi kan ju se att arbetslösheten minskar. Det rapporteras på nyheterna om att arbetslösheten minskar. Senast i går, eller om det var i förrgår, sade man att arbetslösheten aldrig har varit så låg bland unga som i dag. Visst, utanförskapet kanske har fördjupats på andra områden – jag vet inte exakt vad det är för artikel du refererar till – men fler har kommit ut i arbete, det skapas fler jobb och vi tampas i dag med problemet med hur vi ska lyckas matcha och hinna

matcha de arbetslösa med de arbetsmöjligheter som finns. Där ska vi lägga krutet.

Men Luciano Astudillo, kom inte och påstå att utanförskapet ökat i Rosengård på de sex månader som har gått sedan vi tog makten. Så är det inte.

Anf. 68 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag vill först kort kommentera kuggarna som tog i. Nej, det gjorde de inte. Vi ska vara självkritiska. Socialdemokratin gjorde inte tillräckligt för att bryta segregationen och klara integrationen.

En annan av de fabuleringar som Sabuni har ägnat sig åt gäller att människor passivt sitter hemma och lyfter bidrag. Jag passade på att mejla till en chef med ansvar för arbete och utbildning, som berättade hur det går till när man söker försörjningsstöd i Rosengård. Det är klart: Har man varit instängd på Tegelhuset under hela sitt besök och inte har åkt runt och besökt människorna och verksamheterna så kan det vara så att man har fått en ganska skev bild med sig därifrån.

Det är så att alla som söker försörjningsstöd ska skrivas in inom 48 timmar i arbete eller utbildning. Där får alla som söker försörjningsstöd en individuell plan som leder till självförsörjning genom arbete, studier eller andra insatser. Det är en handlingsplan som alla som söker försörjningsstöd får. Det finns ett krav på motprestation. Man följer upp detta, och de som inte lever upp till handlingsplanen får sitt försörjningsstöd indraget. Så går det till i Rosengård. Människor lyfter inte passivt bidrag.

Chefen skriver också att det här behövs extra stöd med arbetsinriktad vuxenutbildning på mycket grundläggande nivå. Ja, det är så. Just i Herrgården, till exempel, är nästan hälften av befolkningen väldigt lågutbildad. Men där rycker ni undan stödet.

Det är ju den totala politiken. Ni prioriterar att vidga klyftorna och att ge mer till dem som har mycket. Ni ger er på de arbetslösa, totalt sett, och drar undan stödet för dem, och ni gör ingenting åt flyktningpolitiken. Era borgerliga kommunala företrädare säger att de inte kommer att ta emot fler, och då vidgas problemet än mer i en stadsdel som Herrgården och i en kommun som Malmö. Det bär ni ansvaret för. Vi tar ansvaret för det gamla.

Anf. 69 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Den här regeringen kommer att fortsätta på den inslagna banan. Vi inser att det är arbete, trygghet och utbildning som är det som lägger grunden för att bryta utanförskapet. Framför allt är utbildning extremt viktigt för att barn inte ska ärva det utanförskap som deras föräldrar befinner sig i. Kampen mot diskriminering är också viktig i detta arbete.

Jag hann, Luciano, träffa väldigt många människor på de få timmar som jag var i Rosengård, och jag ska säga att det är deras berättelser som jag försökte förmedla till dig i denna kammare. De sade uttryckligen till mig: Vi har ingenting att göra! Skaffa jobb åt oss!

Visst, vi ser med politikens hjälp till att ge förutsättningar för att fler jobb ska skapas, men däremellan, mellan jobb och passivitet, måste det finnas någonting annat. De sade själva: Vi har ingenting att göra!

De berättade själva om hur man vänder på dygnet och att det är så hög aktivitet på nätterna, aktivitet som också barnen medverkar i så att barnen är trötta på dagen. Det är inte jag som berättar det här. De berättade det för mig. Jag återberättar bara deras berättelse.

Det är ju jättebra om alla vuxna som kan och vill jobba också kommer in i det som du kallar motprestation för försörjning. Det är jättebra. Då har vi en perfekt modell att kopiera för hela nationen. Det är precis det som det handlar om. En del är inte anställningsbara och kommer inte att komma ut på arbetsmarknaden om de inte ges just det stöd som vi talar om. Om det fungerar så i Rosengård lovar jag dig att jag ska studera den modellen. Det är precis det vi behöver i hela landet.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2006/07:465 om Nuclear Suppliers Group

Anf. 70 Statsrådet STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Med hänvisning till USA:s och Indiens överenskommelse om överföring av civil kärnenergiteknik har Veronica Palm frågat utrikesministern vilka åtgärder han tänker vidta för att Sveriges hållning under mötet med den multilaterala exportkontrollregimen Nuclear Suppliers Group, NSG, den 16–20 april 2007 ska följa den svenska traditionen av arbete för nedrustning och för att upprätthålla NPT-avtalet. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Jag vill inledningsvis framhålla att frågan om civilt kärntekniskt samarbete med Indien fortsatt är under övervägande i NSG. Något beslut i ärendet är inte aktuellt för närvarande, men kan bli det under andra halvåret 2007.

Bakgrunden till frågan är det gemensamma uttalande som USA:s president George Bush och Indiens premiärminister Manmohan Singh gjorde den 18 juli 2005. Från amerikansk sida framhölls då att man var beredd att uppta fullt samarbete med Indien på det civila kärntekniska området om Indien separerade sina militära och civila kärntekniska program och ställde de civila anläggningarna under IAEA:s kontroll.

Indien, å sin sida, gjorde vissa åtaganden med anknytning till landets kärnvapenkapacitet och icke-spridning av produkter som skulle kunna missbrukas för kärnvapen och missiler. Bland annat åtog man sig att upprätthålla Indiens ensidiga moratorium för kärnsprängningar, att tillsammans med USA verka för ett internationellt avtal om förbud mot produktion av klyvbart material för vapenändamål, att ingå ett tilläggsprotokoll till kontrollavtalet med IAEA samt att stärka landets exportkontrollsystem och ansluta sig till NSG:s och missilteknologikontrollregimen MTCR:s riktlinjer för exportkontroll.

I mars 2006 framlade Indien också en plan för separering av landets militära och civila kärntekniska anläggningar. Enligt denna kommer Indien att ställa 14 av de 22 kärnkraftsreaktorer som för närvarande finns eller är under konstruktion i landet under IAEA:s kontroll.

Det återstår ännu för USA och Indien att slutföra arbetet på ett bilateralt avtal om civilt kärntekniskt samarbete och för Indien att framförhandla ett avtal med IAEA om kontroll av landets civila kärntekniska anläggningar.

För att det amerikansk-indiska initiativet om civilt kärntekniskt samarbete ska kunna genomföras erfordras att ett särskilt undantag görs för Indien från det gällande villkoret för leverans i såväl den amerikanska lagstiftningen som i NSG:s riktlinjer för exportkontroll att samtliga kärntekniska anläggningar i ett land som mottar nukleärt material och utrustning ska stå under IAEA:s kontroll. Inom ramen för NPT finns också ett sådant villkor för leverans sedan 1995. I USA har kongressen genom The Hyde Act givit sitt medgivande till ett specifikt undantag för Indien. Kongressen har dock uppställt vissa villkor, bland annat att samarbetet ska upphöra om Indien provspränger.

Ett beslut i NSG i denna fråga förutsätter att dess medlemsländer även kunnat granska det bilaterala amerikansk-indiska avtalet om civilt kärntekniskt samarbete och Indiens kontrollavtal med IAEA. Det är för närvarande oklart när arbetet på dessa avtal kommer att vara slutfört. Det senast genomförda mötet i NSG den 16–20 april inriktades närmast på information om läget i arbetet på båda dessa områden och om den lag om civilt kärntekniskt samarbete med Indien, The Hyde Act, som USA:s kongress antog i december 2006.

Frågan om civilt kärntekniskt samarbete med Indien är komplex. Indien har behov av energi för sin snabbt växande ekonomi, inklusive för fattigdomsbekämpningen. Förtroendet för den globala icke-spridningsregimen på kärnvapenområdet och denna regims integritet måste upprätthållas. Vidare måste det kontrollsystem för överföringar av kärntekniskt material och utrustning som finns genom NSG förbli starkt. Indien har i ett icke-spridningsperspektiv uppträtt ansvarfullt mot andra länder. Därför har vi också ett starkt intresse av att knyta Indien närmare till det internationella icke-spridningsarbetet. Varje steg som Indien tar i denna riktning är bra. Det är därför välkommet att en större del av landets kärnkraftsreaktorer avses läggas under IAEA:s kontroll och att Indien förbundit sig att tillsammans med USA verka för ett internationellt avtal om förbud mot produktion av klyvbart material för vapenändamål. Indien har också åtagit sig att ansluta sig till NSG:s och MTCR:s riktlinjer för nationell exportkontroll.

I avvaktan på att alla relevanta element kommit på NSG:s bord överväger regeringen fortsatt denna fråga, bland annat i kontakter med andra medlemsländer i NSG.

Anf. 71 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka för svaret.

Den diskussion vi för här i dag är väldigt viktig. Jag, precis som statsrådet, är uppväxt under en tid när vi tydligt upplevde kärnvapenhotet. Jag fick lära mig att vi i Sverige levde i en värld mitt emellan två supermakter med två dumma farbröder som hade var sin knapp som de när som helst kunde trycka på och hela jorden kunde då sprängas i bitar flera gånger om. Det var min barndom, och den har format mitt engagemang för fredsfrågor.

I dag ser världen annorlunda ut, och man kan luras att tro att kärnvapenhotet är mindre för att vi inte längre har bilden av de två elaka farbröderna med var sin röda knapp som de när som helst kunde trycka på. Sanningen är att kärnvapenhotet i dag är större än någonsin tidigare. Sanningen är också att det i dag finns fler knappar och fler fingrar som närmar sig avtryckarknapparna.

Man kan välja att göra diskussionen om Nuclear Suppliers Group och NPT-avtalet till en teknisk, handelspolitisk fråga. Det gör det enklare att diskutera den. Jag skulle dock vilja välja att snarare göra den till en fråga om fred och säkerhetspolitik. Det är ju det som världen påverkas av, alltså av en förändring i NPT-avtalet och det resultat – om det nu blir något sådant – som Nuclear Suppliers Group kommer fram till.

NPT-avtalet består av två delar. Den ena delen gäller nedrustning, att de fem erkända kärnvapenmakterna – som av en slump också råkar vara de fem permanenta medlemmarna i FN:s säkerhetsråd – förbinder sig att avveckla kärnvapen. Det gör de inte. Den andra delen innebär att de förbinder sig att inte sprida kunskapen vidare till andra och att kärnvapenhotet därmed blir mindre i hela världen.

Det som nu skett är, precis som statsrådet redovisade, att USA och Indien har ett pågående arbete som innebär att man utanför NPT-avtalet ska kunna exportera kärntechnologi till Indien. Indien är alltså inte en del av icke-spridnings- och nedrustningsfördraget. Det är ett skört fördrag, och det har redan kritiserats. Det står på ruinens brant. Jag tillhör dock dem som tror att det trots allt går att rädda. Det är det enda reglemente vi har på internationell nivå när det gäller att på något sätt hålla kärnvapen reglerade och i gemensamma händer. Att då tillåta att Indien, utan att skriva på NPT-avtalet, får del av teknologin är att fullständigt erodera avtalet.

Carl Bildt säger att det är bättre att delvis ha med Indien än att inte ha dem med alls. Det frågan i dag gäller är att vi har en kontrollstation, nämligen den Nuclear Suppliers Group som Sverige är medlem av och där det pågår diskussioner. Min konkreta fråga till Sten Tolgfors är därför: Vad gör Sverige som medlem av Nuclear Suppliers Group för att upprätthålla NPT-avtalet och se till att det inte eroderas genom att låta Indien ta del av teknologin utanför avtalets ram?

Anf. 72 Statsrådet STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Till att börja med vill jag säga att jag instämmer i mycket av den beskrivning av risken för kärnvapenspridning som interpellanten ger uttryck för. Risken för kärnvapenanvändning är inte på något sätt borta i vår tid. Därför måste icke-spridningsfrågorna även fortsättningsvis vara centrala för Sverige. I det här sammanhanget är det viktigt att notera att Indien agerar ansvarsfullt i ett icke-spridningsperspektiv.

Jag oroas lite grann av Veronica Palms interpellation såtillvida att den lätt kan tolkas som att Socialdemokraterna på förhand är emot Indien i NSG. Är det så vi ska uppfatta interpellationen? Utan att veta villkoren, utan att veta hur avtalen kommer att se ut, säger man nej. Även om världen går framåt så ska Sverige ändå gå emot. Vad vinnns i så fall på att hålla Indien utanför IAEA:s kontroll? Om vi nu har möjlighet att flytta in drygt hälften av Indiens kärnverksamhet under IAEA:s kontroll, vad

vinns då på att avstå? Är inte varje kärnanläggning som vi flyttar in under IAEA:s kontroll en framgång också för Socialdemokraterna?

I den bästa av världar skulle naturligtvis samtliga reaktorer komma in där, men den möjligheten står nu inte till buds. Ska vi då på förhand bestämma att det bästa ska bli det godas fiende? Alla var vi, och är, negativa till Indiens provsprängning – jag tror att det var 1998 – och till deras kärnvapenprogram. Nu vet vi att landet har kärnvapen. Då är det om möjligt ännu viktigare att inleda ett närmande av Indien till IAEA och arbetet att hindra spridningen av kärnvapen.

Kärnvapen får inte spridas till fler länder i världen. Som jag inledde med att säga har Indien i detta avseende agerat ansvarsfullt. Indien har i dag kärnvapen och var inte med i NPT. Varje steg som tas och som närmar Indien till IAEA och ökad internationell insyn är därför bra. Om detta blir verklighet är det, som interpellanten noterar, ett undantag men ett undantag med två särskilda råmärken. Det krävs två tillkommande avtal.

Det möte som det i interpellationen varnas för har redan ägt rum, och det blev inte som Veronica Palm förutspådde. Inget beslut fattades i april. Tvärtom lär innehållet i frågan inte klarna förrän till sommaren och frågan inte avgöras förrän tidigast kanske i höst, i annat fall nästa år, enligt nuvarande bedömning. De två grundkomponenterna återstår innan det är möjligt att veta vad vi har att ta ställning till.

Indien måste fullgöra sitt avtal med USA, och Indien måste fullborda sitt avtal med IAEA. När detta är gjort vet vi vad avtalen innehåller och vad vi ska förhålla oss till. Det vet vi alltså inte än.

Däremot har jag noterat att den amerikanska kongressen har haft synpunkter i den så kallade Hyde Act, som också har undertecknats av presidenten. Den amerikanska lagstiftningen har uppställt villkor för samarbetet på det civila kärntekniska området. Ett sådant samarbete ska enligt detta upphöra om Indien provspränger, uppsäger eller bryter mot kontrollavtalet med IAEA. Vidare ska kärnteknisk export till landet upphöra om Indien medvetet genomför överföringar i strid med NSG:s eller MTCR:s riktlinjer för exportkontroll.

Vi vet inte hur detta kommer att se ut i slutändan. Vi vet inte hur de båda nödvändiga avtalen ser ut. I avvaktan på att alla dessa element kommer fram på bordet kommer regeringen att fortsätta att överväga frågan och diskutera med andra länder. Det som oroar mig är att det verkar på Veronica Palm som att hon och Socialdemokraterna på förhand, utan att ha denna information, är beredda att avfärda något som skulle föra in en stor del av Indiens kärnkraft under IAEA-kontroll.

Anf. 73 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Jag säger inte att detta är en enkel fråga. Det är det absolut inte. Precis som Sten Tolgfors säger vet vi att det finns kärnvapen i Indien och att landet står utanför det enda avtal och den enda internationella reglering vi har på området.

Men det gör inte frågan mindre viktig. Jag vill repetera det som Carl Bildt har sagt. Vi socialdemokrater har försökt att väcka frågan vid ett flertal tillfällen, bland annat vid den utrikespolitiska debatten den 14 februari i kammaren. Carl Bildt sade att det måste vara bättre att Indien

delvis är med i en reglering än att inte vara med alls. Det är samma sak som statsrådet Tolgfors i dag upprepar.

Jag är inte säker på var diskussionen kommer att landa. Vi kommer säkert att återkomma till det. Det jag är säker på är att om vi redan nu – utan att se avtalen och utan att ha kommit fram till ett resultat – säger att det är okej att vara med delvis, att det är okej att inneha kärnkraft och kärnvapen utan att ingå i det regelverk som har satts upp internationellt, få möjlighet att exportera och möjlighet att ta del av mer kärnteknik, utan att skriva under NPT-avtalet och utan att bli en NPT-stat som förbinder sig att ägna sig åt icke-spridning och nedrustning, måste vi ställa oss frågan vad avtalet är värt. Vi båda vet att den senaste översynskonferensen slutade med att man inte ens en gång kom överens om hur agendan skulle se ut.

NPT-avtalet är skört. Världsfreden är skör. Det finns fler fingrar och fler avtryckare. Kärnvapenhotet är större än någonsin. Jag har svårt att se hur världssamfundet ska kunna motivera någon annan stat att skriva under och ansluta sig till NPT-avtalet när Indien tillåts stå utanför.

Det är klart att det blir många regleringar som en förutsättning för att ta del av tekniken, precis som Tolgfors redogjorde för i sitt svar. Men det är inte lika fullt reglerat som att vara en NPT-stat, det vill säga att gå in under hela paraplyet av det icke-spridnings- och nedrustningsfördrag som vi gemensamt har satt upp.

Jag förstår inriktningen, men tror Tolgfors att det här kommer att leda till att vi ser ett avhopp av NPT-stater? Kommer vi någonsin att se att någon ny stat ansluter sig efter det att en stor och stark spelare kan tillgodogöra sig tekniken utan att skriva under och ta del av de globala överenskommelser som finns i icke-spridningsfördraget?

Anf. 74 Statsrådet STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Det är bra att Veronica Palm i sitt andra inlägg slog fast en annan ton än den i interpellationen. Hon tar inte längre på förhand avstånd från hur det här kan komma att landa. Hon inser att vi måste först se innehållet i Indiens avtal med USA och i Indiens avtal med IAEA. Hon ser nu komplexiteten. Vi verkar vara överens om att vi först bör se på vad avtalen kommer att innehålla och därefter förhålla oss till dem.

Självklart, Veronica Palm, är det bästa alltid bättre än det som är bra, men det är inte alltid den valmöjligheten står till buds. Jag menar att det är ett steg framåt om vi kan föra in drygt hälften av Indiens kärnreaktorer under IAEA-kontroll jämfört med dagens situation med ingen. Det är ett steg i rätt riktning.

Låt mig betona att för att ett beslut ska aktualiseras i NSG krävs att NSG:s medlemmar kan granska det bilaterala indiska avtalet om civilt kärntekniskt samarbete och Indiens kontrollavtal med IAEA. Dessförinnan måste också IAEA:s styrelse ha godkänt kontrollavtalet.

Som jag har förstått det förhandlar USA och Indien alltjämt om det bilaterala avtalet. Indien har dessutom endast haft preliminära kontakter med IAEA om detta kontrollavtal. Det går alltså inte att för ögonblicket precisera när arbetet med de båda avtalen kommer att vara slutfört. Det är först därefter som vi har möjlighet att ta ställning.

Bakgrunden är att i juli 2005 gjordes ett gemensamt amerikansk-indiskt uttalande om saken. I detta gjorde premiärminister Singh en rad utfästelser. Man skulle identifiera och separera landets civila och militära kärntekniska anläggningar. Man skulle deklarerat civila anläggningar till IAEA. Man skulle besluta om att frivilligt underställa de civila anläggningarna IAEA-kontroll. Man skulle ingå ett tilläggsprotokoll till kontrollavtalet med IAEA. Man skulle fortsätta med Indiens unilaterala moratorium för provsprängningar. Man åtog sig att arbeta tillsammans med USA för ett multilateralt avtal om förbud mot produktion av klyvbart material för vapenändamål. Man åtog sig där att avstå från överföringar av utrustning för anrikning och upparbetning av klyvbart material till stater som i dag inte har sådana utrustningar och understödja internationella ansträngningar för att begränsa spridningen av sådant material. Man gjorde också åtaganden om en allomfattande exportkontrollagstiftning samt harmonisering och anslutning till missilteknologikontrollregimen MTCR:s och NSG:s riktlinjer.

Detta håller nu på om att omsättas dels i det bilaterala avtalet med USA, dels i avtalet mellan Indien och IAEA. Efter det blir det en fråga för NSG-länderna att förhålla sig till när fakta finns på bordet.

Fru talman! Låt mig summera. Det är på grund av att avtalen som vi har att förhålla oss till ännu inte finns som jag välkomnar att Veronica Palm i sitt inlägg sände en lite annan signal än hon gjorde i interpellationen. Hon säger inte att vi på förhand ska ta avstånd, ställa oss vid sidan av, när vi har möjlighet att vara med och se till att vi för in mer än hälften av Indiens reaktorer under internationell IAEA-kontroll. Det måste med varje rimligt mått vara ett steg framåt att fler i stället för färre reaktorer finns under IAEA-kontroll.

Anf. 75 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Jag vill använda mitt avslutande inlägg till att tydliggöra den socialdemokratiska hållningen. Vårt huvudmål när det gäller det här området är naturligtvis – jag förutsätter att det är hela kammarens huvudmål – att verka för icke-spridning och nedrustning av kärnvapen. Det är prioritet ett. De medel vi ser i dag är att stärka och värna NPT-avtalet. Det gör vi inte genom att gå vid sidan av med ett bilateralt avtal med Indien. Det eroderar avtalet.

Precis som Tolgfors säger är det här inte en enkel fråga. Socialdemokraternas ingång i diskussionen har varit att vi vill veta, föra en öppen debatt och föra ett samtal med regeringen. Vi vill att svenska folket ska delta i samtal om vad den svenska hållningen ska vara när man sitter runt bordet vid kontrollstationen.

Jag vill fortsätta att vara stolt över en svensk nedrustningstradition. Det ska inte vara fråga om ett smygande in i något som vi egentligen inte tycker om men som vi kanske måste acceptera för att det är den enda möjligheten. Det ska inte vara fråga om att smyga in.

Därför gläder det mig att vi har den här debatten i dag. Jag tycker att det har varit en viktig debatt. Enligt Tolgfors har vi åtminstone ett halvår på oss att fortsätta den här debatten innan man återkommer, och jag förutsätter att regeringen då har en öppnare hållning till vad den svenska ståndpunkten ska vara.

Det sägs i interpellationssvaret att regeringen har kontakter med andra NSG-länder, så uppenbarligen förs det en diskussion, men inte i den här kammaren och inte ute i det svenska samhället.

Min sista fråga till Tolgfors är: Hur kommer regeringen att arbeta för att vi ska ha en öppen debatt om den svenska hållningen när det gäller nedrustning och det NSG-möte som kommer, när det nu kommer?

Anf. 76 Statsrådet STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Jag vill hävda att det är svårt att vara öppnare än att stå här i riksdagen och diskutera frågan, i en debatt som protokollförs och sänds ut via hemsidor och annat. Jag tycker att det var utmärkt att Veronica Palm tog detta initiativ med en interpellation. Öppenheten kommer ju redan via denna diskussion.

Det är alldeles rätt att målet både för oppositionen och för regeringen är att värna icke-spridning.

Jag är fortfarande lite oklar på hur resonemangen hos Veronica Palm går ihop. Å ena sidan säger hon att vi inte värnar NPT genom ett avtal med Indien vid sidan av, och å andra sidan säger hon att vi kanske måste acceptera det.

Det är något oklart var Socialdemokraterna står. De kanske har låtit sig övertygas av argumentet att vi först måste se det amerikansk-indiska avtalet och Indiens avtal med IAEA på bordet innan frågan kan slutbehandlas.

Jag välkomnar debatten. Jag välkomnar också den öppenhet som har markerats av Veronica Palm här i debatten, att det är ett steg framåt att föra in drygt hälften av Indiens kärnreaktorer inom IAEA-kontroll med internationell insyn, jämfört med en situation där man i dag a priori bara avfärdar allting och reaktorerna faktiskt finns utanför.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2006/07:477 om granskning av företag i Sudan

Anf. 77 Statsrådet STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Peter Hultqvist har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att ge en bred allmänhet klarhet i de ekonomiska, sociala, humanitära och konfliktrelaterade konsekvenserna av svenska företags oljepropektering i Sudan. Han har också begärt att få ta del av det material som finns om oljefrågor och oljeutvinningens betydelse för utvecklingen i Sudan.

Materialet om svenska företags verksamhet i Sudan är arkiverat på Utrikesdepartementet och finns i ett stort antal rapporter. Peter Hultqvist besökte häromdagen UD för att ta del av det material som hade tagits fram av ansvariga tjänstemän.

Sverige är engagerat i återuppbyggnaden av Sudan efter det långa inbördeskriget mellan landets södra och norra delar. För 2007 planeras biståndsinsatser för motsvarande ca 150 miljoner kronor. Därutöver ges ett mycket omfattande stöd till humanitära insatser. Beredskap finns

också för ett utökat engagemang med återuppbyggnadsinsatser i Darfur när läget där stabiliseras.

I återuppbyggnadsarbetet i Sudan spelar de multinationella företagen också en viktig roll. Stora investeringar behövs för återuppbyggnaden av det av inbördeskrig svårt drabbade södra Sudan. Internationella företags kompetens behövs för Sudans utveckling. Med närvaro i ett konflikt-drabbat land som Sudan följer naturligtvis också ansvar.

Globaliseringen har ökat företags möjligheter att agera internationellt och därmed skapat möjligheter för företag att även påverka freds- och säkerhetsarbete i utvecklingsländer. Såväl FN som OECD arbetar aktivt med att öka kunskapen hos multinationella företag om hur handel och investeringar är kopplade till sociala och humanitära frågor och säkerhet. FN:s Global Compact och OECD har bland annat, i samarbete med företag och det civila samhället, tagit fram verktyg som kan hjälpa företag som arbetar i konfliktområden. Den svenska regeringen främjar dessa instrument genom Globalt Ansvar och arbetar aktivt för att informera om dessa initiativ för att företag ska kunna agera ansvarsfullt.

Genom verktyg framtagna av bland annat OECD och FN:s Global Compact ges företag praktisk vägledning i hur de kan hantera svåra situationer i konfliktområden, bidra till hållbar utveckling samt minimera de negativa effekterna och maximera de positiva konsekvenserna av sin verksamhet. Instrumenten främjar en dialog och samverkan mellan olika aktörer såsom det lokala samhällets företag, myndigheter, enskilda organisationer samt internationella företag, organisationer och regeringar om hur man ska skapa förutsättningar för ekonomisk och social utveckling i konflikt-drabbade länder. Företag uppmuntras vidare att bland annat genomföra riskanalys och att arbeta aktivt för att implementera egna etiska riktlinjer om mänskliga rättigheter, miljö, arbetsrätt och korruption. Företag uppmanas vidare att ha en öppen hållning gentemot omvärlden vad gäller sin etiska policy och det praktiska arbetet med att förverkliga den.

Den svenska regeringen uppmuntrar näringslivet att ta socialt och miljömässigt ansvar, inte minst i länder där den nationella lagstiftningen är bristfällig. Sverige stöder utvecklandet av olika instrument för företag. Sverige har översatt OECD:s riktlinjer för multinationella företag till en svensk version, och Sverige är den största bidragsgivaren till Global Compact. Det internationella initiativet med frivilliga principer för säkerhet och mänskliga rättigheter inom olje-, gas- och gruvindustrierna är också mycket viktigt.

Det finns inga pågående sanktioner mot oljesektorn i Sudan eller några rättsliga skäl att granska enskilda svenska företag där. Sådana granskningar har heller inte gjorts av andra företag, oavsett var de är verksamma.

Anf. 78 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Tack för svaret!

Det är helt korrekt att jag har besökt Utrikesdepartementet och tagit del av material, i och för sig inte allt, vilket är en omöjlighet med så kort tid till förfogande.

Det jag kan konstatera av det jag har sett och av de samtal jag har haft med handläggande tjänsteman är att det inte finns något heltäckande, sammanfattande material med just bäring på olje frågor och oljeutvin-

ningens betydelse för det som sker i Sudan, och särskilt inte med inriktning på det svenska företag som först hette Lundin Oil och sedan övergick till Lundin Petroleum. Det här är en brist, och jag ska återkomma till det.

Läget i Sudan är allvarligt. FN talar om ca 200 000 döda, och 2,6 miljoner människor befinner sig på flykt.

I Sudan har Lundin Petroleum starka kopplingar, först som delägare i ett område som heter Block 5 A, nu som delägare i ett konsortium tillsammans med sudanesiska statens bolag Sudapet i ett område som heter Block 5 B.

Företagets verksamhet i området sträcker sig tillbaka till 1990-talet. Nuvarande utrikesminister Carl Bildt var styrelseledamot där från och med maj 2000 och lämnade styrelsen hösten 2006. Fram till årsskiftet var han aktieägare utan ambition att sälja, som han själv uttryckte det.

När Lundin Oil köptes upp av ett kanadensiskt bolag vid namn Talisman övergick rättigheterna i Block 5 B till detta bolag. Det här gjorde att det i Kanada genomfördes en utredning som sedan lämnades till kanadensiska UD, och i den pekade man på starka kopplingar mellan militär och oljebolag, på pengar från olja till militär via Sudapet till statsbudgeten, på fördrivning och övergrepp av civilbefolkning i samband med oljebolagens verksamhet. Man pekade på behovet av militärt stöd till oljebolagen. Även i nuläget presenteras återkommande uppgifter om sådana här saker.

Sudans regering har av en FN-kommission pekats ut som ansvarig för grova krigsbrott – mord, massvåldtäkt, fördrivning. I Afrikanska unionen har Sudan förvägrats ordförandeskapet. Internationella brottmålsdomstolen har anklagat tidigare ministrar för krigsbrott. Tyska Siemens och schweiziska ABB har av politiska skäl ställt in sin verksamhet i Sudan. International Crisis Group har krävt bojkott av Sudan. Lundin Petroleum finns kvar.

Sudan är inte vilken miljö som helst. Det är en fattig, hård, kärv och svår miljö präglad av krig och oro. Går det att i den här miljön verka och upprätthålla rimliga krav på vedertagen etik?

Jag kan bara konstatera att i fredsavtalet från 2005 konstateras att enskilda personer som drabbats hårt vid oljeutvinning har rätt till kompensation. Jag kan också notera att så sent som i december förra året konstaterades miljöproblem, tvångsförflyttningar och brist på kompensation till lokalbefolkningen som effekt av oljebolagens oljeutvinnings- och prospekteringsverksamhet. Det här låter inte bra.

Ministern har pekat på en rad positiva saker om hur man arbetar för att bland andra oljeföretag ska ta ansvar. Min fråga är då: Har den svenska regeringen på riktigt allvar talat igenom alla dessa frågor med Lundin Petroleum och följt upp de positiva indikationer som ministern nämner? Har man tagit reda på Lundin Petroleums roll i området? Av det jag hittills har hört och sett kan jag inte dra slutsatsen att man har grepp om detta.

Det finns skäl att göra en fördjupad analys. Det borde vara självklart att göra det utan att formellt rättsliga skäl ska föreligga.

Anf. 79 Statsrådet STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Låt mig börja med att säga att jag helt delar Peter Hultqvists oro för den humanitära situationen i Sudan, i synnerhet vissa delar av Sudan.

Om jag går över till interpellationens konkreta frågor kan jag notera att interpellanten har ändrat sig sedan han skrev sin interpellation. I interpellationen skrev han att i den händelse att UD inte kunde offentliggöra det material man hade krävde Hultqvist en utredning. Nu kunde UD det. Peter Hultqvist har själv varit där och börjat ta del av materialet. Andra kan också komma. Kravet i interpellationen har alltså mycket väl blivit tillgodosett.

Peter Hultqvist menar också att det rent etiska förhållningssättet är värt en särskild analys. Så är det, men etiska frågor hanteras primärt av det civila samhället och företagen i vardagen med hjälp av de instrument som OECD genom riktlinjer för multinationella företag och FN genom Global Compact har tagit fram. Det är företagets eget ansvar att löpande göra etiska analyser och dessutom ta konsekvenserna av det val man gör. Man har att efterleva mottagande lands lagar och internationella regler och instrument.

Det finns således mekanismer framtagna för detta. Jag vill varna för en situation där vi åsidosätter dem i stället för att understryka dem och tonar ned dem i stället för att betona vikten av dem och ge dem vårt stöd.

I dag kan jag tillkännage att UD har låtit översätta och brett kommer att sprida OECD:s nya riskhanteringsverktyg för företag som är verksamma i konfliktzoner. Det har tagits fram ihop med ideella organisationer och arbetsmarknadens parter och är till just för att företag ska kunna navigera rätt i områden med svaga regeringar eller där det råder konflikter. De ska göras medvetna om riskerna och få hjälp med att hantera dem. Jag stöder detta fullt ut.

Dessa verktyg, som används, stöds och välkomnas av ett stort antal svenska företag, har sina egna uppföljningsmekanismer som Nationella kontaktpunkten för OECD:s riktlinjer, där UD, fack och näringsliv medverkar. Det interpellanten efterlyser finns alltså redan, men det är kanske mindre känt. Detta försöker vi på UD att förändra genom att översätta och sprida det nya verktyget.

Jag tror att det är viktigt att inte ropa på nya instrument utan att använda de gamla. Vi måste öka insikten i och användningen av de existerande instrument och mekanismer som finns och som har vunnit såväl näringslivets som det internationella samfundets acceptans, stöd och gillande.

Företag svarar för sitt etiska uppträdande inför ägare, allmänhet och den nationella kontaktpunkten. Sverige har inte jurisdiktion eller möjlighet att följa alla våra företag globalt. Just detta fall har fått uppmärksamhet, och det är bra, men i flera länder finns situationer som svenska företag måste förhålla sig till. Därför måste grunden för att hantera sådana allvarliga etiska frågor vara att skapa internationella verktyg och mekanismer till stöd för företagens agerande och ge stöd för mekanismernas efterlevnad. Nu finns de, både i FN:s och OECD:s regi, och vi värnar dem.

Anf. 80 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag har inte ändrat mig ett enda dugg. Frågan är vilka slutsatser man drar av det jag har tagit del av. Det jag tog del av gav ingen bild av att man från regeringens och Utrikesdepartementets sida har gjort någon grundläggande enhetlig sammanhållande analys av Lundin Petroleum's verksamhet och av oljeutvinningens effekter. Det här finns med som sekvenser och delbitar i det material jag har fått se. Handläggande tjänsteman bekräftade också för mig att så var fallet. Det jag har sett har gjort att jag har stärkts i uppfattningen att detta bör göras.

Vilka initiativ avser ministern att ta för att ge en bred allmänhet klarhet i de ekonomiska, sociala, humanitära och konfliktrelaterade konsekvenserna av svenska företags oljeprospektering i Sudan? Det är själva frågan.

Nu säger ministern att man har gett mig tillfälle att titta på materialet och att man kommer att sprida OECD:s material som man har översatt. Jag tycker inte att det räcker. Man kommer inte åt själva kärnfrågan. Själva kärnfrågan är det som pågår i Sudan, och oljan har där en mycket central roll för utvecklingen.

När inbördeskriget återupptogs 1983 var oljan en av orsakerna. I det svar som ministern ger till mig pekar han på de multinationella företagens möjlighet att bidra till fred och återuppbyggnad. Men beroende på hur de agerar kan detta också bli en tändande gnista för att skapa nya konflikter.

Sudan är ett land med en svår historia, en skör fred, utmanande kopplingar mellan armé och oljeutvinning, korruptiva inslag, övergrepp, våld och hårda anklagelser, och det är svårt att upprätthålla normal etik och moral i affärsverksamheten. Detta är något vi måste förlika oss med och inse.

Det är positivt med utfästelser, dokument och uttalanden. Men de kan mycket snabbt reduceras till noll och intet värde. De kan vara papper som en omgivning kanske tillfälligtvis tycker verkar bra, men i praktiken kanske de inte följs upp.

Redan år 2000 tog USA:s dåvarande utrikesminister Madeleine Albright tillsammans med Robin Cook, utrikesministern i Storbritannien, initiativ till ett dokument riktat till amerikanska och engelska olje- och gruvföretag. Här framfördes informellt en fråga om det inte vore lämpligt att Lundin Petroleum var med. Jag har inte kunnat hitta något dokument eller någon bekräftelse på att de anslöt sig till detta.

Det är intressant att man i initiativet hade med att företag verksamma i den här typen av regioner också skulle förbinda sig att rapportera om man såg att myndigheterna begick övergrepp. Det är ett väldigt omfattande åtagande.

Bara det förhållandet att Lundin Petroleum har varit tvungen att bilda ett konsortium med sudanesiska statens bolag för att över huvud taget få prospektera visar hur svårt detta är. Det finns nära samband. Kunde man bita huvudet av skammen i Kanada, granska Talisman, sätta in detta i ett politiskt perspektiv och se hur det slår långsiktigt och hur det påverkar utrikespolitiken och uppfattningen om den, så tycker jag att man kan göra det också i Sverige. Det är egentligen ett väldigt lindrigt krav. Sudan är en oerhört speciell miljö som utmärker sig i förhållande till mycket i övriga världen.

Anf. 81 Statsrådet STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Jag vill citera lite ur interpellationen. Interpellanten skriver: "För den händelse ministern inte anser sig kunna redogöra för eller offentliggöra de analyser och material som EU och UD förfogar över blir naturligtvis frågan om en särskild offentlig utredning aktuell."

Det som har skett sedan interpellationen skrevs är att interpellanten har varit på UD och tagit del av det material som han i interpellationen begär. Därmed är detta tillgodosett. Som jag tolkar den meningen innebär detta också att kravet om en utredning faller eftersom det var kopplat till att materialet inte skulle släppas. Materialet har funnits i interpellantens händer.

Låt mig gå över till de verktyg vi faktiskt har. Jag hoppas att interpellanten har tagit del av OECD:s verktyg för företag som agerar i krigs- och konfliktzoner, att han har läst dem och känner till hur de fungerar.

Jag tycker nämligen att de verkliga är bra. Låt mig återge några av dem under rubriken "2.2. Mänskliga rättigheter och hantering av säkerhetsstyrkor":

Vilka åtgärder vidtar företaget för att respektera de mänskliga rättigheterna i fråga om de människor som berörs av företagets verksamhet?

Är företaget välinformerat om relevanta principer för företagande och mänskliga rättigheter?

Vilka åtgärder vidtar företaget för att bedöma världlandets förmåga och vilja att respektera de mänskliga rättigheterna? Försöker företaget extra omsorgsfullt besvara frågor av följande art:

Respekterar regeringen och andra viktiga politiska organ och icke-statliga aktörer de mänskliga rättigheterna? Förhindrar icke-statliga aktörer utövandet av de mänskliga rättigheterna? Respekterar de parter som är inblandade i en eventuell väpnad konflikt i landet den internationella humanitära rätten? Har värdregeringen full kontroll över sitt territorium?

Hur kan företaget hantera investeringar där konsekvensanalyser ger vid handen att det föreligger allvarliga problem vad avser respekten för mänskliga rättigheter och andra förpliktelser? Klargörs det i företagets policy att verksamheten ska bedrivas på ett sådant sätt att andras åtnjutande av de mänskliga rättigheterna inte förhindras?

Vilka åtgärder kan företaget vidta för att se till att det har möjlighet att försöka uppnå tvistlösning genom dialog och andra fredliga medel?

Vilka åtgärder kan företaget vidta för att se till dess hantering av omlokaliseringar och av projektens konsekvenser för lokalbefolkningen, inbegripet ursprungsfolk, inte förhindrar åtnjutandet av de mänskliga rättigheterna eller fungerar som konfliktorsak?

Detta är klockrent vad dagens interpellation handlar om. Detta är klockrent vad den svenska debatten om Sudan har handlat om. Här finns verktyg framme som regeringen nu översätter från OECD och ser till att ge en bred spridning i svenskt näringsliv. Till detta kommer att OECD:s riktlinjer vad gäller multinationella företags verksamhet också har sina mekanismer om hur de prövas. De har inte använts i det här fallet.

Interpellanten efterlyser något som redan finns, som regeringen redan jobbar med, som det internationella samfundet jobbar med i Global Compact, som OECD jobbar med genom att ta fram konkreta verktyg och riktlinjer. Då är det att försvaga de verktygen att ständigt ropa på

något annat. Vi ska i stället göra tvärtom, understryka att de finns, understryka vikten av att de används, fördjupa dialogen med näringslivet och värna mekanismerna som ser till att upprätthålla dem.

Prot. 2006/07:105
11 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 82 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Eftersom jag förmodar att ministern har läst hela interpellationen men enbart väljer ut det som han anser passar hans egna syften vill jag läsa ur interpellationen: Jag förutsätter att underlag och analyser av detta slag ger en bra och heltäckande bild av effekten av Lundin Petroleum's verksamhet.

Jag har nu konstaterat i två inlägg att jag på den punkten inte har varit nöjd med det material som jag har sett på UD. Jag tycker att det är uppenbart att regeringen inte har någon sammanfattande heltäckande analys när det gäller oljeutvinningen och oljebolagens verksamhet i Sudan, inte heller när det gäller Lundin Petroleum. Hur många gånger ska jag behöva säga detta innan det går fram till ministern? Läs innantill på den punkten!

Genom att det i interpellationen inte uppfylls anser jag att kravet på en utredning mycket väl kvarstår. Det är dessutom så att alla de punkter som ministern räknar upp skulle stärkas av att vi visar ett allvar med att vi har uppfattat situationen i Sudan och är beredda att gå in och göra en särskild analys och titta på hela problematiken. Det skulle stärka allvaret i det som ministern redovisar. Jag anser inte att det jag säger står i motsatsställning till de punkter som ministern räknar upp. Dessutom är det här punkter och frågor som man har jobbat med intensivt i många andra sammanhang internationellt innan det nu har tagits upp av regeringen.

Den fråga jag också har ställt och som jag inte har fått svar på är: Har ni talat igenom detta med Lundin Petroleum? Har ni tagit upp den här situationen med Lundin Petroleum om etiska regler, förhållningssätt och allt annat som ministern här redovisar? Det är ett företag som har varit utsatt för speciell debatt under en rätt så lång tid, och Sudan som de verkar i är ett så pass speciellt område.

Anf. 83 Statsrådet STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Det är möjligt att jag inte har hört allt som Peter Hultqvist har sagt i denna fråga. Jag kan dock konstatera att jag inte har hört honom nämna någonting om de internationella verktyg och mekanismer som finns för företags ansvar i etiska och liknande frågor när de verkar i konfliktzoner. Jag har inte heller hört någon nämna hur de följs upp eller viljan att stärka användningen av dessa mekanismer. Det jag inte förstår är att om vi har verktyg på plats, varför ropar man då på andra innan de som finns ens verkar vara kända för dem som deltar i debatten generellt?

Dessutom finns det inga sanktioner gjorda mot oljesektorn i Sudan. Det har heller inte förts fram några rättsliga argument eller rättsliga anklagelser mot det berörda företaget här som är grund för den svenska staten eller i synnerhet rättsväsendet att agera. Den väg vi har att följa upp är den information som vi har på UD och som vi har ställt till interpellantens förfogande.

Det är alldeles korrekt att det är omfattande gällande Sudan. Därför är interpellanten välkommen tillbaka att ta del av materialet. Han har varit det hittills också. Men det gäller att understryka vikten av att använda de internationella mekanismer och verktyg som vi har. Där kunde jag i dag

presentera ett konkret svar på Peter Hultqvists frågor, att regeringen tar ett nytt steg genom att översätta OECD:s verktyg för företag som jobbar i konfliktzoner. Vi tänker också ge det en betydande spridning.

Jag vill göra dessa instrument mer kända. I interpellantens fråga ligger egentligen en frustration kring vad vi gör när företag verkar utomlands och svensk lagstiftning inte bär på deras verksamhet, när det inte finns brott som man påstår finns utan det just handlar om etiska frågor. Då finns dessa verktyg till stöd för företagets verksamhet och också för vår bedömning. Och de har sina mekanismer för att upprätthållas. Då är det också dem vi ska ge stöd för att stärka diskussionen kring företags verksamhet i ett etiskt perspektiv i konfliktzoner i länder med svaga regeringar.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2006/07:FPM75 Förordning om fri rörlighet för varor – Varuförordningen KOM(2007)36 till näringsutskottet

2006/07:FPM77 Grönbok om det europeiska forskningsområdet (ERA) KOM(2007)161 till utbildningsutskottet

2006/07:FPM78 Meddelande om förnybar energi KOM(2006)848 till näringsutskottet

13 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
EU-dokument
KOM(2007)161 till utbildningsutskottet

14 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 11 maj

2006/07:522 Läsning i skolan

av Ibrahim Baylan (s)
till statsrådet Jan Björklund (fp)

2006/07:523 Barebacking och smittorisker

av Elina Linna (v)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2006/07:524 Jämställdhet i arbetslivet
av *Carina Adolfsson Elgestam* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

Prot. 2006/07:105
11 maj

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 maj.

15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 11 maj

2006/07:1145 Markering av 1809 då Finland avskiljs från Sverige
av *Sinikka Bohlin* (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:1146 Bostäder för låginkomsttagare

av *Birgitta Eriksson* (s)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2006/07:1147 Kommunismens brott

av *Elisabeth Svantesson* (m)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:1148 Kunskaper om kommunismens brott

av *Henrik von Sydow* (m)

till statsrådet Jan Björklund (fp)

2006/07:1149 Tullen utmed gränsen Sverige–Finland

av *Britta Rådström* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:1150 Kommunikation om arkeologiska undersökningar

av *Göran Persson* i Simrishamn (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:1151 Kulturminnen som sevärdheter

av *Göran Persson* i Simrishamn (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:1152 Natos övning Noble Mariner

av *Hans Linde* (v)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:1153 Räddningsverkets avdelning i Karlskoga

av *Helena Frisk* (s)

till försvarsminister Mikael Odenberg (m)

2006/07:1154 Möjligheter för arbetande att få förlängt uppehållstillstånd

av *Fredrik Malm* (fp)

till statsrådet Tobias Billström (m)

2006/07:1155 Barnböckerna på kurdiska

av *Siv Holma* (v)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:1156 Västsaharas rätt till självbestämmande

av *Hans Linde* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:1157 Vattenfalls agerande i Tyskland

av *Ulf Holm* (mp)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2006/07:1158 Lokal och regional djurskyddskontroll

av *Helena Leander* (mp)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2006/07:1159 Elöverkänsliga och revideringen av PBL

av *Jan Lindholm* (mp)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2006/07:1160 Lönebidragen

av *Christer Adelsbo* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2006/07:1161 Bristande kunskap om kommunismen

av *Mats Johansson* (m)
till statsrådet Jan Björklund (fp)

2006/07:1162 Statens ansvar för ökad etnisk mångfald

av *Pernilla Zethraeus* (v)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2006/07:1163 Kommunismens brott mot mänskligheten

av *Lennart Sacrédeus* (kd)
till utbildningsminister Lars Leijonborg (fp)

2006/07:1164 Klustervapen

av *Bodil Ceballos* (mp)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 maj.

16 § Kammaren åtskildes kl. 13.37.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med 5 §
anf. 35 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 10 § anf. 72 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Anmälan om kompletteringsval.....	1
2 § Svar på interpellation 2006/07:495 om likhet inför lagen – även i praktiken.....	1
Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	1
Anf. 2 PETER HULTQVIST (s)	2
Anf. 3 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	3
Anf. 4 PETER HULTQVIST (s)	4
Anf. 5 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	5
Anf. 6 PETER HULTQVIST (s)	6
Anf. 7 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	6
3 § Svar på interpellation 2006/07:478 om utbyggnad av järnvägen i Skåne.....	7
Anf. 8 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	7
Anf. 9 ULF HOLM (mp).....	8
Anf. 10 HANS WALLMARK (m).....	9
Anf. 11 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	10
Anf. 12 ULF HOLM (mp).....	11
Anf. 13 HANS WALLMARK (m).....	12
Anf. 14 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	13
Anf. 15 ULF HOLM (mp).....	14
Anf. 16 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	14
4 § Svar på interpellation 2006/07:482 om stopp för EU- bidrag till Nynäshamn	15
Anf. 17 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	15
Anf. 18 MIKAEL DAMBERG (s)	16
Anf. 19 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	17
Anf. 20 MATS PERTOFT (mp).....	18
Anf. 21 GUNNAR ANDRÉN (fp)	19
Anf. 22 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	20
Anf. 23 MIKAEL DAMBERG (s)	21
Anf. 24 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	22
Anf. 25 MATS PERTOFT (mp).....	23
Anf. 26 GUNNAR ANDRÉN (fp)	23
Anf. 27 BÖRJE VESTLUND (s)	24
Anf. 28 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	24
Anf. 29 MIKAEL DAMBERG (s)	25
Anf. 30 BÖRJE VESTLUND (s)	26
Anf. 31 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	27
5 § Svar på interpellation 2006/07:497 om vallöften inom sjukvården	27
Anf. 32 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	27
Anf. 33 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	28
Anf. 34 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	29
Anf. 35 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	31
Anf. 36 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	31

Anf. 37 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	33
Anf. 38 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	33
Anf. 39 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	34
Anf. 40 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	35
6 § Svar på interpellation 2006/07:483 om vård i livets slutskede	36
Anf. 41 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	36
Anf. 42 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp)	37
Anf. 43 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	38
Anf. 44 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp)	39
Anf. 45 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	40
Anf. 46 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp)	41
Anf. 47 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	41
7 § Svar på interpellation 2006/07:493 om regeringens linje inför omförhandlingarna av EU-konstitutionen	41
Anf. 48 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	41
Anf. 49 ULF HOLM (mp).....	43
Anf. 50 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	44
Anf. 51 ULF HOLM (mp).....	45
Anf. 52 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	47
Anf. 53 ULF HOLM (mp).....	48
Anf. 54 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	48
8 § Svar på interpellation 2006/07:506 om EU-parlamentets flyttande.....	49
Anf. 55 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	49
Anf. 56 ULF HOLM (mp).....	50
Anf. 57 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	51
Anf. 58 ULF HOLM (mp).....	52
Anf. 59 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	53
Anf. 60 ULF HOLM (mp).....	53
Anf. 61 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	54
9 § Svar på interpellation 2006/07:481 om bränderna i Rosengård.....	55
Anf. 62 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	55
Anf. 63 LUCIANO ASTUDILLO (s)	56
Anf. 64 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	57
Anf. 65 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	59
Anf. 66 TREDJE VICE TALMANNEN.....	60
Anf. 67 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	60
Anf. 68 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	61
Anf. 69 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	61
10 § Svar på interpellation 2006/07:465 om Nuclear Suppliers Group.....	62
Anf. 70 Statsrådet STEN TOLGFORS (m).....	62

Anf. 71	VERONICA PALM (s)	63
Anf. 72	Statsrådet STEN TOLGFORS (m)	64
Anf. 73	VERONICA PALM (s)	65
Anf. 74	Statsrådet STEN TOLGFORS (m)	66
Anf. 75	VERONICA PALM (s)	67
Anf. 76	Statsrådet STEN TOLGFORS (m)	68
11 §	Svar på interpellation 2006/07:477 om granskning av företag i Sudan	68
Anf. 77	Statsrådet STEN TOLGFORS (m)	68
Anf. 78	PETER HULTQVIST (s)	69
Anf. 79	Statsrådet STEN TOLGFORS (m)	71
Anf. 80	PETER HULTQVIST (s)	72
Anf. 81	Statsrådet STEN TOLGFORS (m)	73
Anf. 82	PETER HULTQVIST (s)	74
Anf. 83	Statsrådet STEN TOLGFORS (m)	74
12 §	Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	75
13 §	Hänvisning av ärende till utskott	75
14 §	Anmälan om interpellationer	75
15 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	76
16 §	Kammaren åtskildes kl. 13.37	77

